

ORKLAND
KOMMUNE

Nøkkeltall og statistikk

Handlingsplan 2023-2026

Innholdsfortegnelse

1.1	INNLEDNING	3
1.2	DOKUMENTET BYGGER PÅ KOSTRA-TALL.....	3
1.3	NØKKELTALLSDOKUMENTET ER IKKE EN FASIT	3
1.4	VALG AV SAMMENLIGNINGSKOMMUNER	4
1.5	DET STORE BILDET.....	4
1.6	KREVENDE VALG	4
2	LESEFORKLARING, BEGREPER OG FORKORTELSER.....	5
2.1	DE ULIKE BEGREPENE KNYTTET TIL DRIFTSUTGIFTER	5
2.2	FORKORTELSER BRUKT I DOKUMENTET	5
2.3	ARBEIDSGIVERAVGIFT	5
2.4	KVALITET I TALLGRUNNLAG	5
3	BEFOLKNINGSPROFIL	6
3.1	ALDERSFORDELING.....	6
3.2	BEFOLKNINGSVEKST	7
3.3	SOSIODEMOGRAFISKE FORHOLD	8
4	ØKONOMISKE NØKKELTALL	9
4.1	INNTEKTER	9
4.2	FRIE INNTEKTER.....	10
4.3	EIENDOMSSKATT	11
4.4	DRIFTSRESULTAT	11
4.5	ANDEL NETTO DRIFTSUTGIFTER – HVA BRUKES BUDSJETTET TIL?	12
4.6	LANGSIKTIG GJELD.....	14
4.7	LIKVIDITET.....	16
5	KLIMA OG ENERGI.....	18
5.1	BÆREKRAFTIG UTVIKLING/KLIMAREGNSKAP	18
5.2	CO ₂ -UTSLIPP FOR ØRKLAND	23
6	ADMINISTRASJON OG FELLESUTGIFTER	25
6.1	ADMINISTRASJON	25
6.2	POLITISK STYRING OG KONTROLL/REVISJON	26
7	BARNEHAGE.....	27
7.1	BARNEHAGESTRUKTUR SAMMENLIGNET MED ANDRE	27
7.2	PRIORITERING	27
7.3	DEKNINGSGRAD	28
7.4	KVALITET	28
7.5	PRODUKTIVITET	30
8	GRUNNSKOLE.....	32
8.1	SKOLESTRUKTUR SAMMENLIGNET MED ANDRE.....	32
8.2	PRIORITERING	33
8.3	KVALITET	33
8.4	PRODUKTIVITET	34
8.5	EKSAMENSRESULTATER OG ANDRE KARTLEGGINGER.....	35
9	BARNEVERN.....	37
9.1	PRIORITERING	37
9.2	DEKNINGSGRAD	37

9.3	KVALITET	37
9.4	PRODUKTIVITET	38
10	SOSIALTJENESTE.....	39
11	HELSE OG OMSORGSTJENESTER.....	40
11.1	PRIORITERING	40
11.2	DEKNINGSGRAD	43
11.3	KVALITET	45
11.4	PRODUKTIVITET	48
11.5	SUPPLERENDE NØKKELTALL	50
12	PLAN OG BYGGESAK	52
12.1	PRIORITERING	52
12.2	PRODUKTIVITET	52
12.3	KVALITET	53
13	LANDBRUK, NATURFORVALTNING OG FRILUFTSLIV	54
14	EIENDOMSFORVALTNING	55
14.1	AREAL FOR KOMMUNALE FORMÅLSBYGG ETTER FUNKSJON (M ²).....	55
14.2	PRIORITERING	55
14.3	KVALITET	56
14.4	PRODUKTIVITET	58
15	BOLIG.....	59
15.1	OVERSIKT OVER DISPONERTE BOLIGER	59
16	SAMFERDSEL.....	61
16.1	KOMMUNALE VEIER	61
16.2	PRIORITERING	62
16.3	PRODUKTIVITET	63
17	SELVKOSTTJENESTER.....	63
17.1	OVERSIKT ÅRSGEBYR.....	63
17.2	KOMMUNAL VANNFORSYNING	65
17.3	KOMMUNALT AVLØP	67
17.4	FEIING	68
18	BRANN OG ULYKKESVERN.....	69
18.1	PRIORITERING	69
19	KULTUR/BARNE- OG UNGDOMSTILTAK	70
19.1	PRIORITERING	70
19.2	DEKNINGSGRAD	71
19.3	KULTURSKOLE	72
19.4	PRIORITERING OG PRODUKTIVITET	74
20	KIRKEN OG ANDRE RELIGIØSE FORMÅL	77
20.1	PRIORITERING	77
	PRODUKTIVITET	77

1.1 Innledning

Dette dokumentet er et vedlegg til rådmannens notat til handlingsplan 2023-2026 og budsjett for 2023 for Orkland kommune. Indikatorer og nøkkeltall er ment å gi en bakgrunn og beslutningsstøtte for handlingsplanen. Vi begynner nå å få på plass en god og grundig prosess som sikrer et best mulig beslutningsgrunnlag for handlingsplan og budsjett. Neste steg er presentasjon av rådmannens notat i november.

1.2 Dokumentet bygger på Kostra-tall

De sentrale dokumentene i arbeidet med handlingsplan 2023-2026 er kommuneplanens samfunnsdel og planstrategi som ble vedtatt i oktober 2020, utfordringsdokumentet som ble vedtatt i september 2022, vedtatte temaplaner og nå dette nøkkeltallsdokumentet.

Det meste av dette dokumentet bygger på Kostra-tall. Kostra er den formelle rapporteringen som kommunen avlegger til staten. Data rapporteres stort sett i februar året etter og med telletidspunkt i desember.

Regnskaps- og tjenestedata settes i Kostra sammen til nøkkeltall som viser kommunenes:

- Prioriteringer - hvordan kommunens frie inntekter er fordelt til ulike formål
- Dekningsgrader - tjenestetilbudet i forhold til ulike målgrupper for tilbudet
- Produktivitet/enhetskostnader - kostnader/bruk av ressurser i forhold til tjenesteproduksjonen
- Utdypende tjenesteindikatorer - nøkkeltall som supplerer indikatorer presentert under prioritering, dekningsgrader og produktivitet/enhetskostnader, men som ikke kan plasseres under disse overskriftene

1.3 Nøkkeltallsdokumentet er ikke en fasit

Dette dokumentet presenterer for andre gang ressursbruken i Orkland kommune. Det er viktig å understreke at dette ikke er en fasit for ressursbruken, men en indikasjon som gir et bedre grunnlag for å legge til rette for en bærekraftig kommuneøkonomi og gode kommunale tjenester. Det er ikke slik at de «flinke» kommunene bruker mindre ressurser og de mindre flinke kommunene bruker mer ressurser. Men jo mer vi vet, både når det gjelder utfordringer og indikatorer for ressursbruk, desto bedre grunnlag har vi for prosessen med handlingsplan med budsjett.

En indikator på grunnlag av Kostra-tall forteller utelukkende hvor mye en kommune bruker på de enkelte tjenesteområdene i forhold til de vi sammenligner oss med. Tallene alene sier ikke noe om hvorfor det er slik. Nøkkeltallene er et utgangspunkt for å finne ut om vi ønsker at det skal være slik, eller om det er mulig å oppnå et bedre samlet tjenestetilbud ved å disponere ressursene på en annen måte.

1.4 Valg av sammenligningskommuner

Kommunene i Norge klassifiseres etter tre dimensjoner:

- Folkemengde. Antall innbyggere i kommunen.
- Bundne kostnader. De kostnadene kommunen står overfor for å innfri minstekrav og lovpålagte oppgaver.
- Frie disponible inntekter (korrigerte inntekter)¹. Inntekter som er til disposisjon når lovpålagte oppgaver er dekket.

Orkland kommune er en del av kommunegruppe 7. Denne kommunegruppen inneholder kommuner med innbyggere fra 10 000 til 19 999 innbyggere og lave korrigerte inntekter.

Følgende kommuner og grupper er med i sammenligningsgrunnlaget: Melhus og Verdal (samme gruppe som Orkland), Steinkjer og Levanger (kommunegruppe 9 med 20 000 til 29 999 innbyggere), kommunegruppe 7 og landet. Vi har valgt disse kommunene fordi de har en geografisk nærhet til oss og ligner mest på oss. Det er imidlertid viktig å understreke at det er vesentlige forskjeller mellom kommunene.

1.5 Det store bildet

I et slikt dokument er det alltid utfordrende å se det store bildet. Kort oppsummert kan vi si at Orkland klarer seg godt i sammenligning med både kommunegruppe 7, som vi inngår i, og sammenligningskommunene vi har valgt. Vi er stolt av at vi får til det bare etter to driftsår, etter en av de største og mest kompliserte kommunesammenslåingene i forbindelse med kommunereformen.

Vi har klart å vise at vi har solid styring, at vi digitaliserer for bedre tjenester, at vi jobber aktivt for å bli best i møte mellom mennesker og at vi fokuserer på tidlig tverrfaglig innsats. Dette var de grunnleggende perspektivene i arbeidet med kommunesammenslåingen. Vi leverer i all hovedsak gode tjenester og har økonomisk kontroll. Samtidig jobber vi med å skape handlingsrom for våre uttalte satsinger. Det betyr ikke at alt er slik vi ønsker det skal være. I nøkkeltallsdokumentet vil det være forskjeller som vi må se nærmere på når det gjelder kommunegruppe og sammenligningskommuner. Et slikt dokument klarer ikke å besvare alle spørsmålene. Det er heller ikke hensikten med dokumentet.

1.6 Krevende valg

De utfordringene Orkland kommune har er i all hovedsak uavhengig av kommunesammenslåingen. Det ville fortsatt ikke blitt født så mange barn som vi kunne ønsket, og problemene knyttet til sentralisering og utenforskap ville ikke blitt mindre. Vi må unngå å komme i en situasjon hvor behovet for helt nødvendige endringer og prioriteringer blir møtt med motstand som er tuftet på at alt var bedre før. Fortidens løsninger er ikke svaret på framtidens utfordringer. Vi står i en situasjon hvor vi uansett må få til mer for mindre. At vi fortsatt skal ha gode tjenester for hele Orkland avhenger av at vi evner å gjøre de riktige strukturvalgene og prioriteringene. Noen av disse valgene vil bli krevende.

Da er det viktig at vi har gode prosesser, medvirkning og beslutningsgrunnlag. Fordelen er at vi gjennom kommunesammenslåingen er mye bedre rustet enn hva tidligere kommuner var alene.

Dette er selve kjernen i vår visjon «*Sammen bygger vi Orkland*».

¹ Frie disponible inntekter er avledet fra modellberegninger, og må ikke forveksles med kommunens frie inntekter. Frie inntekter er definert ved summen av skatteinntekter og rammetilskudd. Til forskjell fra frie inntekter er de frie disponible inntektene korrigert med variasjoner i utgiftsbehov (bundne kostnader).

2 Leseforklaring, begreper og forkortelser

Dette er et krevende dokument å lese. Vi har derfor laget en leseforklaring som skal gjøre det lettere å forstå og bruke dokumentet. Dette gjelder spesielt definisjoner av begreper og forkortelser. Det anbefales at dette dokumentet leses og ses i sammenheng med kommuneplanens samfunnsdel, årets utgave av utfordringsdokumentet og ikke minst tidligere handlingsplaner med budsjett.

2.1 De ulike begrepene knyttet til driftsutgifter

I nøkkeltallene i Kostra benyttes begrepene brutto driftsutgifter, korrigerte brutto driftsutgifter og netto driftsutgifter:

- Brutto driftsutgifter skal gi et uttrykk for kommunenes samlede utgifter innenfor de ulike funksjonene og totalt for kommunen. Utgiftsbegrepet benyttes også som grunnlag for beregning av produktivitetsindikatorer.
- Korrigerte brutto driftsutgifter skal gjenspeile ressursinnsatsen som er knyttet til kommunens egen tjenesteproduksjon. Utgiftsbegrepet benyttes som grunnlag for å beregne produktivitetsindikatorer.
- Netto driftsutgifter skal gi uttrykk for hvordan kommunene prioriterer ved fordelingen av de ikke bundne inntektene. Utgiftsbegrepet benyttes som grunnlag for å beregne prioriteringsindikatorer.

2.2 Forkortelser brukt i dokumentet

På grunn av plassmangel i tabeller og grafer, må vi benytte forkortelser på noen ord og uttrykk:

- BDU = brutto driftsutgifter
- NDU = netto driftsutgifter
- BDI = brutto driftsinntekter
- NDI = netto driftsinntekter

2.3 Arbeidsgiveravgift

Ordningen med differensiert arbeidsgiveravgift ble godkjent av EFTAs overvåkingsorgan (ESA) og er videreført for perioden 2022-2027. Regionalt differensiert arbeidsgiveravgift er inndelt i følgende soner:

- Sone 1: 14,1 prosent
- Sone 2: 10,6 prosent
- Sone 3: 6,4 prosent

I Orkland kommune er det tre ulike soner som følger de tidligere kommunegrensene: Orkdal sone 1, Agdenes sone 2 og Meldal og Snillfjord sone 3. Blant sammenligningskommunene er Melhus, Verdal og Levanger i sone 1, mens Steinkjer er representert i både sone 1 og 2 (Steinkjer sone 1 og Verran sone 2).

Dette vil være av betydning når en sammenligner indikatorer som innbefatter lønnskostnader.

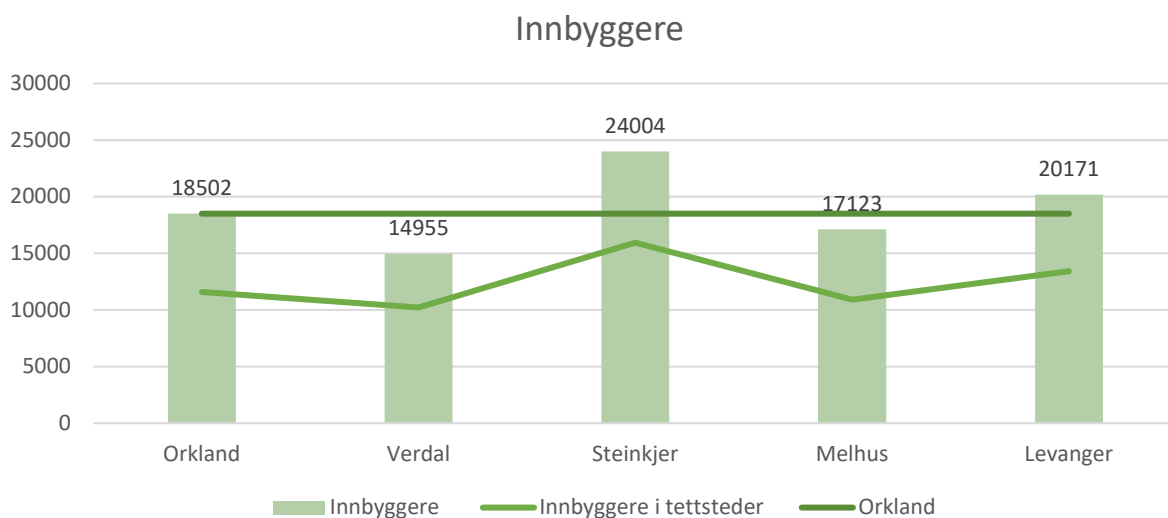
2.4 Kvalitet i tallgrunnlag

Dette er andre året det rapporteres tall for Orkland kommune i Kostra. Det er grunn til å være oppmerksom på at det kan forekomme feil og mangler i tallene, både for oss og sammenligningskommunene.

Årets dokument er første år hvor det er mulig å lage tidsserier for Orkland.

3 Befolkningsprofil

Ved utgangen av 2021 hadde Orkland 18 502 innbyggere. Steinkjer og Levanger har flere innbyggere enn Orkland. I Trøndelag har også Trondheim og Stjørdal flere innbyggere enn Orkland.

3.1 Aldersfordeling

Aldersfordelingen i befolkningen sier noe om hvilke tjenester som må prioriteres i kommunen. Tabellen nedenfor viser aldersfordelingen i aldergrupper. Andelen hvor den enkelte kommune ligger under landsgjennomsnittet er merket med lysegrønn.

Alder	Orkland	Steinkjer	Melhus	Levanger	Verdal	Landet
0 år	0,95 %	0,86 %	1,12 %	1,08 %	0,92 %	1,04 %
1-5 år	4,66 %	4,90 %	5,79 %	5,50 %	4,89 %	5,24 %
6-12 år	8,33 %	8,10 %	9,02 %	8,44 %	7,87 %	8,19 %
13-15 år	3,84 %	3,57 %	3,88 %	4,09 %	3,88 %	3,62 %
16-19 år	4,60 %	4,79 %	5,36 %	4,91 %	5,02 %	4,68 %
20-44 år	28,88 %	28,26 %	31,09 %	30,71 %	29,68 %	33,18 %
45-66 år	29,35 %	29,06 %	27,83 %	27,49 %	28,65 %	28,01 %
67-79 år	13,81 %	14,31 %	11,31 %	12,73 %	14,61 %	11,62 %
80-89 år	4,45 %	4,87 %	3,77 %	4,18 %	3,69 %	3,57 %
90 år ->	1,12 %	1,28 %	0,84 %	0,87 %	0,80 %	0,86 %
	100,00 %	100,00 %	100,00 %	100,00 %	100,00 %	100,00 %

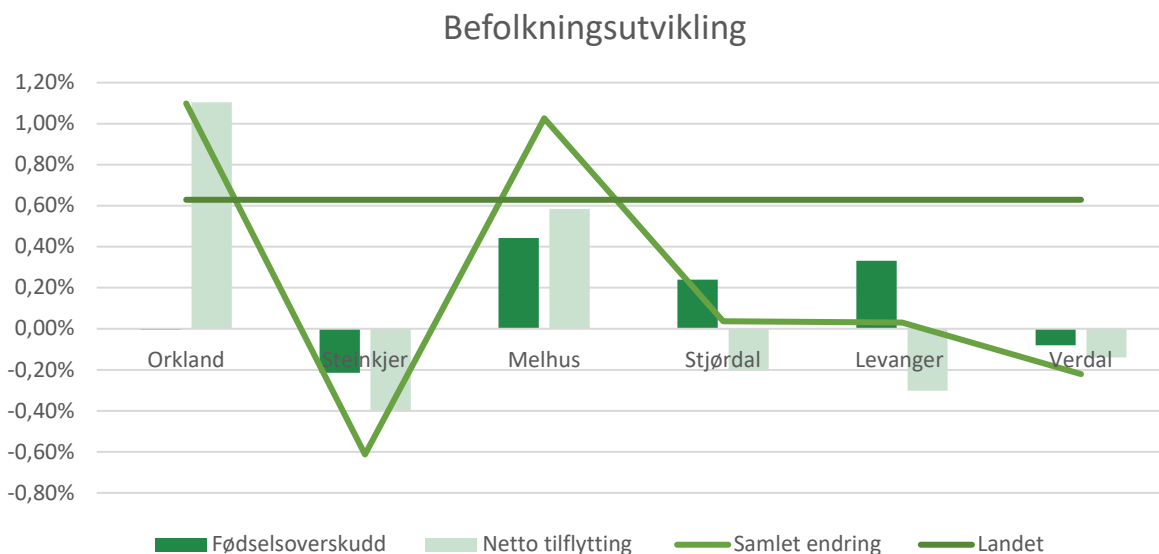
Steinkjer og Orkland har den eldste befolkningen i sammenligningsgrunnlaget, mens Melhus har den yngste.

	Orkland	Steinkjer	Melhus	Levanger	Verdal	Landet
0-19 år	22,38 %	22,22 %	25,16 %	24,02 %	22,57 %	22,76 %
20-64 år	55,51 %	54,53 %	56,91 %	55,72 %	55,94 %	59,00 %
65 år ->	22,12 %	23,25 %	17,92 %	20,26 %	21,48 %	18,24 %
	100,00 %	100,00 %	100,00 %	100,00 %	100,00 %	100,00 %

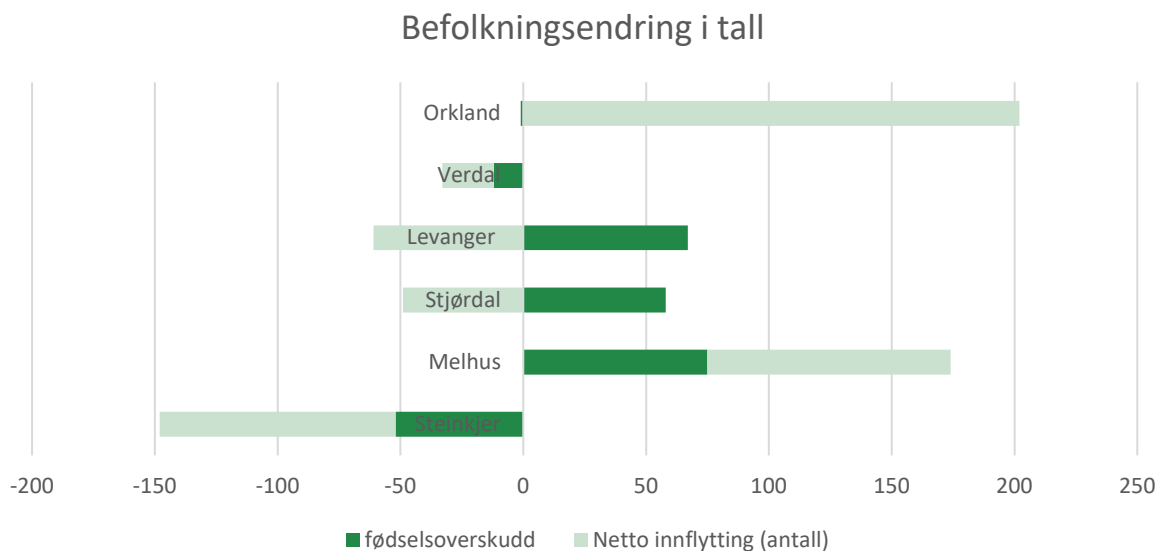
Steinkjer kommune har nå flere over 65 år enn barn og unge.

3.2 Befolkningsvekst

En kommune som skal vokse må enten ha et fødselsoverskudd eller netto tilflytting som minst dekker fødselsunderskuddet. I sammenligningsgrunnlaget har både Verdal og Steinkjer fødselsunderskudd i 2021, mens Orkland var omtrent i balanse, med én person mindre født enn antall døde.

Orkland hadde netto tilflytting på 202 personer i 2021, og var sammen med Melhus de eneste kommunene i sammenligningsgrunnlaget med netto tilflytting. De andre kommunene hadde netto fraflytting.

Samlet hadde Steinkjer og Verdal en negativ befolkningsvekst i 2021. Orkland og Melhus hadde en høyre befolkningsvekst enn landsgjennomsnittet.

Indikator	Orkland	Steinkjer	Melhus	Stjørdal	Levanger	Verdal
Pendlere ut av bostedskommunen	13 %	10 %	31 %	18 %	15 %	18 %

13 prosent av de yrkesaktive pendler ut av kommunen for å jobbe. De fleste pendler til Trondheim. Av kommunene i sammenligningsgrunnlaget er det Melhus som har den høyeste andelen innbyggere som pendler ut av kommunen for å arbeide.

Indikator	Orkland	Steinkjer	Melhus	Stjørdal	Levanger	Verdal	K.gr7	Landet
Andel innbyggere i tettbygd strøk	63 %	66 %	64 %	71 %	67 %	68 %	74 %	82 %

63 prosent av orklendingene bor i tettbygd strøk. Dette er på linje med Melhus, men under de nordtrønderske kommunene. Det er også langt under landet og kommunegruppen.

3.3 Sosiodemografiske forhold

Indikator	Orkland	Steinkjer	Melhus	Stjørdal	Levanger	Verdal	K.gr7	Landet
Andel skilte og separerte 16-66 år	10,3 %	10,6 %	8,9 %	10,0 %	9,6 %	9,3 %	10,6%	10,3 %
Andel enslige innbyggere 80 år og eldre	60,8 %	60,6 %	56,1 %	55,0 %	53,9 %	64,4 %	59,0%	60,7 %
Andel enslige forsørgere med stønad fra folketrygden	0,8 %	0,7 %	0,6 %	0,8 %	0,9 %	1,3 %	0,8 %	0,7 %
Andel uføretrygda 18-66 år	14,4 %	14,5 %	11,4 %	12,5 %	11,3 %	14,7 %	11,6%	10,2 %
Andel med innvandrerbakgrunn	10,9 %	9,2 %	10,2 %	10,2 %	9,7 %	7,5 %	14,3%	18,9 %

Orkland skiller seg ikke ut på noen av nøkkeltallene som beskriver sosiodemografiske forhold. Andel uføretrygdede er høyt i Orkland, Steinkjer og Verdal, mens Melhus og Levanger er på linje med kommunegruppen.

4 Økonomiske nøkkeltall

4.1 Inntekter

Driftsinntekter per innbygger	Orkland	Steinkjer	Melhus	Levanger	Verdal	K. gr 7	Landet
Rammetilskudd	38 417	37 743	33 116	33 815	35 394	30 765	28 352
Innteks- og formueskatt	27 361	27 352	28 352	28 885	26 772	31 402	37 139
Eiendomsskatt totalt	1 348	2 773	1 324	2 277	2 324	1 975	2 869
Andre skatteinntekter	231	214	32	0	0	125	367
Andre overføringer og tilskudd fra staten	2 795	1 898	2 781	1 847	1 250	2 424	2 754
Overføringer og tilskudd fra andre	13 371	19 315	13 057	13 669	12 273	13 812	13 666
Brukerbetalinger	4 298	3 186	3 338	1 776	2 987	3 104	3 094
Salgs- og leieinntekter	9 778	12 372	7 905	10 012	6 905	9 097	10 586
<i>Sum driftsinntekter 2021</i>	<i>97 599</i>	<i>104 854</i>	<i>89 904</i>	<i>92 279</i>	<i>87 904</i>	<i>92 704</i>	<i>98 828</i>
<i>Sum driftsinntekter 2020</i>	<i>92 096</i>	<i>98 824</i>	<i>83 650</i>	<i>89 372</i>	<i>84 066</i>	<i>86 487</i>	<i>92 022</i>
<i>Endring prosent fra 2020 til 2021</i>	<i>6,0 %</i>	<i>6,1 %</i>	<i>7,5 %</i>	<i>3,3 %</i>	<i>4,6 %</i>	<i>7,2 %</i>	<i>7,4 %</i>

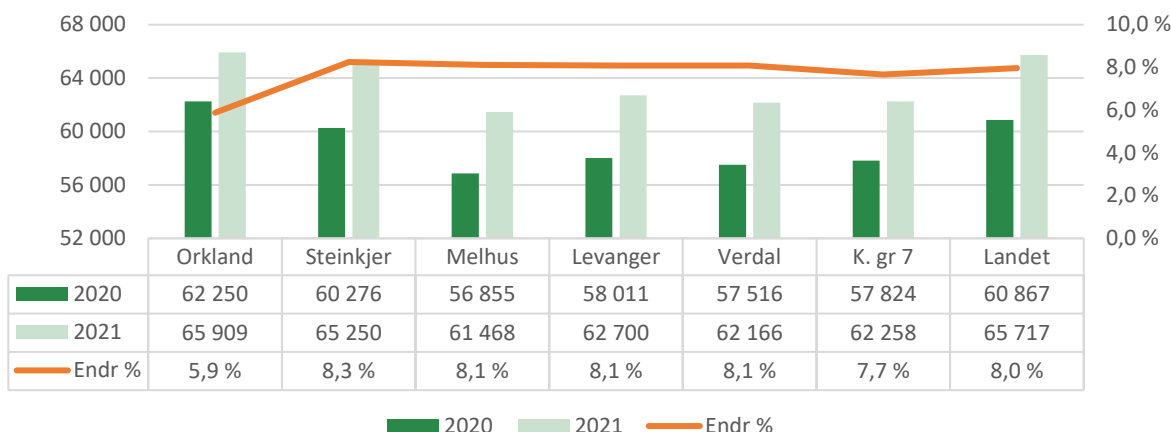
Tallene er basert på konserntallene for kommunen. Dette innebærer at driftsinntektene for Orklandsbadet inngår.

Orkland har hatt en noe mindre vekst i totale driftsinntekter fordelt per innbygger i 2021 enn landet, Kostra-gruppe 7 og Melhus. Nivået er likevel vesentlig høyere enn snittet i Kostra-gruppe 7, men landet sett under ett har høyere inntekter. Blant trøndelagskommunene er det kun Steinkjer som har høyere inntekter.

Endringene i frie inntekter (rammetilskudd og skatt) samt eiendomsskatt er omtalt nedenfor. For øvrige inntekter er det en større reduksjon i overføringer fra staten. Dette skyldes at Orkland i 2020 mottok en engangsutbetaling av reformmidler på 25 millioner kroner. For salgs- og leieinntekter er det en større økning som skyldes at Orklandsbadet hadde oppstart i 2021.

4.2 Frie inntekter

Frie inntekter i kroner per innbygger

Frie inntekter består av rammetilskudd og skatteinntekter. Totalt sett har Orkland fortsatt høyere frie inntekter enn trønderkommunene, kommunegruppe 7 og landet.

I 2021 har det for alle kommunene vært en stor økning i de frie inntektene. Orkland har også økning, men denne er betydelig lavere enn alle sammenligningskommunene. Disse ligger mellom 7,7 prosent og 8,3 prosent økning, mens Orkland kun har en økning på 5,9 prosent. Årsaken til dette er blant annet at Orklands utgiftsbehov per innbygger (utgiftsutjevningen) i forhold til landsgjennomsnittet, er redusert fra 104,73 prosent i 2020 til 104,11 prosent i 2021. Dette medfører at Orklands rammetilskudd øker mindre enn sammenligningskommuner. I tillegg er skatteinngangen i prosent av landsgjennomsnittet noe redusert.

Orkland ligger høyere enn sammenligningskommunene på rammetilskudd (*se tabell under 4.1*).

I rammetilskuddet ligger også skatteutjevningen kommunen mottar for å dekke svakere skatteinngang enn landsgjennomsnittet. I 2021 utgjorde dette 117,5 millioner kroner, noe som tilsvarer 6 418 kroner per innbygger. Utover dette har både geografi og demografi innvirkning. I tillegg får kommunen i en overgangsperiode på 15 år fordel av ekstra rammetilskudd knyttet til kommunesammenslåingen.

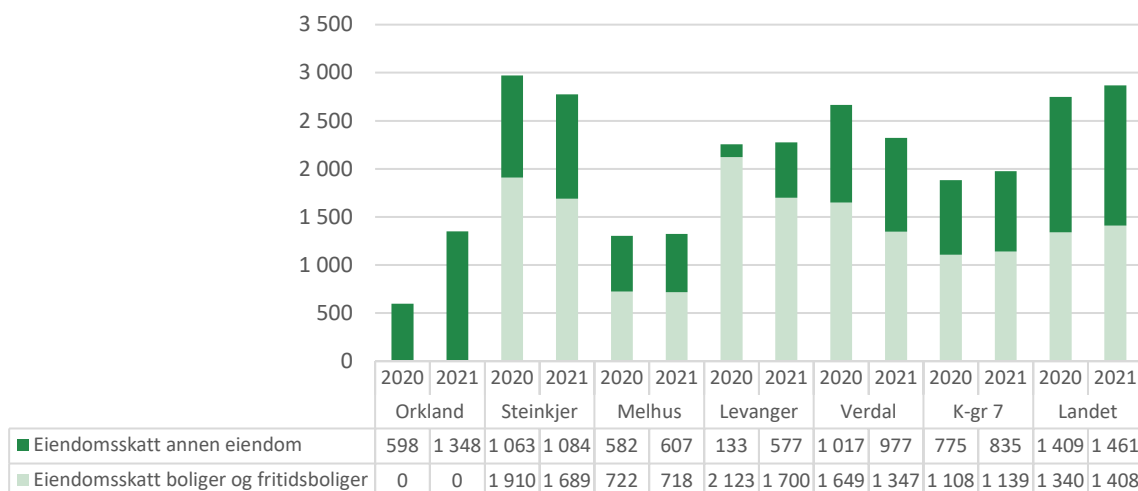
Skatteinntektene ligger omtrent på samme nivå som omkringliggende kommuner, men i forhold til kommunegruppe 7 og ikke minst landet, er skatteinngangen i Orkland vesentlig svakere. Det er kun 72 av 355 kommuner (Oslo ikke inkludert) som har lavere skatteinngang. Gjennomsnittlig skatteinngang i 2021 var på 76,5 prosent av landsgjennomsnittet (77,5 prosent i 2020). Selv om det gjennomføres en skatteutjevning som sikrer en jevnere tilgang til hver kommune, oppnår ikke Orkland en total skatteinngang (skatt + skatteutjevning) på mer enn 94,1 prosent av landsgjennomsnittet. Sammenlignet med landet som har 100 prosent, tilsvarer dette lavere inntekter på totalt 39 millioner kroner.

For mer informasjon om hva skatteinntektene til kommunene består av anbefales denne artikkelen:

[Kommunenes skatteinntekter – hva består de av? - KS](#)

4.3 Eiendomsskatt

Eiendomsskatt i 2020 og 2021 kroner per innbygger

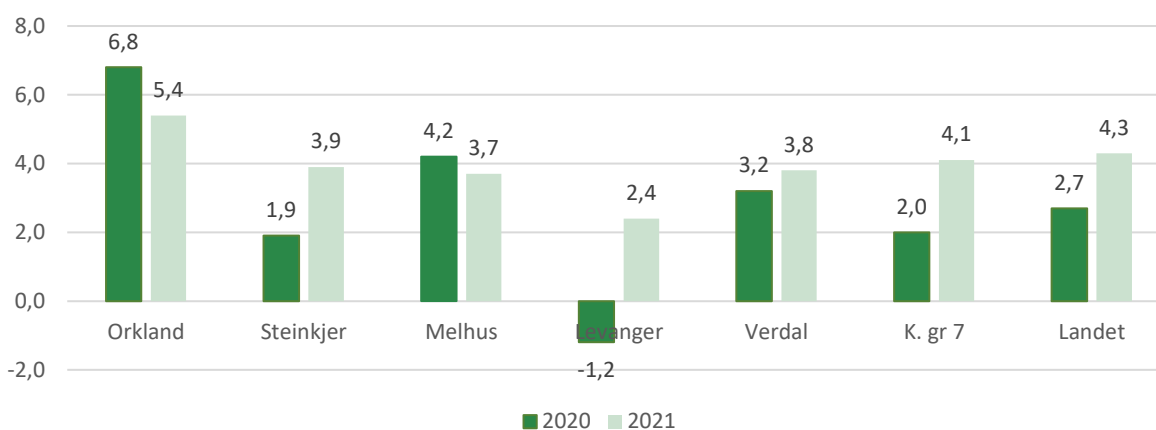

Eiendomsskatten i Orkland har økt i 2021 som følge av oppstarten av vindkraftanlegget på Geitfjellet. Kommunen er den eneste av sammenligningskommunene i Trøndelag som ikke har innført eiendomsskatt på boliger og fritidsboliger, og ligger som følge av dette lavere enn de fleste av de øvrige kommuner. Differansen i forhold til landet utgjør 1 521 kroner per innbygger, tilsvarende 27,8 millioner kroner.

Reduksjonen i eiendomsskatt på boliger i flere trønderske kommuner skyldes at bunnfradraget i de aktuelle kommunene er økt.

4.4 Driftsresultat

Netto driftsresultat i prosent av brutto driftsinntekter

2021 var et godt inntektsår for norske kommuner og de aller fleste kommuner hadde et høyere driftsresultat enn året før. Orkland klarte ikke helt å oppnå like godt resultat i 2021 som året før, men har likevel et resultat i 2021 som er bedre enn alle sammenligningskommuner.

Handlingsregelen sier at Orkland skal ha et resultat bedre enn 1,75 prosent av brutto driftsinntekter. I 2021 kom kommunen vesentlig bedre ut med 5,4 prosent.

4.5 Andel netto driftsutgifter – hva brukes budsjettet til?

Kommunene har i stor grad de samme oppgavene de skal dekke, men bruken av tilgjengelige midler vil være forskjellig.

Hovedårsakene til forskjellene mellom de enkelte kommunene vil kunne være:

- Kommunens konkrete prioriteringer mellom områdene
- Demografi og geografi
- Spesielle forhold knyttet til brukergrupper
- Forskjellig tolkning eller feiltolkning av hvilke områder kostnader skal rapporteres i Kostra

Det siste forholdet vil kunne ha innvirkning på hvordan tallene som hentes fra Kostra ser ut.

Kommunene er forskjellig organisert. Det vil være ulike vurderinger og tolkninger for plassering av kostnader i de enkelte kommunene. Orkland har som mål å få til en så god og korrekt rapportering som mulig, men likevel oppdager vi stadig forbedringspunkter.

Netto driftsutgifter for Orkland kommune utgjør totalt cirka 1,3 milliarder kroner. Dette betyr at én prosent endring i bruken av midler mellom tjenestene vil tilsvare cirka 13 millioner kroner.

4.5.1 Prosentvis fordeling av kostnader per hovedområde i Kostra

Netto driftsutgifter	2020	2021	Endring
Vann/avløp	-0,7	-0,8	-0,1
Fellesutgifter	-0,2	-5,5	-5,3
Næringsforvaltning	0,2	0,2	0,0
Kommunale boliger	0,3	0,5	0,2
Politisk styring og kontrollvirksomhet	0,8	0,8	0,0
Plan, byggesak og miljø	0,9	1,0	0,1
Kirke	1,1	1,2	0,1
Brann og ulykkesvern	1,5	1,8	0,3
Samferdsel	1,8	2,4	0,6
Barnevern	3,3	2,8	-0,5
Kultursektoren	3,6	4,9	1,3
Sosialsektoren	4,7	3,8	-0,9
Administrasjon	6,1	7,4	1,3
Barnehage	12,9	12,6	-0,3
Grunnskole	22,7	22,1	-0,6
Helse- og omsorg	41,5	44,2	2,7

Tabellen over viser hvordan midlene Orkland kommune totalt har til disposisjon prosentvis ble fordelt per hovedområde i Kostra i 2020 og 2021, og endringen mellom de to årene. I disse tallene er alle utgifter tatt med. Inntekter direkte knyttet til området er trukket fra.

Vann og avløp er inkludert i denne oversikten fordi avsetning/bruk av fond ikke er inkludert i tallene. Differansen balanseres mot selvkostfond.

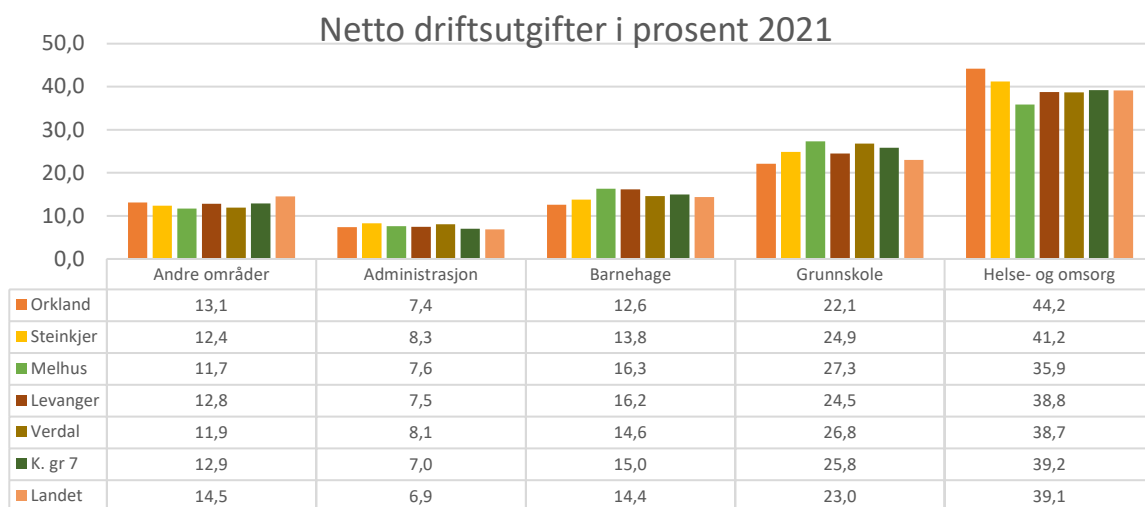
Som det framgår av tabellen er det tre områder som skiller seg ut: barnehage, grunnskole og helse- og omsorg. Disse tre står alene for nesten 80 prosent av de totale netto driftsutgiftene.

Fellesutgifter har den største endringen fra 2020 til 2021 i form av en reduksjon i kostnadene på 5,3 prosent av de totale netto driftskostnadene. Dette skyldes at pensjonskostnadene i 2021 økte kraftig, og ga en kostnadsøkning på øvrige hovedområder på tilnærmet 5,3 prosent.

I kommunale regnskaper er det lagt til rette for at pensjonskostnader, som normalt vil svinge mye fra år til år, utjevnes ved bruk av eller avsetning til premieavvik. Dette premieavviket nedskrives (amortiseres) deretter over sju år. Premieavviket fordeles ikke ut på de enkelte områdene, men blir ført mot fellesutgifter.

I 2021 ble det ført en inntekt på 78 millioner kroner i premieavvik på fellesutgifter for å utjevne de totale pensjonskostnadene i regnskapet.

4.5.2 Oversikt over fordeling på de mest kostnadskrevende Kostra-områdene

I figuren over er barnehage, grunnskole, helse og omsorg og administrasjon vist for hver av kommunene. De øvrige er slått sammen til «andre områder».

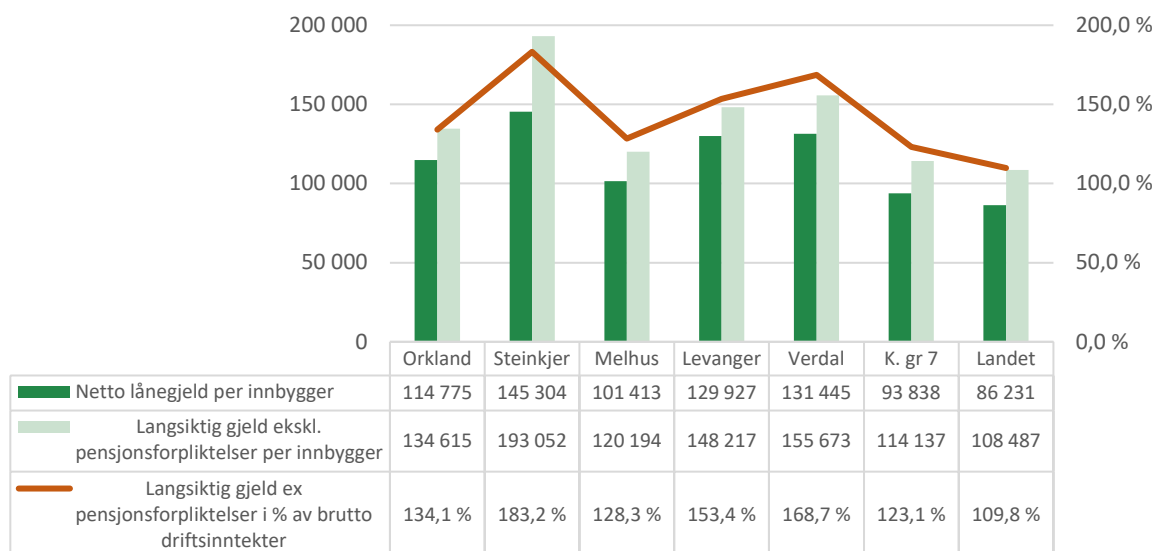
Det er flere grunner til forskjellene i ressursbruk mellom kommunene, og de enkelte områdene presenteres detaljert senere i dokumentet.

4.6 Langsiktig gjeld

	2020	2021
Langsiktig gjeld eksklusive pensjonsforpliktelser <i>i prosent av brutto driftsinntekter</i>	128,10 %	134,10 %
Netto lånegjeld per innbygger	106 639	114 775
Langsiktig gjeld ekskl. pensjonsforpliktelser per innbygger	121 716	134 615

Lånegjelden i Orkland kommune viser en økende trend. Ved utgangen av 2020 var total langsiktig gjeld 2 198 millioner kroner. Ved utgangen av 2021 er beløpet økt til 2 457 millioner kroner.

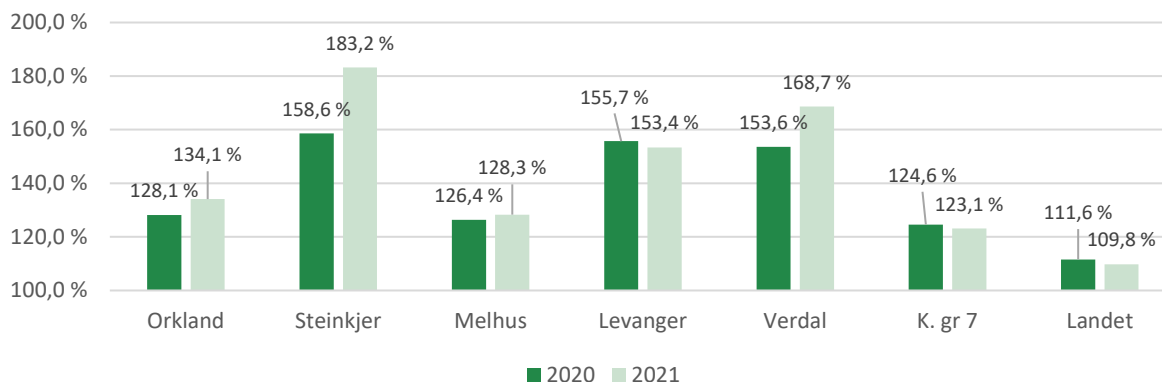
Netto lånegjeld per innbygger har økt med 8 136 kroner, mens langsiktig gjeld har økt med 12 899 kroner per innbygger. Årsaken til denne forskjellen er at utlånene fra kommunen (startlån) har økt betydelig og trekker ned noe av effekten av økningen i langsiktig gjeld.

Figuren viser langsiktig gjeld eksklusive pensjonsforpliktelser i prosent av brutto driftsinntekter per innbygger og i prosent. I tillegg vises netto lånegjeld (gjeld fratrukket utlån).

Orkland har lavere lånegjeld sammenlignet med kommunene i Trøndelag, med unntak av Melhus. I forhold til kommunegruppe 7 og landet ligger kommunen høyere.

Langsiktig gjeld eksklusive pensjon i prosent av brutto driftsinntekter

Dersom vi ser isolert på endringen i langsiktig gjeld i prosent av brutto driftsinntekter, fremkommer det at både Kostra-gruppe 7 og landet har hatt en reduksjon i sin gjeld, mens Orkland og trøndelagskommunene (med unntak av Levanger) har hatt økning.

Orkland har som handlingsregel at langsiktig gjeld ikke skal overskride 100 prosent av brutto driftsinntekter. Ved utgangen av 2021 har kommunen en gjeld på 2,46 milliarder kroner, som altså tilsvarer 134,1 prosent av brutto driftsinntekter. Det betyr at gjelden ved utgangen av 2021 var 0,63 milliarder kroner høyere enn målsetningen.

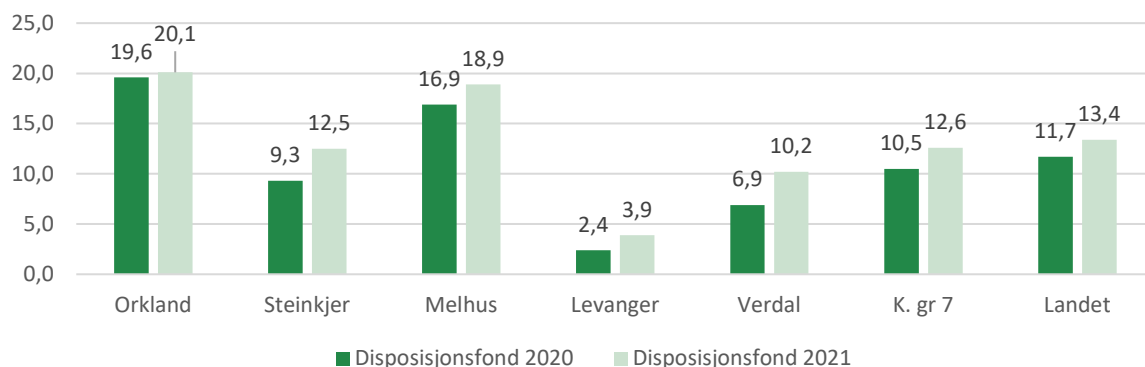
Det gjøres oppmerksom på at tallene i nøkkeltalldokumentet vil kunne avvike noe i forhold til det som er presentert i årsberetning. Dette skyldes at i årsberetningen er kun tall for kommunekassen inkludert i beregningene.

I nøkkeltalldokumentet tas det tak i konserntallene for kommunen. Dette betyr at Orkland kommunes eierandeler i kommunale og interkommunale selskaper er inkludert i tallmaterialet som er presentert i nøkkeltalldokumentet. Dette vil blant annet inkludere Orklandbadet, Remid IKS og Revisjon Midt-Norge.

4.7 Likviditet

4.7.1 Disposisjonsfond

Disposisjonsfond i prosent av brutto driftsinntekter

Disposisjonsfond er oppsparte midler som fritt kan benyttes til finansiering av drifts- eller investeringsutgifter. Ved utgangen av 2021 hadde Orkland 345 millioner kroner plassert på disposisjonsfond, mot 310 millioner kroner i 2020. Dette tilsvarer 20,1 prosent av brutto driftsinntekter i 2021.

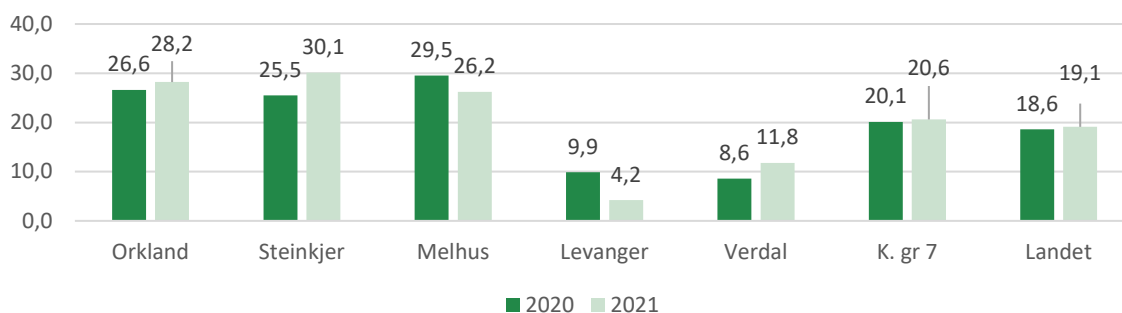
Figuren viser at Orkland har mer avsatte midler enn de øvrige kommunene selv om disse har hatt en større økning i disposisjonsfondene enn Orkland.

Orkland har som handlingsregel at disposisjonsfondet skal være mellom 5 og 10 prosent av brutto driftsinntekter.

4.7.2 Arbeidskapital

Arbeidskapitalen gir uttrykk for kommunens likviditet. Det vil si kommunens evne til å betale sine forpliktelser etter hvert som de forfaller.

Arbeidskapital eksklusive premieavvik i prosent av brutto driftsinntekter

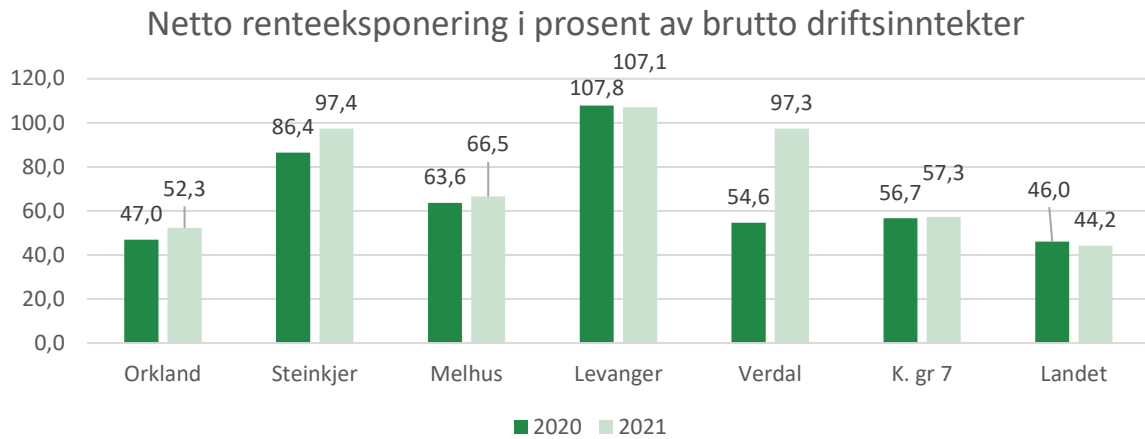

Orkland har ikke fastsatt noen handlingsregel, men tallet bør minimum ligge på 10 til 15 prosent. Arbeidskapitalen for Orkland var 28,2 prosent ved utgangen av 2021.

Med unntak av Steinkjer har Orkland den høyeste arbeidskapitalen av sammenligningskommunene.

4.7.3 Netto renteeksponering

Netto renteeksponering tar utgangspunkt i kommunens langsiktige gjeld. Deler av gjelden vil være knyttet til forhold som ikke, eller bare delvis, belaster kommuneøkonomien. Korrigert for disse forholdene er det utarbeidet en indikator som gir uttrykk for hvor eksponert kommunene er for en endring i rentenivået.

Netto renteeksponering for Orkland ligger lavere enn for sammenlignbare kommuner. Det betyr at vi er mindre eksponert for renteøkninger enn øvrige kommuner. Sammenlignet med landet som helhet ligger Orkland høyere.

For Orkland vil en renteøkning på én prosent belaste kommunens økonomi med cirka 0,5 prosent av driftsinntektene. I kroner vil dette tilsvare en økt kostnad på 6 til 7 millioner kroner på årsbasis.

For Levanger vil en tilsvarende renteøkning belaste økonomien med cirka 1,1 prosent av driftsinntektene.

5 Klima og energi

5.1 Bærekraftig utvikling/Klimaregnskap

Bærekraftig utvikling handler om å ta vare på behovene til mennesker som lever i dag, uten å ødelegge framtidige generasjoners muligheter til å dekke sine. Bærekraftmålene reflekterer de tre dimensjonene i bærekraftig utvikling: klima og miljø, økonomi og sosiale forhold.

Hvordan skal vi måle hvor bærekraftig kommunen er? Dette er et spørsmål som mange kommuner lurer på. Gjennom fylkeskommunens bærekraftnettverk er Orkland med i arbeidet for å komme fram til felles løsninger. Inntil de foreligger, har vi gått gjennom FNs 17 bærekraftsmål og 169 delmål og identifisert mål der Orkland har utfordringer.

I valg av mål har vi dessuten lagt vekt på områder der kommuneorganisasjonen har betydelig påvirkning (det gir lite mening å måle områder vi ikke kan påvirke). Et annet kriterium i valg av mål er det at det må finnes måltall og statistikk slik at vi kan sammenligne oss med andre kommuner. Utvalget av delmål vi har landet på er under hovedmål 6 «Rent vann og gode sanitærforhold», 8 «Anstendig arbeid og økonomisk vekst», 9 «Industri, innovasjon og infrastruktur» og 12 «Ansvarlig forbruk og produksjon».

Hovedmål 6: Rent vann og gode sanitærforhold

Delmål 6.3:

Innen 2030 sørge for bedre vannkvalitet ved å redusere forurensning, avskaffe avfallsdumping og mest mulig begrense utslipp av farlige kjemikalier og materialer, halvere andelen ubehandlet spillvann og i vesentlig grad øke gjenvinning og trygg ombruk på verdensbasis.

Andel innbyggere tilknyttet anlegg der rensekrav er oppfylt i prosent:

	Orkland 2020	Orkland 2021	Steinkjer 2021	Melhus 2021	Levanger 2021	Verdal 2021	Landet 2021
Rensekrav er oppfylt	75,5	20,2	4,9	92,1	73,4	95,7	62,4
Rensekrav er ikke oppfylt	7,4	76,7	92,6	6,9	20,5	0	31,7
Rensekrav kan ikke vurderes	17,1	3,1	2,5	1	6,1	4,3	5,9
Totalt	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0

Tabellen over viser at Orkland fra 2020 til 2021 har hatt en betydelig økning i anlegg der rensekrav *ikke* er oppfylt. Årsaken til denne utviklingen er ikke at tilstanden fra det ene året til det andre er blitt mye dårligere, men skyldes at tallene for anlegg der rensekrav er oppfylt i tidligere år har blitt rapportert for høyt. En gjennomgang av prøveresultatene for 2018 til 2021 for alle kommunale avløpsrenseanlegg viste at kun ett av anleggene i kommunen oppfylder rensekravene i forurensningsforskrift og utslippstillatelser. For alle de øvrige anleggene er det tilknyttet flere abonnenter enn slamavskiller er dimensjonert for.

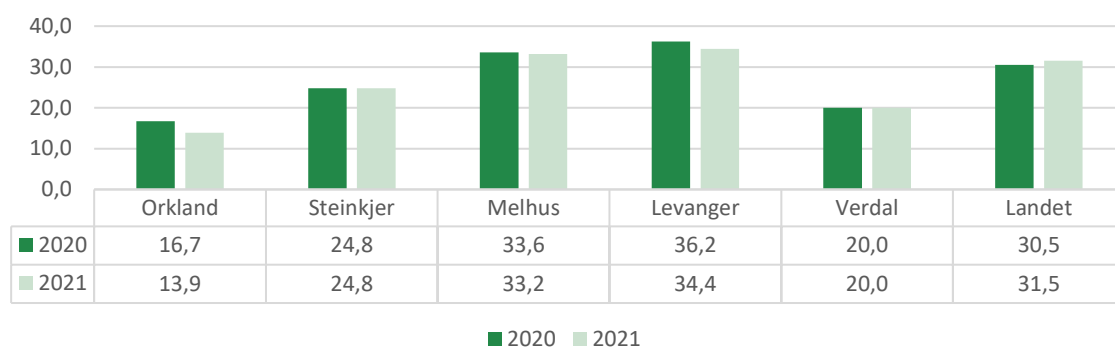
Som det framkommer er det store avvik mellom kommunene i hvor stor andel av anleggene som oppfylder rensekravene. Det er vanskelig å si hvorvidt dette skyldes store forskjeller i kvaliteten på anleggene eller kvaliteten på rapporteringen.

Delmål 6.4:

Innen 2030 betydelig bedre utnyttelsen av vann i alle sektorer og sikre bærekraftig uttak av og tilgang til ferskvann for å avhjelpe vannmangel og i vesentlig grad redusere antall personer som rammes av vannmangel.

Prosentvis andel av total kommunal vannleveranse til lekkasje

Etterspørselen etter vann er stor og voksende i Orkland. Det er derfor viktig å begrense lekkasjer. Diagrammet over viser at Orkland får en svært stor andel av produsert vann fram til abonnentene sammenlignet med alle andre sammenligningskommuner. Orkland har i tillegg hatt en betydelig reduksjon i vannlekkasjer fra 2020 til 2021, men det er stor variasjon mellom vannverkene/ledningsnettene.

Totalt vanntap som følge av lekkasje for Orkland i 2021 er estimert til 1 m³ per meter vannledning. Med et ledningsnettverk på 444 kilometer i Orkland tilsvarer dette om lag 444 000 m³ vann per år.

Hovedmål 8: Anstendig arbeid og økonomisk vekst

Delmål 8.6:

Innen 2020 betydelig redusere andelen unge som verken er i arbeid, under utdanning eller opplæring.

Orklands utfordringer på dette området er bakgrunnen for at vi har satt i gang utenforskningsprogrammet.

Mottakere av arbeidsavklaringspenger og uføretrygd

Andelen er basert på alle innbyggere 15 år eller eldre. (Tall for kommunegruppe 7 ikke tilgjengelige)

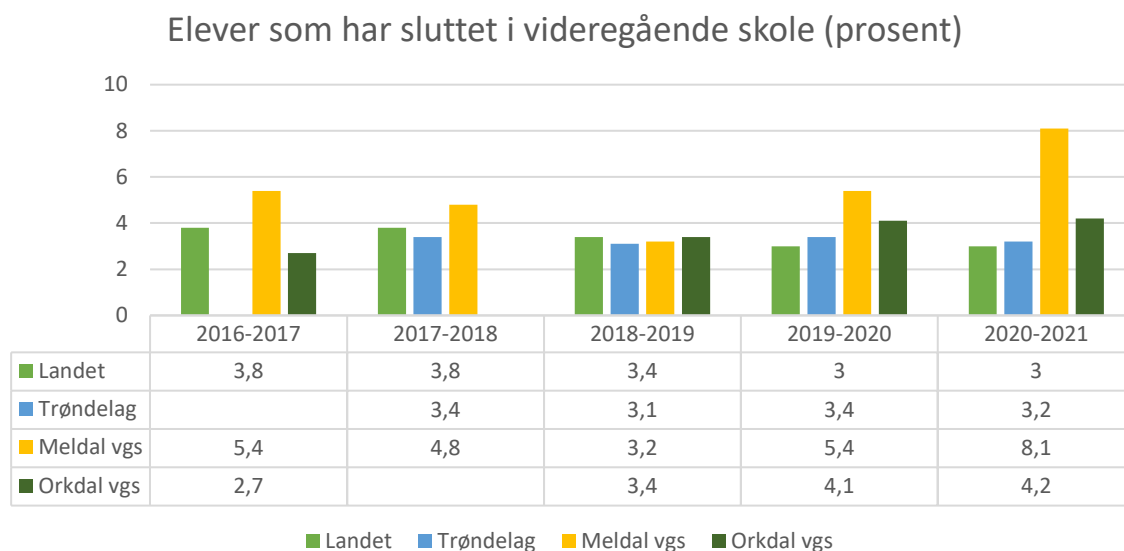
	Orkland	Steinkjer	Melhus	Levanger	Verdal	Landet
Befolkning eksklusive innvandrere	9,60 %	9,56 %	7,57 %	7,39 %	9,39 %	7,41 %
Innvandrere	4,39 %	6,26 %	4,72 %	4,20 %	5,15 %	6,61 %
Alle	9,07 %	9,28 %	7,30 %	7,09 %	9,09 %	7,28 %

I Orkland er det en større andel av innbyggerne totalt sett som mottar avklaringspenger eller uføretrygd enn i sammenligningskommunene. I forhold til landet er det 1,8 prosent flere i denne kategorien i Orkland. Det tilsvarer at landet ville hatt 81 000 flere på arbeidsavklaringspenger og uføretrygd dersom landet hadde ligget på samme nivå som Orkland.

For innvandrere er andelen på arbeidsavklaringspenger og uføretrygd lavere enn sammenligningskommunene (bortsett fra Levanger). Det er i befolkningen eksklusiv innvandrere at det største avviket ligger.

Frafall i videregående skole

Grafen under viser frafall i de to videregående skolene i Orkland sammenholdt med frafall i Trøndelag og totalt for landet. Årene 2016 til 2021 er brukt som grunnlag.

Meldal videregående skole har det høyeste frafallet gjennom hele perioden, med unntak av 2018-2019. I 2020-2021 var frafallet 8,1 prosent, som er mer enn 5 prosent høyere enn gjennomsnittet for landet. Orkdal videregående skole lå i de tre første skoleårene lavere eller likt med landet (tall for 2017-2018 mangler). I de to siste årene ligger skolen fortsatt vesentlig lavere enn Meldal, men høyere enn Trøndelag og landet.

Hovedmål 9: Industri, innovasjon og infrastruktur

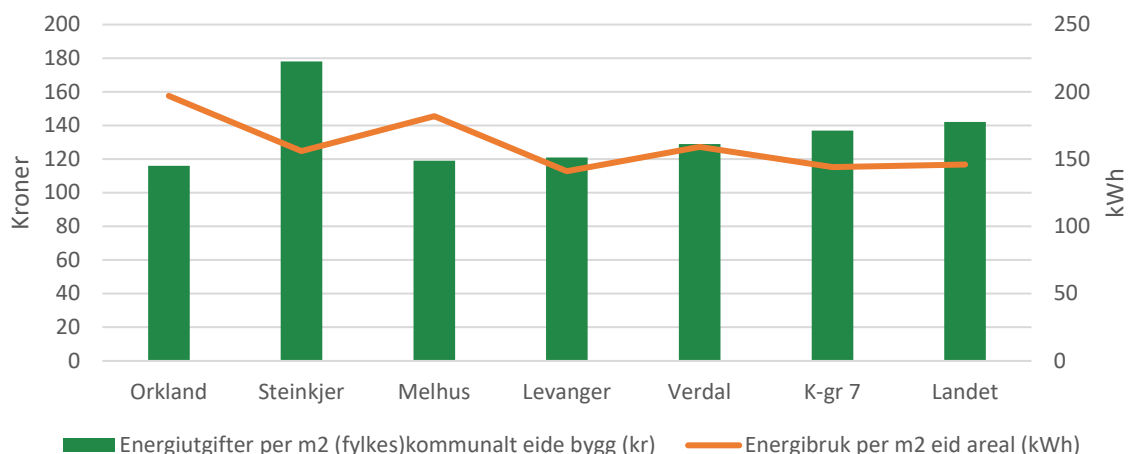

Delmål 9.4:

Innen 2030 oppgradere infrastruktur og omstille næringslivet til å bli mer bærekraftig, med mer effektiv bruk av ressurser og mer utstrakt bruk av rene og miljøvennlige teknologiformer og industriprosesser, der alle land gjør en innsats etter egen evne og kapasitet.

Energibruk i Orkland kommune

Energibruk sammenlignet med energiutgifter

Diagrammet over viser at Orkland har høyere energibruk per m² eid areal enn sammenlignbare kommuner (rød linje). En del av forklaringen til dette er at inkludert i tallene ligger også Orklandbadet. Det illustrerer at sammenligning av energibruken per m² kan være noe misvisende i og med at bruken av bygg kan være forskjellig.

Ser vi isolert på utgiftene per m² kommer Orkland ut som den kommunen som har de laveste energiutgiftene (grønn søyle). Årsaken til dette framkommer i tabellen under.

Prosentvis andel per energikilde av totalt energiforbruk

	Orkland	Verdal	Steinkjer	Melhus	Levanger	K-gr 7	Landet
Elektrisitetsforbruk	70	81	81	92	72	86	82
Fjernvarmeforbruk	20	0	13	0	7	8	14
Oljeforbruk	2	0	0	8	0	1	0
Naturgass	0	0	0	0	0	1	1
Bioenergi	8	19	5	0	21	4	3

Orkland har en høyere andel fjernvarmekraft enn øvrige kommuner. En vesentlig del av dette er varmtvann fra Elkem Thamshavn som kommunen benytter til oppvarming av Orklandbadet. Bioenergien er basert på flisfyringsanlegg i Meldal og Fannrem. Fortsatt er 2 prosent av energiforbruket i Orkland basert på bruk av olje. Utslippet av CO₂ som følge av dette tilsvarer 4 gram per kilowatttime.

Hovedmål 12: Ansvarlig forbruk og produksjon

Delmål 12.5:

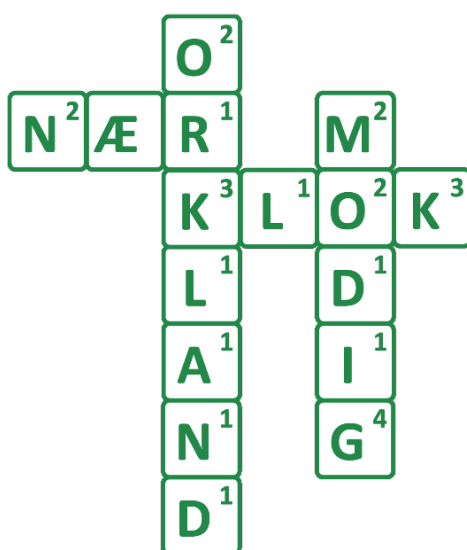
Innen 2030 redusere avfallsmengden betydelig gjennom forebygging, reduksjon, materialgjenvinning og ombruk.

Tabellen nedenfor presenterer tall for husholdningsavfall for Orkland i 2020 og 2021, samt sammenligningskommunene i 2021.

	Orkland 2020	Orkland 2021	Steinkjer 2021	Melhus 2021	Levanger 2021	Verdal 2021	K. gr 7 2021	Landet 2021
Husholdningsavfall per årsinnbygger (kg)	476,9	582,8	410,8	582,9	464,7	465,7	-	-
Andel levert til materialgjenvinning inkl. biologisk behandling	23,9 %	27,1 %	38,8 %	27,1 %	54,9 %	54,9 %	45,0 %	41,1 %
Andel levert til forbrenning	75,2 %	69,3 %	49,9 %	69,3 %	43,7 %	43,6 %	51,7 %	52,5 %
Andel levert til deponi	0,9 %	3,6 %	3,4 %	3,6 %	1,4 %	1,4 %	3,2 %	3,6 %

Husholdningsavfall per årsinnbygger* i Orkland har økt med mer enn 100 kg per innbygger, tilsvarende mer enn 20 prosent, fra 2020 til 2021. Andelen avfall levert til materialgjenvinning viser en forsiktig økning i 2021, men fortsatt blir nesten 70 prosent av avfallet levert til forbrenning. Øvrige kommuner, med unntak av Melhus, har en vesentlig høyere sorteringsgrad (mer levert til materialgjenvinning, mindre til forbrenning).

* Årsinnbygger er definert som antall fritidsboliger dividert med 3 + antall folkeregistrerte innbygger

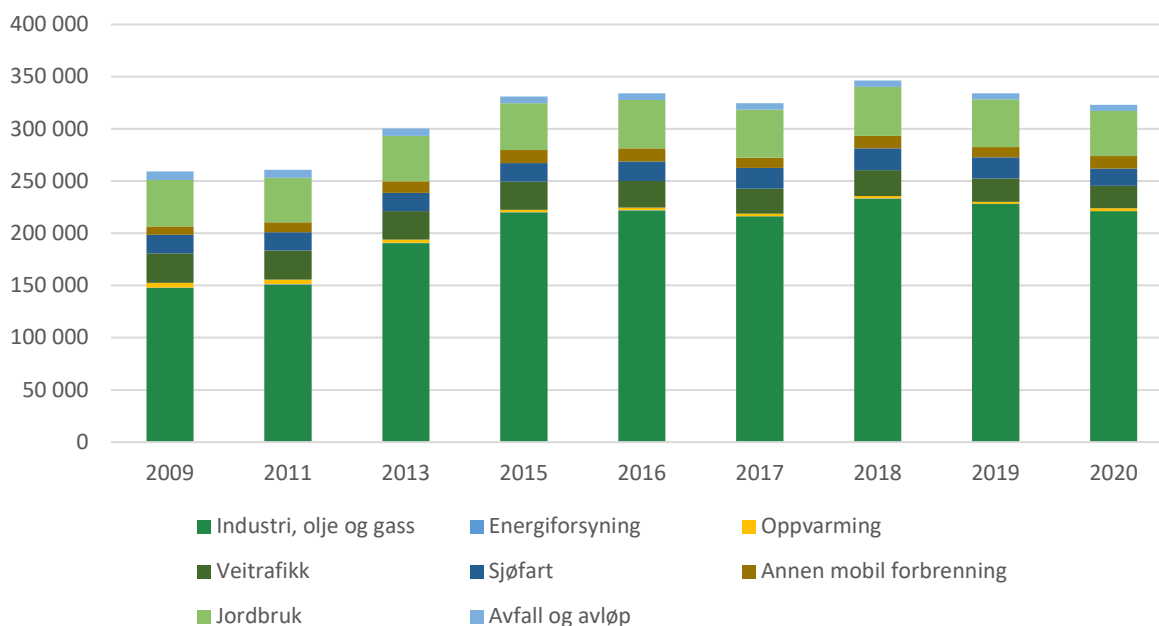

5.2 CO₂-utslipp for Orkland

Klimaloven har mål om at utslippene av klimagasser i 2030 skal være minst 50, helst 55 prosent lavere enn i 1990. Miljødirektoratet publiserer hvert år oversikt over beregnet CO₂-utslipp per kommune. Figuren nedenfor viser siste publiserte tall, som er for 2020 (i tidsseriene er tall for tidligere kommuner slått sammen til Orkland). Store deler av utslippene i Miljødirektoratets beregninger er utslipp kommunene ikke har stor påvirkning på. Men beregningene inkluderer ikke CO₂-utslipp knyttet til kommunenes egne innkjøp og forbruk av varer som produseres andre steder, og som ofte er kommunenes største bidrag til klimagassutslipp. Temaplan klima, energi og miljø vil komme tilbake til hvordan Orkland kommune kan jobbe mer konkret med klimaregnskap og reduksjon av klimagassutslipp.

I grafene under, som er basert på Miljødirektoratet sine beregninger, er det kun tall for Orkland som er tatt med. Sammenligning direkte mot andre kommuner vil gi store variasjoner da hver enkelt kommune har forskjellige utfordringer. For eksempel vil en kommune med stor gjennomgangstrafikk ha store utslipp fra veitrafikk, mens en kommune med stor forbigående skipstrafikk vil ha store utslipp fra sjøfart. Landbruk, som er Orklands nest største utslippskilde, varierer også svært mye.

Totale CO₂-utslipp Orkland 2009-2020

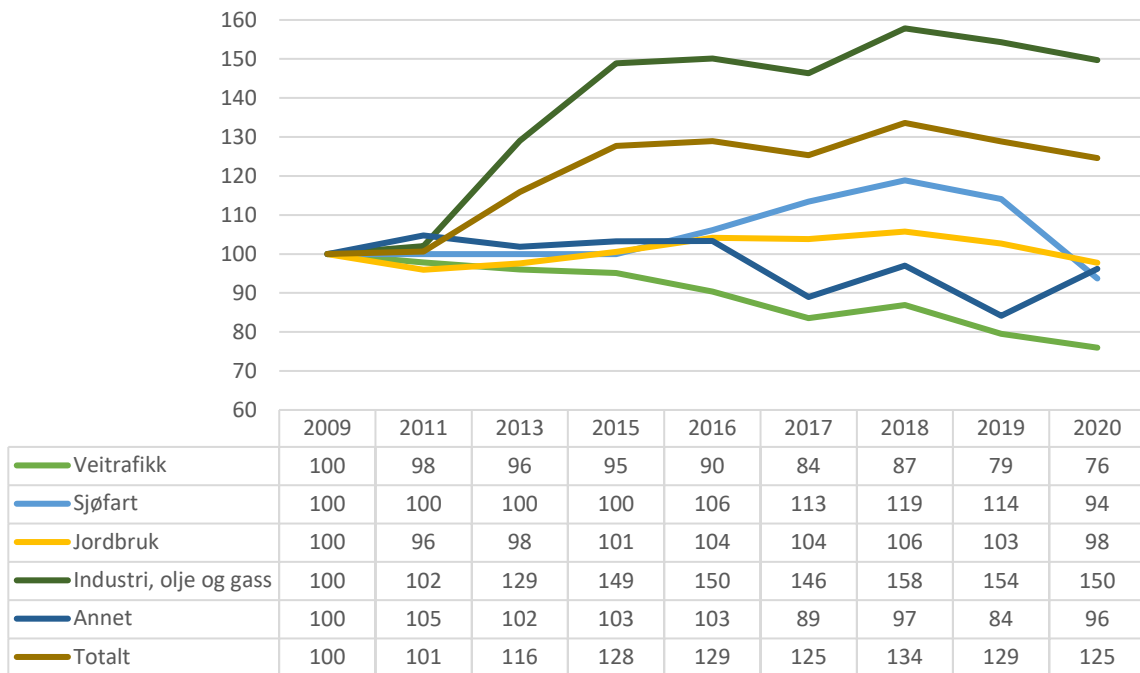

Tallene som danner grunnlag for figuren over er hentet fra [Miljødirektoratet](#). Her kan det også søkes på nærmere detaljer for de enkelte utslippskildene.

Totale utslipp i Orkland i 2020 var 322 997 tonn CO₂-ekvivalenter. Dette var en reduksjon på 3,3 prosent fra 2019. Fordelt per innbygger tilsvarer dette 17,7 tonn. I 2020 var utslippene fra hele Trøndelag på 2 896 183 tonn CO₂-ekvivalenter tilsvarende 6,2 tonn per innbygger. Reduksjonen i hele Trøndelag var på 1,4 prosent i forhold til 2019.

Industri er den klart største utslippskilden i Orkland med 68,5 prosent av de totale utslippene. Deretter kommer jordbruk med 13,4 prosent, veitrafikk med 6,7 prosent og sjøfart med 5,1 prosent. Øvrige utslippskilder står for 6,2 prosent av de totale utslippene.

Prosentvis endring 2009-2020 per utslippkilde

Grafen og tabellen over viser hvordan de enkelte utslippskildene har endret seg i måleperioden. 2009 er satt til 100 prosent, og tallene for de etterfølgende år er holdt opp mot dette året.

- Veitrafikk er området med størst nedgang. Her er det en positiv trend.
- Sjøfart ligger jevnt over 2009 fram til 2019, men reduseres kraftig i 2020. Nedgangen dette året skyldes imidlertid i sin helhet reduksjon i passasjer- og cruisetrafikk som følge av pandemien.
- Jordbruk ligger stabilt rundt 2009-nivået.
- Industri fikk en kraftig økning i 2015 og har siden ligget på dette nivået. Har likevel en positiv utvikling fra 2018.
- Annet har de siste årene vist en positiv trend, men er ustabil. Det er spesielt utslipp til bygg- og anleggssektoren som varierer.
- Totalt utslipp i 2020 er 25 prosent høyere enn de var i 2009. Målt i forhold til 2015 hvor industrien fikk en stor økning er nivået 3 prosent lavere.

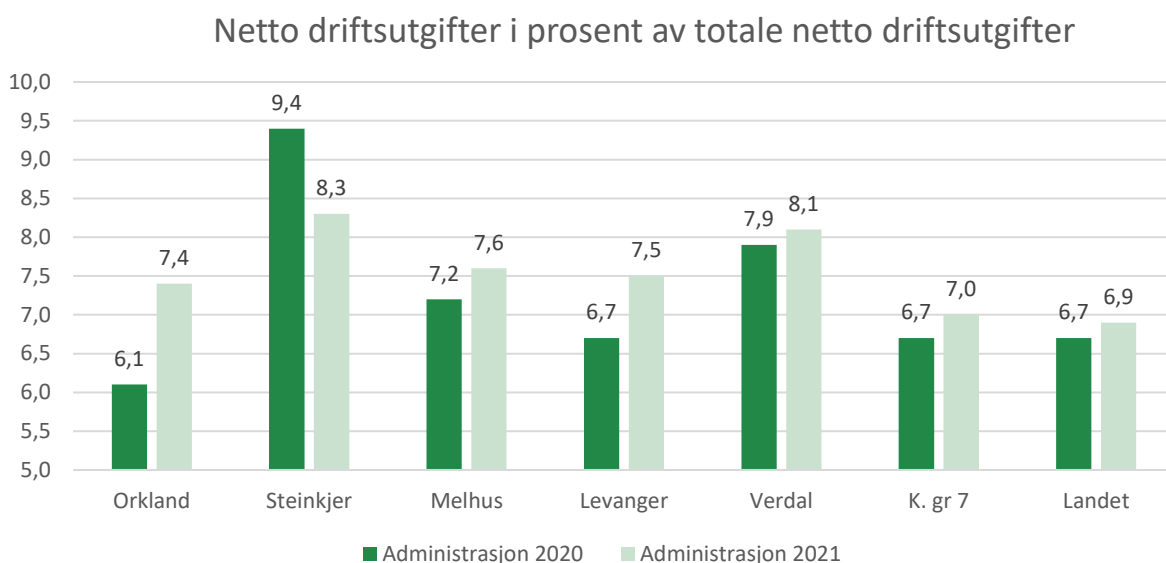
6 Administrasjon og fellesutgifter

6.1 Administrasjon

Kostra-tallene for administrasjon er muligens de mest usikre å forholde seg til. Dette området har en tendens til å bli et oppsamlingssted for diverse kostnader som enten er vanskelig å plassere eller kostnader som skulle vært fordelt på flere andre områder. Behandlingen av slike poster vil være forskjellig fra kommune til kommune.

Orkland kommune har tilbakelagt sitt andre driftsår, og selv om mye av tilpasningene til «normal» drift ble gjort i 2020 har tilpasningene fortsatt i 2021.

6.1.1 Prioritering

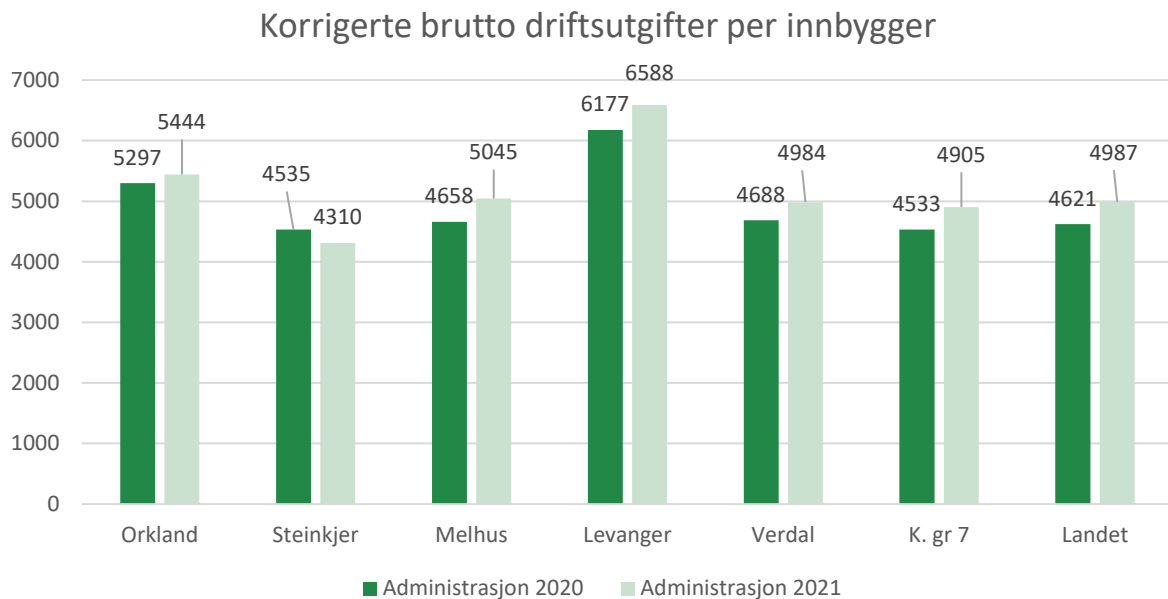

Orkland har en forventet økning i administrasjonskostnader i 2021. I 2020 mottok kommunen 22 millioner i reformstøtte som reduserte årets kostnad. Uten disse midlene ville de netto driftsutgiftene til administrasjon også i 2020 ligget på rundt 7,4 prosent.

Høyere pensjonskostnader i 2021 bidrar til en økning på 0,2 til 0,3 prosent i forhold til 2020. Dersom dette hensyntas i tallene er det en reell nedgang i forhold til 2020.

Orkland ligger lavere enn trønderkommunene, men har et høyere nivå enn snittet for landet og kommunegruppe 7.

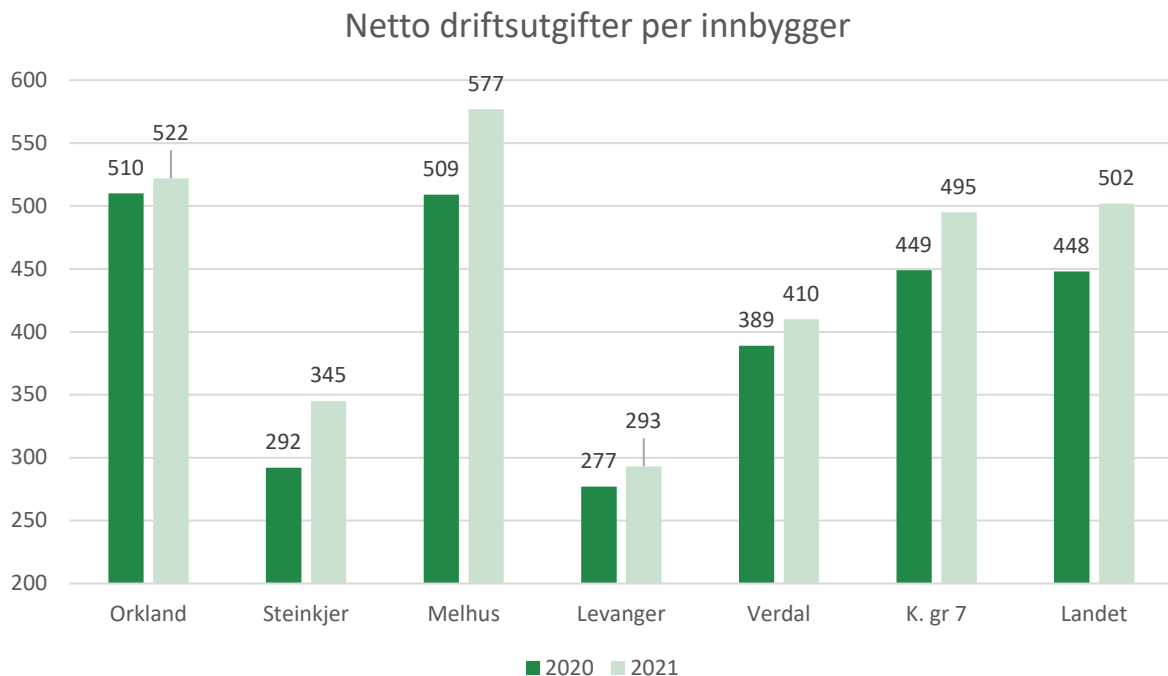
6.1.2 Produktivitet

Orkland har høyere korrigerte brutto driftsutgifter enn alle sammenligningskommunene med unntak av Levanger. Økningen fra 2020 til 2021 har likevel vært lavere enn for de øvrige kommunene (med unntak av Steinkjer) som medfører at avstanden til øvrige kommuner er redusert.

6.2 Politisk styring og kontroll/revisjon

Området dekker kostnader til politikere, politiske utvalg samt revisjon.

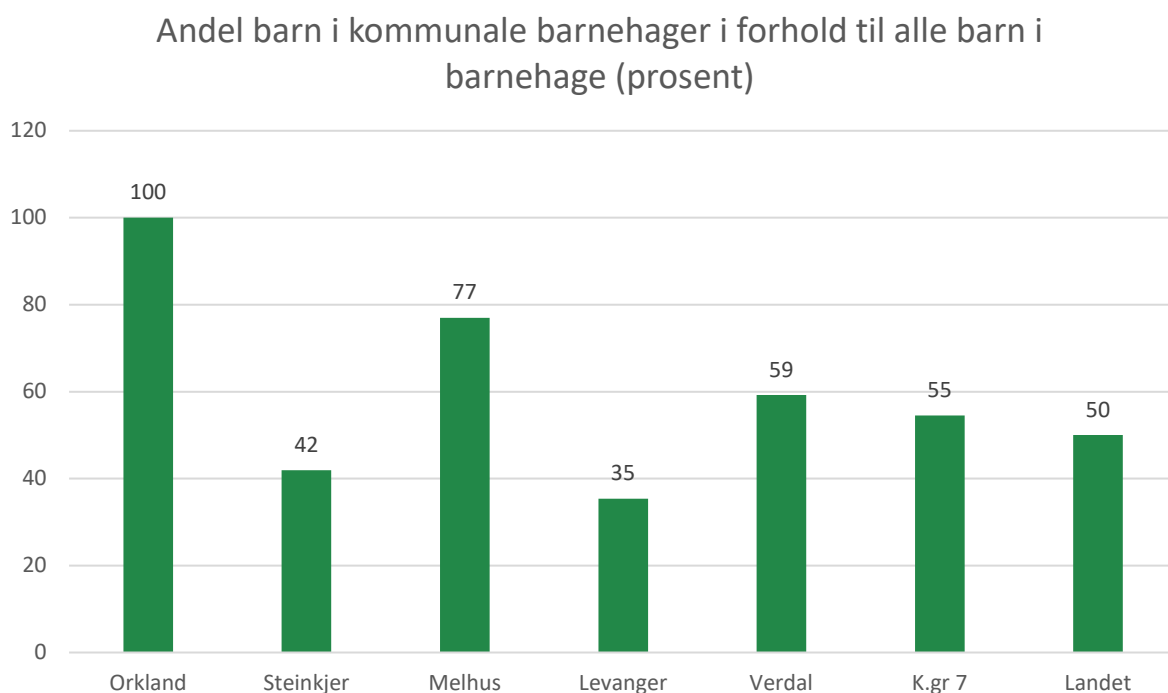
Figuren viser at Orkland, sammen med Melhus, bruker en større andel av de totale utgiftene til politisk virksomhet enn de øvrige kommunene.

En forklaring kan være at Orkland er en nyopprettet kommune med større antall representanter per innbygger enn de fleste andre kommuner.

Orkland har en lavere økning i kostnader per innbygger enn alle andre kommuner, som betyr at gapet til øvrige kommuner er redusert.

7 Barnehage

7.1 Barnehagestruktur sammenlignet med andre

Tall fra 2021 viser at det kun er Orkland som utelukkende har kommunale barnehager. I de kommunene vi sammenligner oss med er det mange barn i private barnehager.

7.2 Prioritering

	2020	2021
NDU barnehager i prosent av kommunens totale NDU	12,9 %	12,6 %
NDU barnehager, per innbygger 1-5 år (kr)	168 235	183 675

Netto driftsutgifter (NDU) til rammeområdet barnehage har økt fra 2020 til 2021 i prosent av kommunens totale NDU. Pensjonskostnader er forklaringen på at NDU til barnehage, målt i forhold til målgruppen, har økt i samme tidsrom. Samtidig er det en liten nedgang i antall barn i målgruppen.

	Orkland	Steinkjer	Melhus	Levanger	Verdal	K.gr 7	Landet
NDU barnehager i prosent av kommunens totale NDU	12,6 %	13,8 %	16,3 %	16,2 %	14,6 %	15,0 %	14,4 %
NDU barnehager, per innbygger 1-5 år (kr)	183 675	182 730	174 358	190 554	185 612	174 754	185 181

Barnehagene i Orkland ligger under alle sammenligningskommuner og landsgjennomsnitt når vi ser på netto driftsutgifter (NDU) til barnehage i prosent av kommunens totale NDU. Ser vi på NDU per barn i målgruppen er bildet noe annerledes. Her er Orkland over Steinkjer, Melhus og kommune-gruppen.

7.3 Dekningsgrad

	2020	2021
Andel barn 1-2 år i barnehage, i forhold til innbyggere 1-2 år	89,5 %	87,7 %
Andel barn 3-5 år i barnehage, i forhold til innbyggere 3-5 år	98,8 %	98,9 %
Andel barn 1-5 år i barnehage, i forhold til innbyggere 1-5 år	95,4 %	94,9 %

Tabellen viser utvikling i dekningsgrad de to første årene i Orkland. Dekningsgrad for storbarn er stabil, mens den har gått noe ned for småbarn. Det er viktig å merke seg at dette er per tall per 15. desember, slik at ettåringer som tas inn på rullerende opptak ikke er med i rapporteringen.

	Orkland	Steinkjer	Melhus	Levanger	Verdal	K.gr 7	Landet
Andel barn 1-2 år i barnehage, i forhold til innbyggere 1-2 år	87,7 %	87,6 %	87,2 %	93,5 %	88,9 %	85,4 %	87 %
Andel barn 3-5 år i barnehage, i forhold til innbyggere 3-5 år	98,9 %	99,7 %	97 %	98,7 %	101,3%	97,3 %	97,4 %
Andel barn 1-5 år i barnehage, i forhold til innbyggere 1-5 år	94,9 %	95,2 %	93,1 %	96,8 %	96,4 %	92,8 %	93,4 %

Orkland kommune har rullerende opptak for ettåringer og barn av tilflyttere. Det er derfor viktig å være oppmerksom på at tallene som kommer frem i Kostra er et situasjonsbilde per 15. desember. Det rulleres inn flere barn i løpet av våren. Dette påvirker både dekningsgrad og bemannings- og pedagognorm.

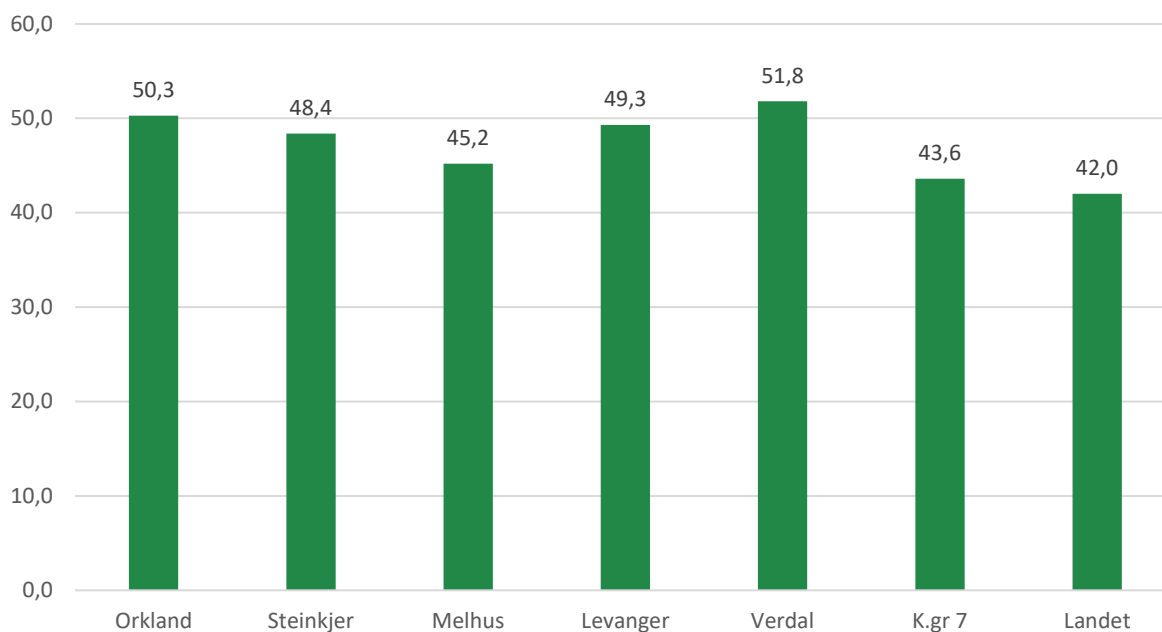
Tabellen viser er det bare Levanger og Verdal som har flere småbarn i barnehage enn Orkland. Også for storbarn er Orkland over kommunegruppen og landsgjennomsnittet.

7.4 Kvalitet

	2020	2021
Andel barnehagelærer i forhold til grunnbemanning (prosent)	49,3 %	50,3 %
Antall barn per korrigert årsverk til grunnbemanning, alle barnehager	5,6	5,6

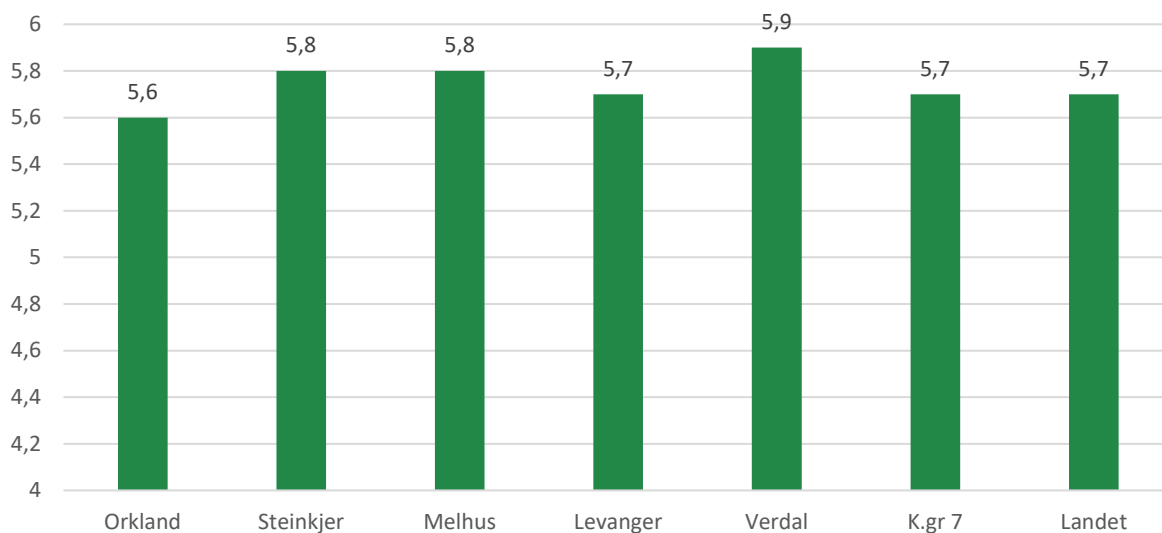
Som tabellen viser, har andel barnehagelærere i forhold til grunnbemanning økt fra 2020 til 2021. Antall barn per korrigert årsverk til grunnbemanning er i samme periode uendret.

Andel barnehagelærere i forhold til grunnbemanning (prosent)

Figuren viser at Orkland ligger godt over snittet for landet og kommunegruppen. Av sammenligningskommunene er det bare Verdal som har en høyere andel barnehagelærere sett i forhold til grunnbemanning.

Antall barn korrigert per årsverk til grunnbemanning, alle barnehager

Figuren forteller noe om hvor mange barn det er per årsverk til grunnbemanning i barnehagene. Med grunnbemanning menes pedagogisk ledere og ansatte som jobber direkte med barna.

I sammenligningen over kommer det frem at Orkland har færrest barn per årsverk. Dette gjelder også om en sammenligner med kommunegruppen og landet førøvrig.

7.5 Produktivitet

	2020	2021
Korrigerte BDU til barne-hager totalt per barn i kommunal barnehage (kr)	205 081	226 826
Korrigerte BDU til barne-hage per barn i kommunal barnehage (kr)	169 846	191 059
Korrigerte BDU til styrket tilbud per barn i kommunal barnehage (kr)	9 350	10 059
Korrigerte BDU til lokaler og skyss per barn i kommunal barnehage (kr)	25 885	25 708
Korrigerte BDU til barnehager totalt per korrigerte oppholdstimer i kommunale barnehager (kr)	73,0	80,9
Korrigerte BDU barnehage per korrigerte oppholdstimer i kommunale barnehager (kr)	60,4	68,1
Korrigerte oppholdstimer per årsverk til grunnbemanning (antall) kommunale barnehager	12 096	12 081

En hovedårsak til endring i korrigert brutto driftsutgifter (BDU) er også her økte pensjonskostnader i 2021 sammenlignet med 2020, samt reduksjon i antall barn. Korrigerte oppholdstimer per årsverk til grunnbemanning har gått noe ned fra 2020 til 2021.

	Orkland	Steinkjer	Melhus	Levanger	Verdal	K.gr 7	Landet
Korrigerte BDU til barne-hager totalt per barn i kommunal barnehage (kr)	226 826	257 413	226 155	254 108	233 313	231 286	251 924
Korrigerte BDU til barne-hage per barn i kommunal barnehage (kr)	191 059	195 710	184 069	196 550	193 468	186 707	197 265
Korrigerte BDU til styrket tilbud per barn i kommunal barnehage (kr)	10 059	37 349	17 014	32 426	21 468	23 103	28 213
Korrigerte BDU til lokaler og skyss per barn i kommunal barnehage (kr)	25 708	24 354	25 072	25 132	18 377	21 476	26 446
Korrigerte BDU til barne-hager totalt per korrigerte oppholdstimer i kommunale barnehager (kr)	80,9	89,9	78,9	89,7	79,7	81,3	87,4
Korrigerte BDU barnehage per korrigerte oppholdstimer i kommunale barnehager (kr)	68,1	68,4	64,2	69,4	66,1	65,6	68,5

	Orkland	Steinkjer	Melhus	Levanger	Verdal	K.gr 7	Landet
Korrigerte oppholdstimer per årsverk til grunnbemanning (antall) kommunale barnehager	12 081	12 426	12 510	12 310	12 776	12 415	12 284

Korrigerte brutto driftsutgifter (BDU) til barnehagesektoren skal vise kommunens ressursinnsats innen området. I tallene for barnehage skiller man på funksjon for barnehagedrift, styrket tilbud til førskolebarn, samt barnehagelokaler og skyss. Der alle disse funksjonene er samlet i samme indikator brukes «barnehage totalt» som begrep.

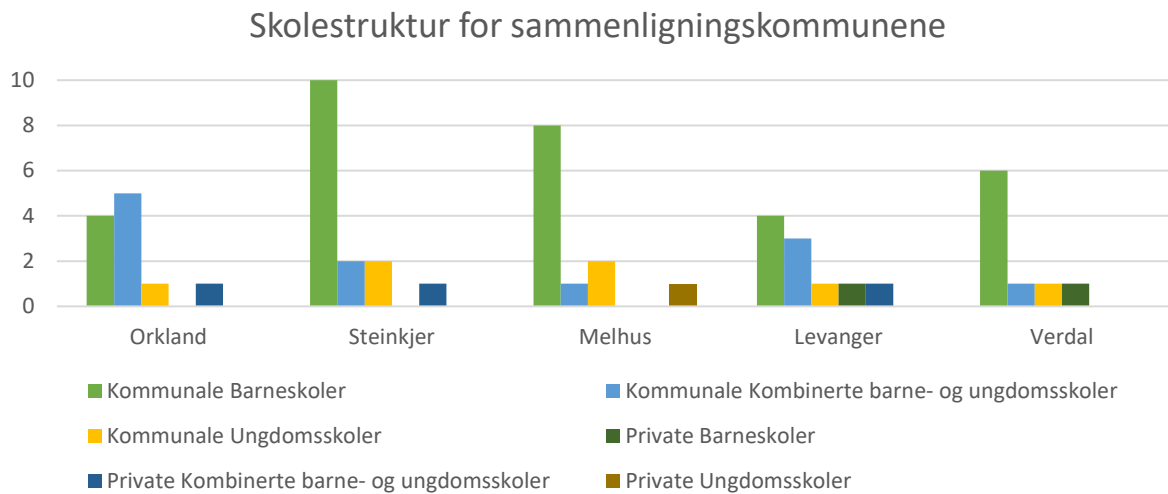
Korrigerte BDU til barnehage totalt per barn i kommunal barnehage ligger, med unntak av Melhus, under alle sammenligningskommuner, kommunegruppen og landet. Hvis vi ser på funksjon barnehagedrift, er det bare Melhus og kommunegruppen som har lavere korrigerte BDU enn Orkland. For styrket tilbud per barn ligger Orkland langt under de vi sammenligner oss med. Det er grunn til å anta at ikke alt føres riktig for dette området. For korrigerte BDU til lokaler og skyss er det bare landet som er over Orkland.

Korrigerte brutto driftsutgifter (BDU) til barnehage totalt per korrigerte oppholdstime i kommunale barnehager i Orkland er, med unntak av Melhus og Verdal, lavere enn snittet blant sammenligningskommunene, kommunegruppen og landet. Hvis en ser på samme indikator for barnehagedrift ser vi at Orkland ligger over kommunegruppen, men under landet.

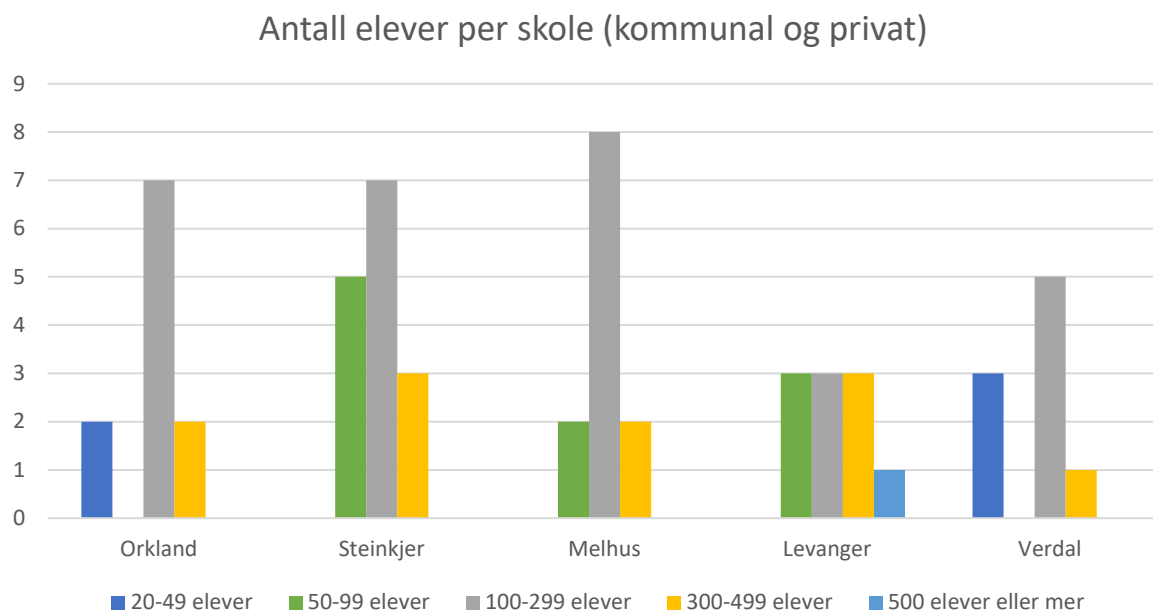
Orkland er lavere enn alle sammenligningskommuner, kommunegruppen og landet for parameteren antall korrigerte oppholdstimer per årsverk til grunnbemanning.

8 Grunnskole

8.1 Skolestruktur sammenlignet med andre

Figuren viser at det er noen ulikheter i skolestruktur mellom sammenligningskommunene. Orkland har flere kombinerte barne- og ungdomsskoler enn de andre kommunene. Levanger har to private grunnskoler, mens de øvrige kommunene har en privat grunnskole.

Orkland og Verdal har skoler med elevtall på mellom 20 til 49. Orkland, sammen med Steinkjer og Melhus, har flest skoler i kategorien 100 til 299 elever. Det er kun Levanger som har en skole med flere enn 500 elever.

8.2 Prioritering

	2020	2021
NDU til grunnskolesektor per innbygger 6-15 år	113 371	121 233
NDU grunnskole per innbygger 6-15 år	87 960	91 424
NDU skolefritidstilbud per innbygger 6-15 år	2 570	3 048
NDU skolelokaler per innbygger 6-15 år	19 041	22 479
NDU skoleskyss per innbygger 6-15 år	3 801	4 281
NDU voksenopplæring per innbygger 6-15 år	2 023	2 448

NDU har økt fra 2020 til 2021 i Orkland. En vesentlig årsak til dette er økte pensjonskostnader.

Det er viktig å bemerke at det kan være store forskjeller på kostander per innbygger 6 til 15 år og kostnader per elev når vi sammenligner tallene for kommuner med privatskoler.

	Orkland	Steinkjer	Melhus	Levanger	Verdal	K.gr 7	Landet
NDU til grunnskolesektor per innbygger 6-15 år	121 233	136 958	127 813	122 229	137 852	124 594	128 272
NDU grunnskole per innbygger 6-15 år	91 424	108 571	98 801	94 704	106 137	99 576	99 953
NDU skolefritidstilbud per innbygger 6-15 år	3 048	1 597	2 430	1 023	1 804	2 020	3 387
NDU skolelokaler per innbygger 6-15 år	22 479	22 964	21 641	23 598	26 516	20 473	22 587
NDU skoleskyss per innbygger 6-15 år	4 281	3 826	4 940	2 903	3 394	2 525	2 346
NDU voksenopplæring per innbygger 6-15 år	2 448	908	3 246	4 307	4 135	2 943	3 104

Netto driftsutgifter (NDU) til grunnskolesektoren ligger under alle sammenligningskommuner, kommunegruppen og landet ellers. Hvis vi splitter opp grunnskolesektoren i funksjonene grunnskole, SFO, skolelokaler, skyss og voksenopplæring kommer det fram at Orkland har høyere NDU til SFO enn alle de vi sammenligner oss med, unntatt landet som helhet. Orkland har også høyere NDU enn kommunegruppen og landet som helhet på skoleskyss. Det er bare Steinkjer som har lavere NDU til voksenopplæring.

8.3 Kvalitet

Gruppestørrelse 2 viser lærertetthet i ordinær undervisning. Lærernormen sier at det ikke skal være flere elever enn 15 per lærer for elever på 1. til 4. trinn, og 20 elever per lærer for 5. til 7. og 8. til 10. trinn.

	2020	2021
1.-4. trinn	13,8	13,8
5.-7. trinn	17,8	17,4
8.-10. trinn	18,0	18,7
Elever alle trinn	16,2	16,3

I Orkland ser vi at gruppestørrelsen har gått noe ned på mellomtrinnet, mens den har økt på ungdomstrinnet fra 2020 til 2021. Samlet sett er den omtrent uendret.

	Orkland	Steinkjer	Melhus	Levanger	Verdal	K.gr 7	Landet
1.-4. trinn	13,8	13,9	14,5	14,8	14,0	13,7	13,6
5.-7. trinn	17,4	15,6	17,2	17,7	15,4	16,3	16,4
8.-10. trinn	18,7	18,5	18,6	18,4	18,5	18,1	17,7
Elever alle trinn	16,3	15,8	16,5	16,8	15,8	15,8	15,6

Tabellen viser tall samlet for skolene i kommunen. Det vil selvsagt være variasjoner mellom skolene i Orkland, også mellom hovedtrinn. Orkland ligger over snittet til landet for alle hovedtrinn.

8.4 Produktivitet

	2020	2021
Korrigerte BDU grunnskole, skolelokaler og skoleskyss per elev (kr)	123 971	130 276
Korrigerte BDU til grunnskole per elev (kr)	98 545	101 329
Korrigerte BDU skolefritidstilbud per elev (kr)	30 530	35 481
Korrigerte BDU skolelokaler per elev (kr)	21 308	24 380
Driftsutgifter til undervisningsmateriell per elev (kr)	1 385	1 868
Driftsutgifter til inventar og utstyr per elev (kr)	1 042	668

Forskjellen i BDU fra 2020 til 2021 kan i all hovedsak forklares med høyere pensjonskostnader. Imidlertid er det en økning i driftsutgifter per elev innen undervisningsmateriell, og en nedgang i driftsutgifter til inventar og utstyr per elev.

	Orkland	Steinkjer	Melhus	Levanger	Verdal	K.gr 7	Landet
Korrigerte BDU grunnskole, skolelokaler og skoleskyss per elev	130 276	144 160	134 643	130 416	141 162	131 619	135 421
Korrigerte BDU til grunnskole per elev	101 329	116 792	107 130	101 953	110 393	107 471	108 730
Korrigerte BDU skolefritidstilbud per elev	35 481	32 189	34 104	29 308	36 920	34 491	36 853
Korrigerte BDU skolelokaler per elev	24 380	23 514	22 365	25 347	27 331	21 503	24 199
Driftsutgifter til undervisningsmaterie ll per elev	1 868	1 340	2 738	1 065	1 305	1 926	1 877
Driftsutgifter til inventar og utstyr per elev	668	706	2 408	587	1 491	1 058	1 130

Korrigerte BDU for grunnskole, skolelokaler og skyss ligger under alle sammenligningskommuner og landssnitt. Korrigerte BDU for SFO er bare høyere i Verdal og snittet for landet.

For driftsutgifter til undervisningsmateriell per elev er det bare Melhus og landet som ligger over Orkland, mens for inventar og utstyr per elev er det bare Levanger som er lavere.

8.5 Eksamensresultater og andre kartlegginger

Det har ikke vært avlagt noen eksamener i 2020 og 2021 på grunn av pandemien.

	2020	2021
Elever på mestringsnivå 3-5, nasjonale prøver i lesing 8.trinn	72,2 %	61,2 %
Elever på mestringsnivå 3-5, nasjonale prøver i regning 8.trinn	65,7 %	64,7 %
Gjennomsnittlig grunnskolepoeng (antall)	40,1	42,1

Det har vært en nedgang både i ferdigheter for lesing og regning ved nasjonale prøver for 8. trinn fra 2020 til 2021. Gjennomsnittlig grunnskolepoeng oppsummerer elevenes resultater i alle fag og er med å danne grunnlaget for opptak til videregående skole. Her har det vært en fremgang i samme tidsrom.

	Orkland	Steinkjer	Melhus	Levanger	Verdal	K.gr 7	Landet
Elever på mestringsnivå 3-5, nasjonale prøver i lesing 8. trinn (prosent)	61,2	69,5	67,6	69,4	54,9	71,4	73,1
Elever på mestringsnivå 3-5, nasjonale prøver i regning 8.trinn (prosent)	64,7	63,1	68,5	67,7	67,2	68,7	69,4
Gjennomsnittlig grunnskolepoeng	42,1	40,6	42,4	42,6	41,7	-	43,4

For nasjonale prøver i lesing ligger Orkland under alle sammenligningskommuner, med unntak av Verdal, og er også under snittet for kommunegruppen og landet. For regning er nivået lavere enn kommunegruppen og landet.

For gjennomsnittlig grunnskolepoeng ligger Orkland under landet, Levanger og Melhus, men over Verdal og Steinkjer.

Tabellen nedenfor viser skolens bidrag til elevenes grunnleggende ferdigheter i engelsk, lesing og regning sammenlignet med skolens bidrag til elever med tilsvarende elevbakgrunn på landsnivå. På kommunenivå er det bare offentlige skoler som er med i indikatoren.

Skolebidrag	Småtrinn		Mellomtrinn	
	2020	2021	2020	2021
Orkland	0,9	0,2	0,7	-0,3
Steinkjer	0,2	-0,6	-2,4	-2,5
Melhus	0,7	0,9	-1,3	-0,9
Levanger	-1,5	-1,2	0,7	-0,2
Verdal	0,2	-1,9	-1,4	-2,5

Skolebidragsindikatoren forsøker å vise hva skolens innsats betyr for elevenes læringsresultater. For å måle dette, skiller vi ut den delen av læringsresultatet som skyldes forutsetningene elevene har med seg. Med elevenes forutsetninger menes familiebakgrunn for elever på 1. til 4. trinn, og familiebakgrunn og resultater på nasjonale prøver for elever på 5. til 7. trinn.

Om resultatene er som forventet er skolebidraget lik null. Skolen har bidratt til resultatet, men som forventet og på lik linje med andre skoler. Skoler med positivt skolebidrag har bidratt mer enn det som er forventet ut fra tidligere resultater og elevenes bakgrunn. En negativ verdi på skolebidraget

betyr ikke at elevene ikke har noen progresjon i løpet av 1. til 4. eller 5. til 7. trinn, eller at skolen ikke har bidratt positivt til elevenes læring. En negativ verdi indikerer kun at elevene på skolen har hatt lavere progresjon enn andre elever i landet med tilsvarende forutsetninger.

Orkland kommune har i 2021 et skolebidrag på 0,2 på småtrinnet og -0,3 på mellomtrinnet. Det finnes ingen skolebidragsindikator for ungdomstrinnet for Orkland siden den tar utgangspunkt i eksamensresultater. Det ble ikke avholdt eksamen i 2021.

9 Barnevern

Barnevern er i stor grad knyttet til tjenester for barn og unge i alderen 0 til 18 år, men barnevernet kan fatte vedtak om oppfølging for personer som er opptil 23 år gamle. I Orkland ytes tjenesten i stor grad av barne- og familietjenesten.

Cirka 4,4 prosent av kostnadene til tiltak utenfor familien er knyttet til tjenester fra psykisk helse og rus ved Litjgårdsvegen.

9.1 Prioritering

Indikator	2020	2021
Netto driftsutgifter til barnevernstjeneste per innbygger 0-22 år (kr)	7 862	7 490

Indikator	Orkland	Verdal	Steinkjer	Melhus	Levanger	Kgr 7	Landet
NDU til barnevernstjeneste per innbygger 0-22 år (kr)	7 490	8 955	10 184	5 111	9 857	8 199	8 433

Med unntak av Melhus, bruker Orkland minst av kommunene på barnevern målt i forhold til målgruppen. Delkostnadsindeksen for barnevern i inntektssystemet indikerer at Orkland i 2021 hadde behov for cirka 91,25 prosent av kostnadene for landsgjennomsnittet.

9.2 Dekningsgrad

Orkland har lavere andel barn med melding og undersøkelser sett opp mot sammenligningskommuner, kommunegruppen og landet. Antallet barn med undersøkelse eller tiltak per årsverk er høyere i Orkland enn i de fleste sammenligningskommuner og snitt.

Indikator	2020	2021
Barn med melding ift. innbyggere 0-17 år (prosent)	3,4	4,1
Prosentdelen barn med undersøkelse ift. innbyggere 0-17 år (prosent)	3,3	4
Barn med undersøkelse eller tiltak per årsverk (funksjon 244) (antall)	21,9	24,3

Indikator	Orkland	Verdal	Steinkjer	Melhus	Levanger	K.gr.7	Landet
Barn med melding ift. innbyggere 0-17 år	4,1 %	6 %	4,7 %	3,7 %	5,3 %	4,3 %	4,3 %
Prosentdelen barn med undersøkelse ift. innbyggere 0-17 år	4 %	6,6 %	4,8 %	3,7 %	5,7 %	4,2 %	4,4 %
Barn med undersøkelse eller tiltak per årsverk (funksjon 244) (antall)	24,3	19,1	18,4	31,3	23	18,2	16,1

9.3 Kvalitet

Indikator	2020	2021
Undersøkelser med behandlingstid innen 3 måneder (prosent)	98 %	97 %

Indikator	Orkland	Verdal	Steinkjer	Melhus	Levanger	K.gr.7	Landet
Undersøkelser med behandlingstid innen 3 måneder (prosent)	97 %	92 %	77 %	96 %	80 %	93 %	92 %

Orkland har i 97 prosent av tilfellene oppfylt lovkravet med undersøkelser innen tre måneder i 2021.

9.4 Produktivitet

Bruttoutgiftene til tjenesten sett i forhold til alle barn som har undersøkelse eller tiltak i året, varierer mye mellom kommunene. Melhus ligger på cirka 37 400 kroner i snitt, mens Steinkjer ligger på over 80 000 kroner i snitt.

Verdal og Orkland har de laveste kostnadene per barn med tiltak eller undersøkelse der barnet bor hjemme, mens vi er på linje med landet i kostnader til barn som er plassert av barnevernet.

Indikator	2020	2021
Brutto driftsutgifter (<i>funksjon 244</i>) per barn med undersøkelse eller tiltak	43 286	43 299
Brutto driftsutgifter per barn som ikke er plassert av barnevernet (<i>funksjon 251</i>)	21 763	23 391
Brutto driftsutgifter per barn som er plassert av barnevernet (<i>funksjon 252</i>)	429 969	393 677

Indikator	Orkland	Verdal	Steinkjer	Melhus	Levanger	K.gr.7	Landet
Brutto driftsutgifter (<i>funksjon 244</i>) per barn med undersøkelse eller tiltak	43 299	44 528	80 935	37 372	41 411	56 109	65 632
Brutto driftsutgifter per barn som ikke er plassert av barnevernet (<i>funksjon 251</i>)	23 391	17 917	43 141	37 584	64 345	48 597	48 941
Brutto driftsutgifter per barn som er plassert av barnevernet (<i>funksjon 252</i>)	393 677	329 143	509 930	359 017	353 446	418 928	428 490

10 Sosialtjeneste

2020 og 2021 var spesielle år på grunn av pandemien. Både nedstenging av samfunnet og lavere aktivitet i mange næringer ga utfordringer med inntektssikring for mange husholdninger. Økonomisk sosialhjelp er sikkerhetsnettet i samfunnet for å sikre livsopphold.

Indikator	2020	2021
Andel sosialhjelpstilfeller 18-24 år (Andel)	24 %	19 %
Andel med sosialhjelp i 6 måneder eller mer	42 %	42 %
Andel med arbeidsinntekt som hovedinntekt	15 %	24 %
Andel med sosialhjelp som hovedinntekt	32 %	19 %

Indikator	Orkland	Verdal	Steinkjer	Melhus	Levanger	K.gr.7	Landet
Andel sosialhjelpstilfeller 18-24 år (Andel)	19 %	22 %	17 %	24 %	25 %	19 %	18 %
Andel med sosialhjelp i 6 måneder eller mer	42 %	34 %	28 %	30 %	37 %	33 %	39 %
Andel med arbeidsinntekt som hovedinntekt	24 %	13 %	12 %	14 %	13 %	13 %	12 %
Andel med sosialhjelp som hovedinntekt	19 %	26 %	30 %	27 %	38 %	33 %	37 %

Det er registrert 461 mottakere av økonomisk sosialhjelp i Orkland i 2021. Dette er en økning fra 437 året før. 19 prosent av sosialhjelpsmottakerne er mellom 18 til 24 år. Vi har flere sosialhjelps-mottakere som har behov for supplerende sosialhjelp i tillegg til egen lønnsinntekt. En høyere andel av våre mottakere mottar hjelp i mer enn et halvt år enn i de andre kommunene. Vi ser også at omtrent én av tre av de som mottar sosialhjelp har dette som sin viktigste kilde til livsopphold.

I familier som mottar økonomisk sosialhjelp er det 252 barn i 2021. Dette er en økning på 30 barn fra 2020.

11 Helse og omsorgstjenester

Følgende tjenester er samlet under Kostra-gruppe for helse og omsorg:

- Kommunehelsetjenesten:
 - Helsestasjons- og skolehelsetjeneste
 - Annet forebyggende helsearbeid
 - Diagnose, behandling, habilitering og rehabilitering

- Omsorgstjenester:
 - Aktiviserings- og servicetjenester til eldre og personer med funksjonsnedsettelse
 - Helse- og omsorgstjenester i institusjon
 - Helse- og omsorgstjenester til hjemmeboende
 - Øyeblikkelig hjelp døgntilbud
 - Institusjonslokaler

Grupperingen fokuserer på hvilke typer behov tjenestene skal dekke, samt hvilke grupper mottakere tjenestene primært henvender seg til, og er uavhengig av hvordan tjenestene er organisert i hver enkelt kommune.

11.1 Prioritering

Flere elementer kan være årsaken til forskjeller i prioritering:

- Kommunen kan ha et relativt høyt utgiftsbehov knyttet til tjenesten. For eksempel eldre befolkning og enkeltbrukere med store behov
- Kommunen kan ha relativt høye inntekter
- Politiske prioriteringer

Et lavt utgiftsbehov (kriterier <1) gir en reduksjon i rammetilskuddet, mens kommuner med et høyt beregnet utgiftsbehov (kriterier >1) får et tillegg i rammetilskuddet. Kriteriene i inntektssystemet viser at Orkland kommune må forvente høyere utgifter for tjenester innen helse og omsorg enn en gjennomsnittlig kommune. Samtidig reduseres utgiftsutjevningen fra 2020 til 2021.

Kriteriene i inntektssystemet for Orkland	2020	2021
Delkostnadsnøkkel Helse og omsorg	1,160	1,142
<i>Med grunnlag i:</i>		
0-66	0,986	0,985
67-79 år	1,200	1,205
80-89 år	1,251	1,251
over 90 år	1,407	1,290
Basistillegg - ufrivillige smådriftsulemper	0,714	0,710
Reiseavstand innen sone/kretsen	1,596	1,576
Reiseavstand til nabokrets	1,437	1,422
Dødelighet	1,017	1,018
PU over 16 år	1,151	1,137
Ikke gifte 67 år -> over	1,244	1,208

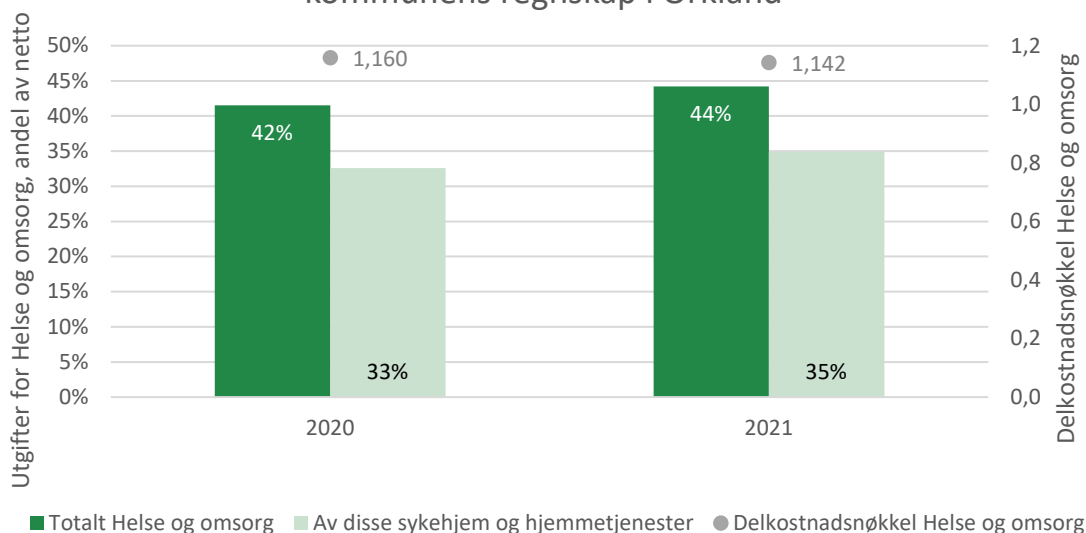
Andelen eldre i Orkland er høyere enn landsgjennomsnittet og sammenligningskommunene, unntatt Steinkjer.

Av sammenligningskommunene er vi nærmest Steinkjer når det gjelder alderskriterier, men Orkland har en mer spredt bosettings- og tjenestestruktur og flere personer med psykisk utviklingshemming enn Steinkjer:

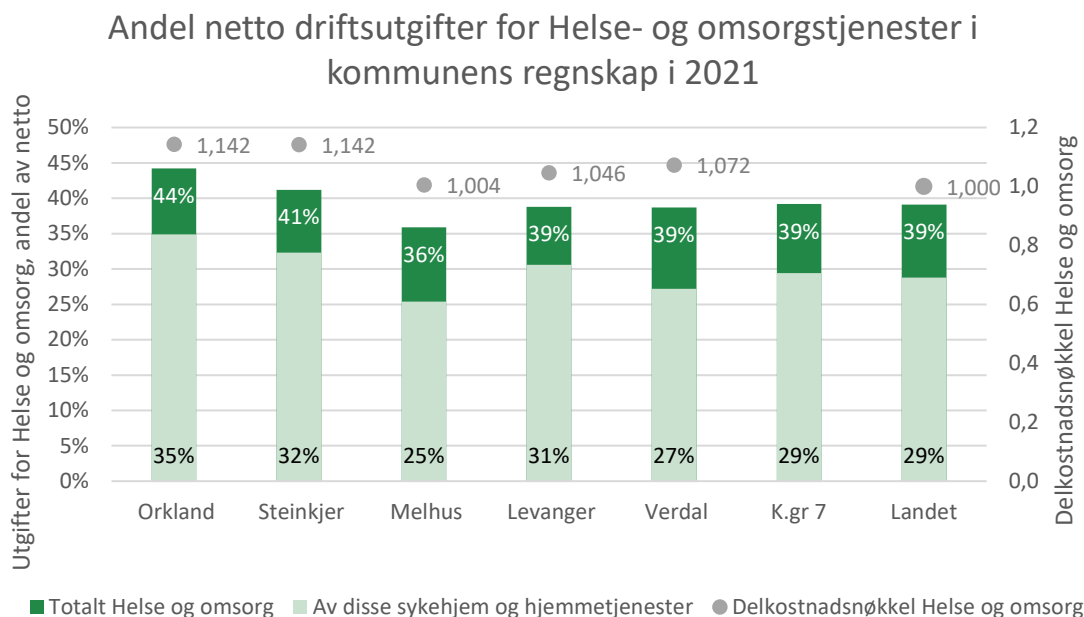
Kriteriene i inntekts-systemet 2021	Orkland	Steinkjer	Melhus	Levanger	Verdal	Landet
Delkostnadsnøkkel Helse og omsorg	1,142	1,142	1,004	1,046	1,072	1,0
<i>Med grunnlag i:</i>						
0-66	0,985	0,969	1,075	1,043	0,970	1,0
67-79 år	1,205	1,218	0,983	1,084	1,229	1,0
80-89 år	1,251	1,327	1,016	1,117	0,991	1,0
over 90 år	1,290	1,392	0,884	0,889	0,977	1,0
Basistillegg - ufrivillige smådriftsulemper	0,710	0,507	0,714	0,582	0,769	1,0
Reiseavstand innen sone/kretsen	1,576	1,354	1,361	1,172	1,064	1,0
Reiseavstand til nabokrets	1,422	1,349	1,102	1,078	1,210	1,0
Dødelighet	1,018	0,986	0,930	0,988	1,027	1,0
PU over 16 år	1,137	0,980	1,249	1,246	1,275	1,0
Ikke gifte 67 år -> over	1,208	1,251	0,896	1,009	1,140	1,0

Helse og omsorg er høyt prioritert i Orkland. Selv om delkostnadsnøkkelen som bestemmer inntektene til kommunen gikk ned, økte satsingen på området:

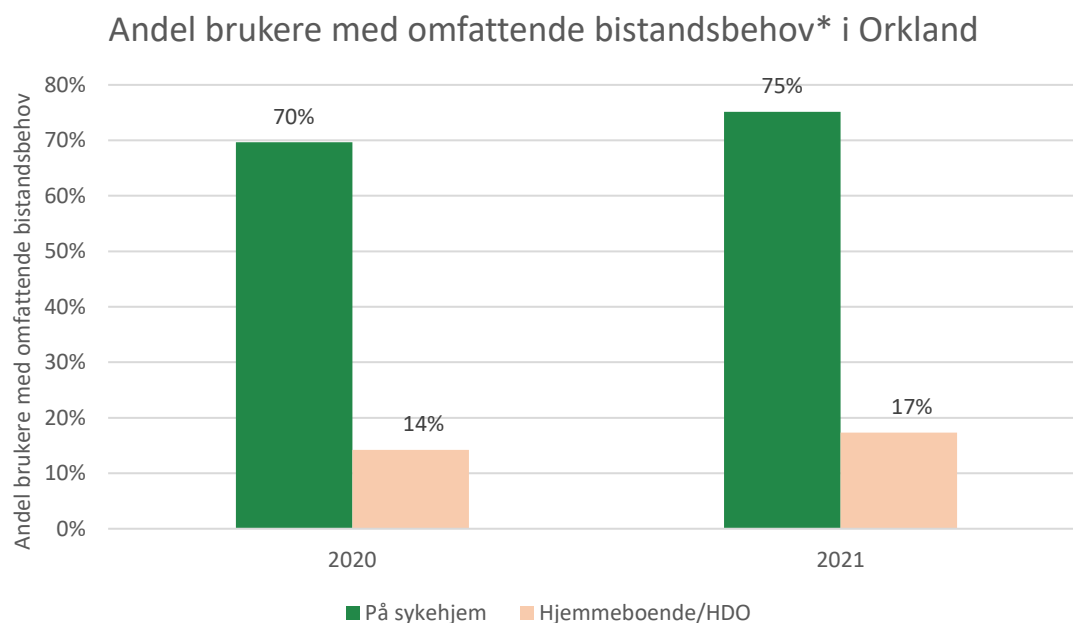
Andel netto driftsutgifter for Helse- og omsorgstjenester i kommunens regnskap i Orkland

Orkland bruker mest på helse og omsorg blant sammenligningskommunene. Dette kan delvis forklares av lavere behov i andre kommuner, mens forskjellen med Steinkjer bare kan forklares med interne prioriteringer:

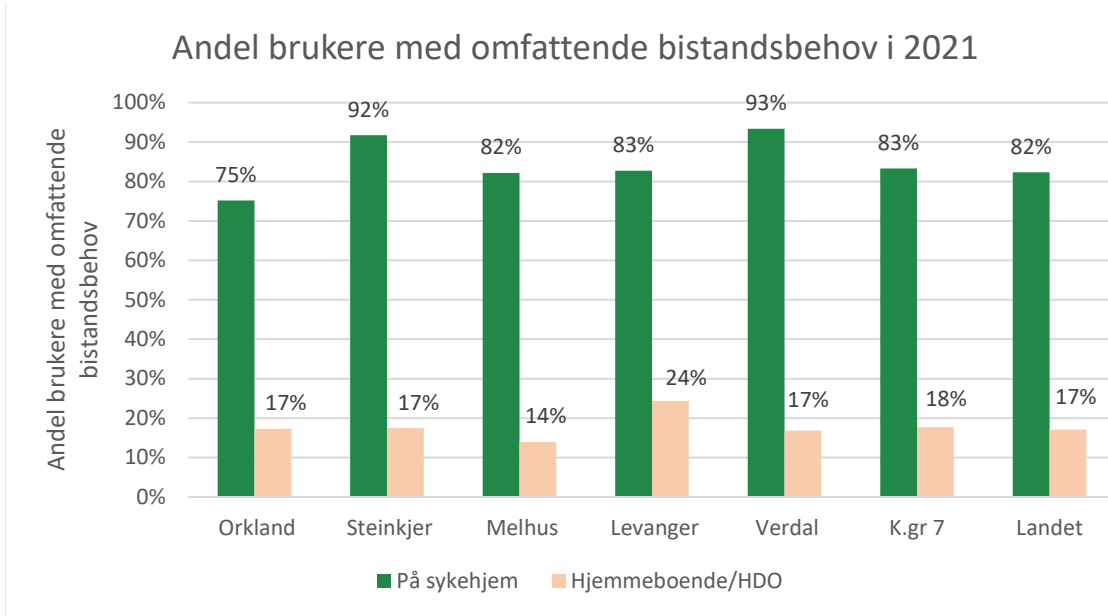

Mens 2020 fremdeles var ganske påvirket av vedtak fattet i tidligere kommuner, økte andelen brukere med omfattende behov på sykehjemmene i Orkland i løpet av 2021:

** Definisjon av omfattende behov: Hvert individ vurderes på fem grupper av bistandsvariabler: sosial fungering, kognitiv svikt, ivareta egen helsetilstand, husholdningsfunksjoner og egenomsorg. Skåringen er fra 1 (letttest) til 5 (tyngst), hvor verdier større enn 3 vurderes som omfattende behov og verdier fra 2 til 3 vurderes som middels til stort bistandsbehov. Totalt bistandsbehov blir regnet som omfattende når tjenestemottakere skårer omfattende behov i ett av delmålene og middels til stort bistandsbehov for bistand i de andre fire delmålene.*

Utviklingen i 2021 peker på at tildelingspraksis blir mer lik praksisen i sammenligningskommunene:

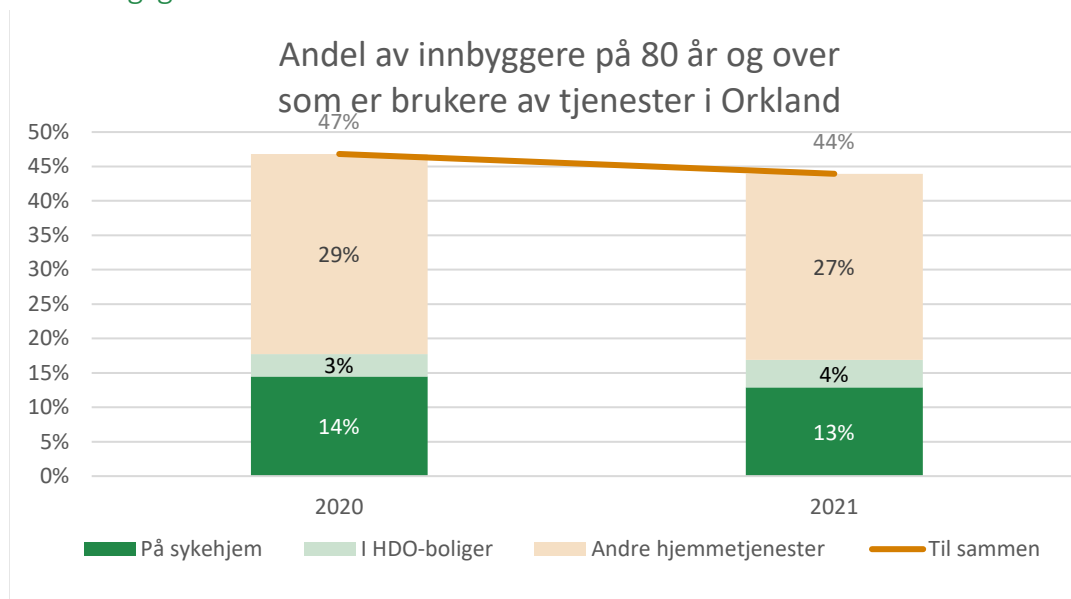

Nettoutgifter for ressurskrevende helse- og omsorgstjenester til enkeltmottakere under 67 år utgjør 4,4 prosent av Orkland kommunes totale netto driftsutgifter. Av sammenligningskommunene har Orkland den laveste andelen av utgifter til yngre, særlig ressurskrevende tjenestemottakere:

Særlig ressurskrevende helse- og omsorgstjenester*	Orkland	Steinkjer	Melhus	Levanger	Verdal	Landet
Ressursinnsats, andel av NDU	4,4 %	7,2 %	8,2 %	7,7 %	6,4 %	5,0 %

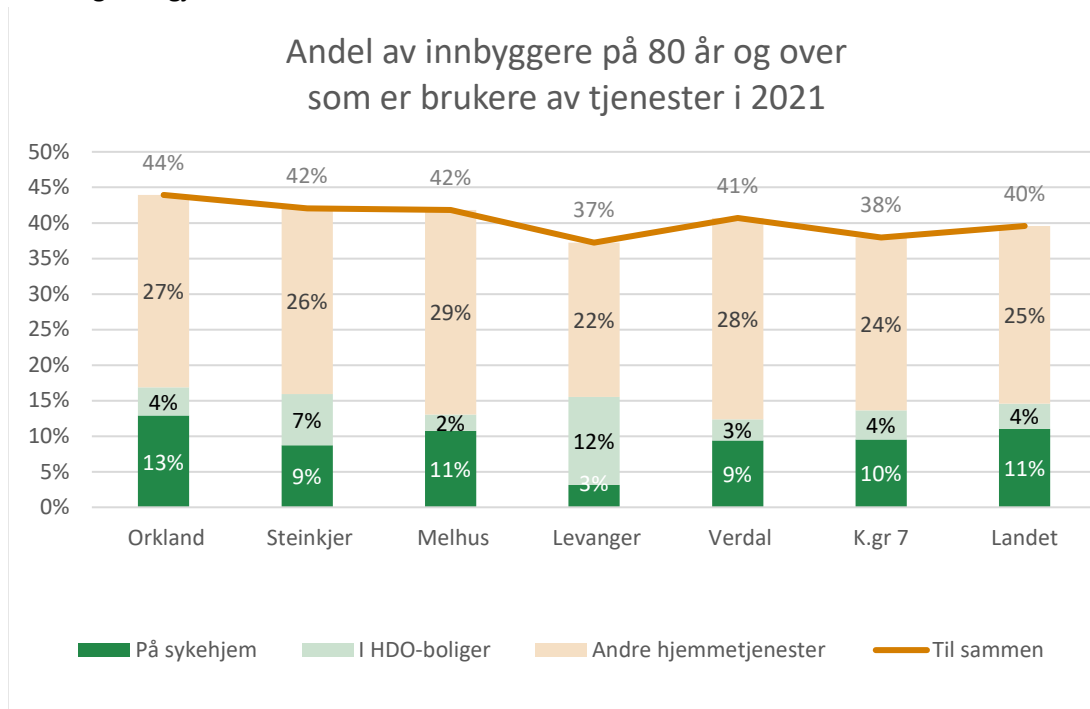
*Begrepet omfatter tjenestemottakere under 67 år, hvor direkte lønnsutgifter utgjør mer enn cirka 1,5 millioner kroner per år for brukere uten PU-diagnose og mer enn cirka 2,2 millioner kroner for brukere med PU-diagnose.

11.2 Dekningsgrad

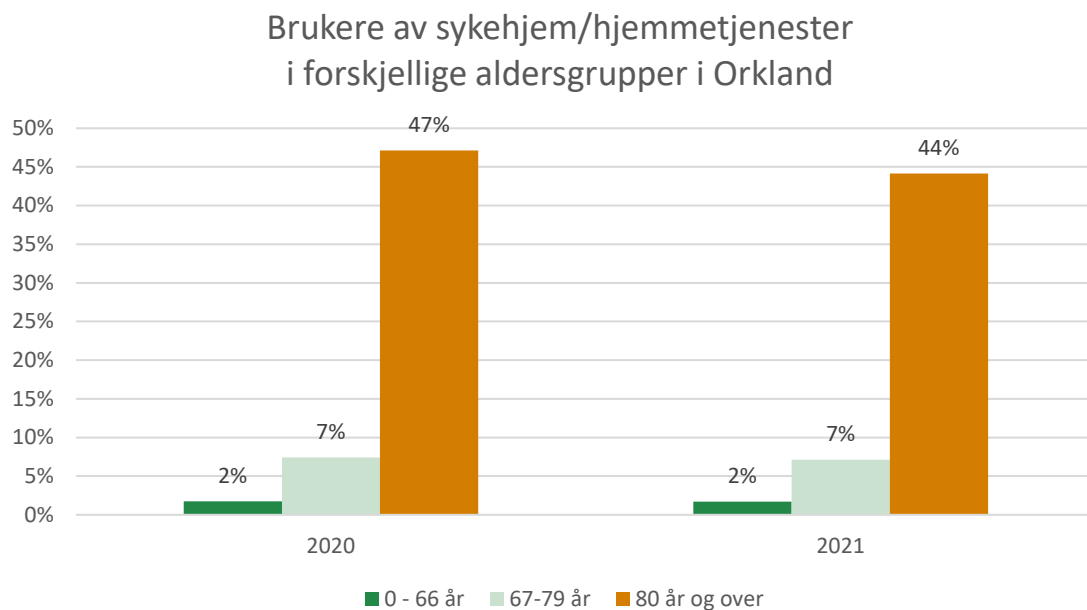

Av innbyggerne som er 80 år og eldre i Orkland får 44 prosent tildelt enten hjemmetjenester, plass i en bolig med heldøgns omsorg (HDO-bolig) eller plass på sykehjem.

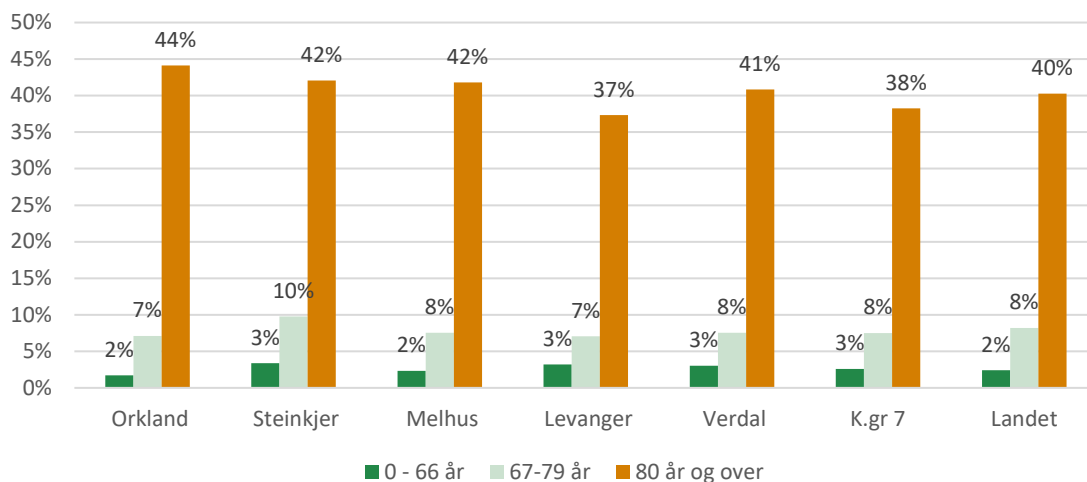
Andelen er fremdeles høyere enn i sammenligningskommunene og for landet totalt, men utviklingen går i retning mot gjennomsnittet:

Andelen av tjenestebrukere i yngre aldersgrupper ligger på samme nivå eller under kommunene vi sammenligner oss med. Høyere dekningsgrad skyldes derfor aldersgruppen 80 år eller eldre og det er denne gruppen som viser nedgang i tildeling av tjenester:

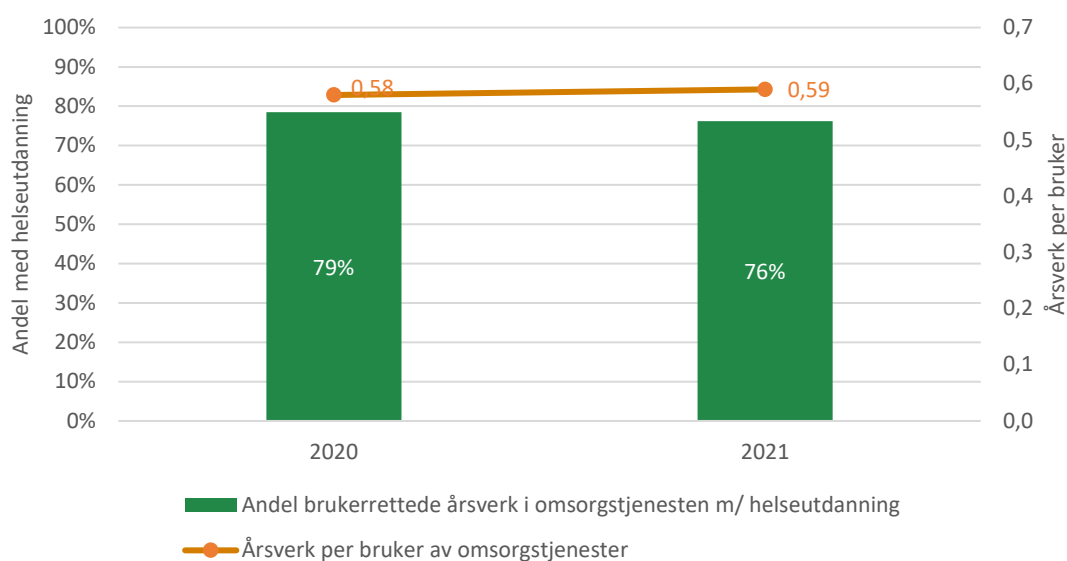
Brukere av sykehjem/hjemmetjenester i forskjellige aldersgrupper i 2021

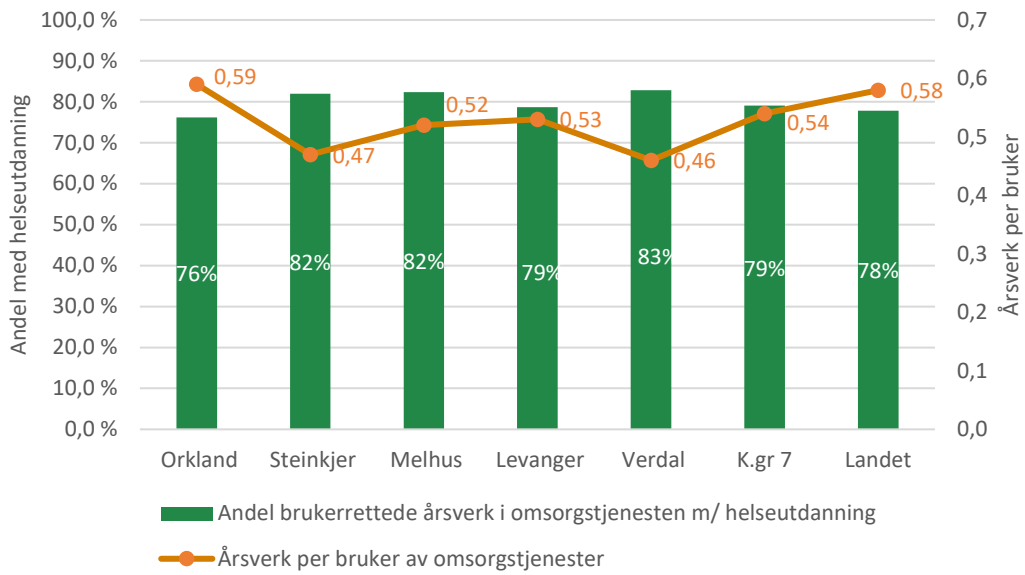
11.3 Kvalitet

Orkland kommune har den høyeste bemanningen per bruker av omsorgstjenester, samt den laveste andelen av årsverk med helsefaglig utdanning. Dette kan kobles til strukturen, omfanget av tjenester og mangel på kvalifisert personale i noen deler av kommunen.

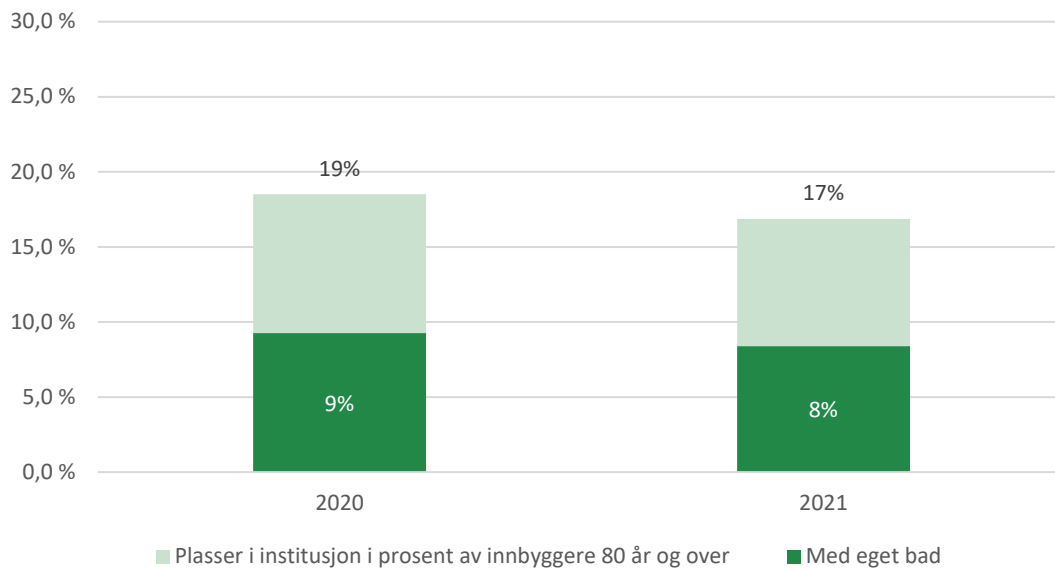
Brukerrettet personell i Orkland

Brukerrettet personell i 2021

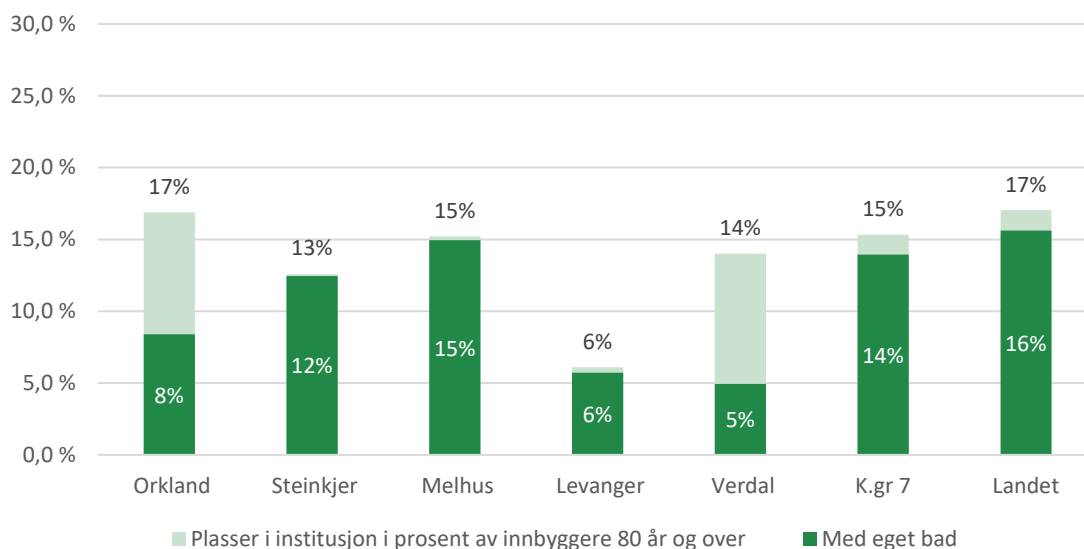

Plasser i institusjon i Orkland

Kommuner har ulik organisering av tjenester for de tyngste pasientene. Orkland har prioritert sykehjemsplasser, der kommunen dekker alle utgifter til beboere.

Plasser i institusjon i 2021

I 2021 kom Orkland på landsgjennomsnittet med antall plasser, men vi ligger fremdeles over sammenligningskommunene. Orkland og Verdal har lavere romstandard på institusjon. Cirka halvparten av våre rom har ikke eget bad/wc.

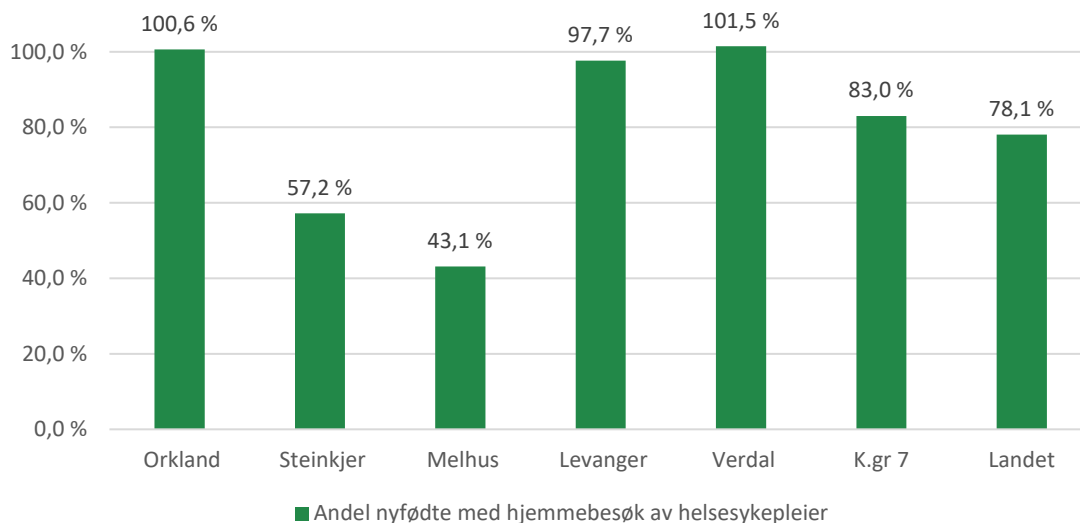
Orkland har god dekning av fysioterapeuter. Det bør nevnes at sammenligningskommunene, bortsett fra Steinkjer, har en yngre befolkning enn Orkland:

Per 10 000 innbyggere	Orkland	Steinkjer	Melhus	Levanger	Verdal	K.gr 7	Landet
Fysioterapeutårsverk	10,5	9,7	8,7	11,6	8,3	9,1	9,6
Herav:							
Fastlønnet	4,9	5,0	4,6	5,6	3,1	4,0	4,2
Tilskudd	5,1	4,4	3,5	5,5	4,5	4,7	5,0
Turnusfysioterapeut	0,5	0,4	0,6	0,5	0,7	0,4	0,3

Alle nyfødte i Orkland som fikk hjemmebesøk av helsesykepleier:

	2020	2021
Andel nyfødte i Orkland med hjemmebesøk av helsesykepleier	95,3 %	100,6 %

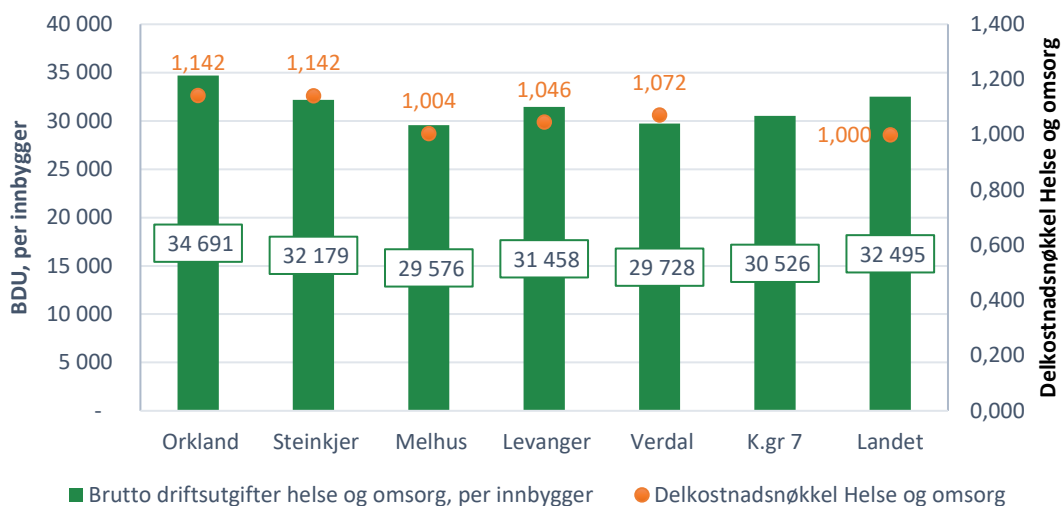
Hjemmebesøk hos nyfødte i 2021

11.4 Produktivitet

Selv om satsen for arbeidsgiveravgift er lavere i deler av Orkland enn i sammenligningskommunene, bruker kommunen mest penger på helse- og omsorgstjenester per innbygger. En del av differansen kan forklares med eldre befolkning og større avstand, men beløpet er fremdeles 2 500 kroner høyere enn i Steinkjer som har en lignende befolkningsprofil, høyere arbeidsgiveravgift og samme delkostnadsnøkkel for helse og omsorg.

Brutto driftsutgifter* helse og omsorg i 2021, beløp per innbygger (kr)

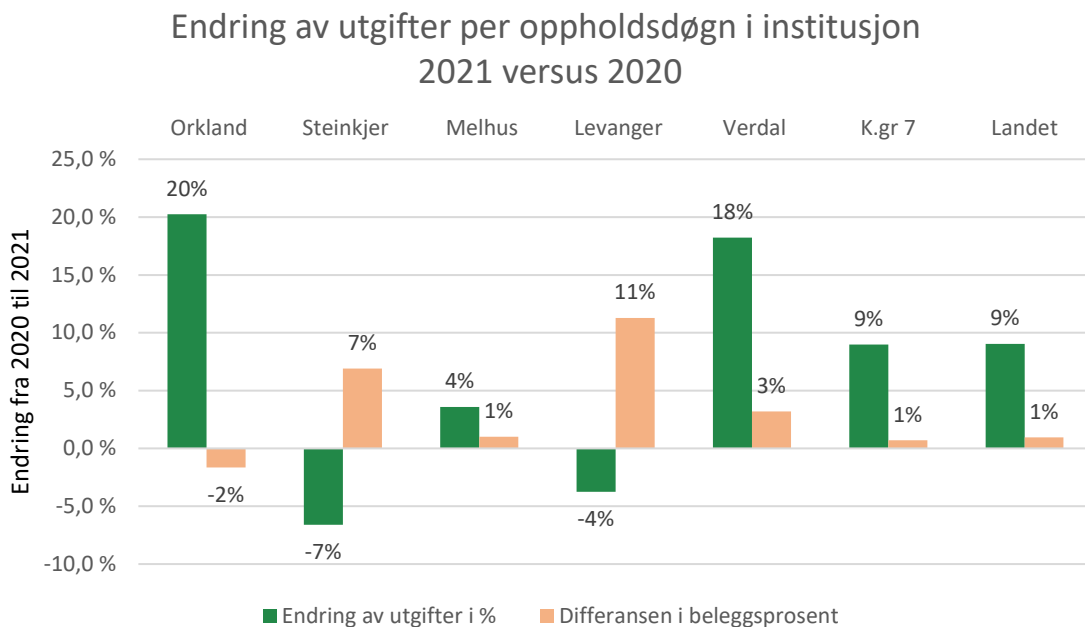
*Tallene er ikke korrigert for arbeidsgiveravgift, som er lavere i deler av Orkland enn i sammenligningskommunene

Mulige årsaker til lav produktivitet (høy enhetspris):

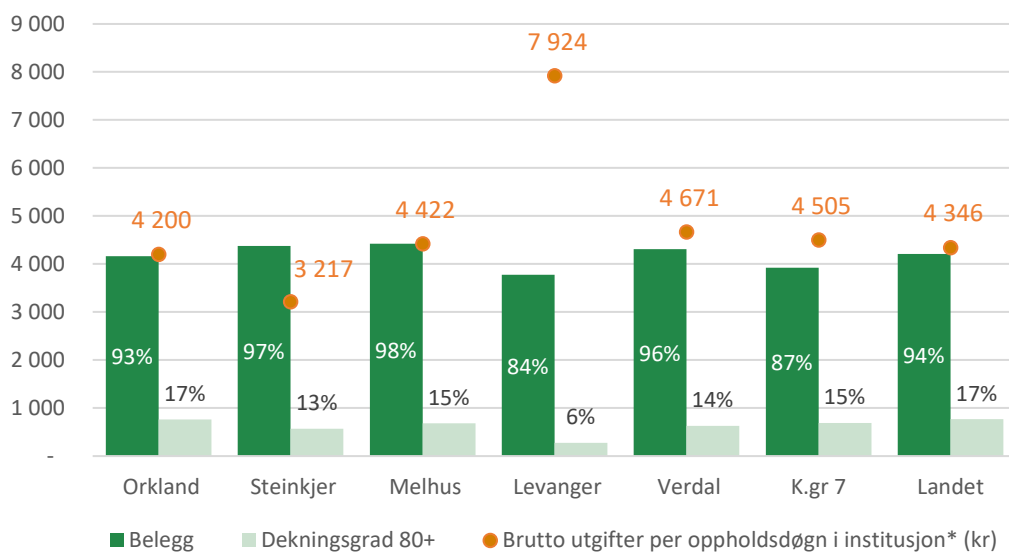
- Produktiviteten er lavere. Man får mindre produksjon igjen i forhold til pengebruken
- Kvaliteten er høy, brukerne mottar relativt gode tjenester
- Enhetskostnadene er høye. Det vil si at det er relativt dyrt å produsere tjenestene, for eksempel på grunn av smådriftsulempet, lange reiseavstander eller et høyt lønnsnivå som skyldes mangel på arbeidskraft
- Kostnadene per mottaker kan bli høye i kommuner som har brukere med relativt høy pleietyngde/behov. I dette tilfellet kan høye utgifter per mottaker ikke tolkes som et uttrykk for lav produktivitet

Utgifter per oppholdsdøgn i institusjon i Orkland økte betydelig i 2021. Dette kan først og fremst knyttes til et redusert antall plasser i løpet av 2021: SSB beregnet utgifter ut fra antall plasser per 31.12.2021. I tillegg hadde vi drift med stort behov for bruk av bemanningsbyrå.

Sammenligningskommuner som viser nedgang i døgnpris, hadde en lavere utnyttelse av institusjonsplasser i 2020 og derfor ble prisen per enhet i 2020 ekstra høy:

Utgifter per oppholdsdøgn i institusjon** i 2021

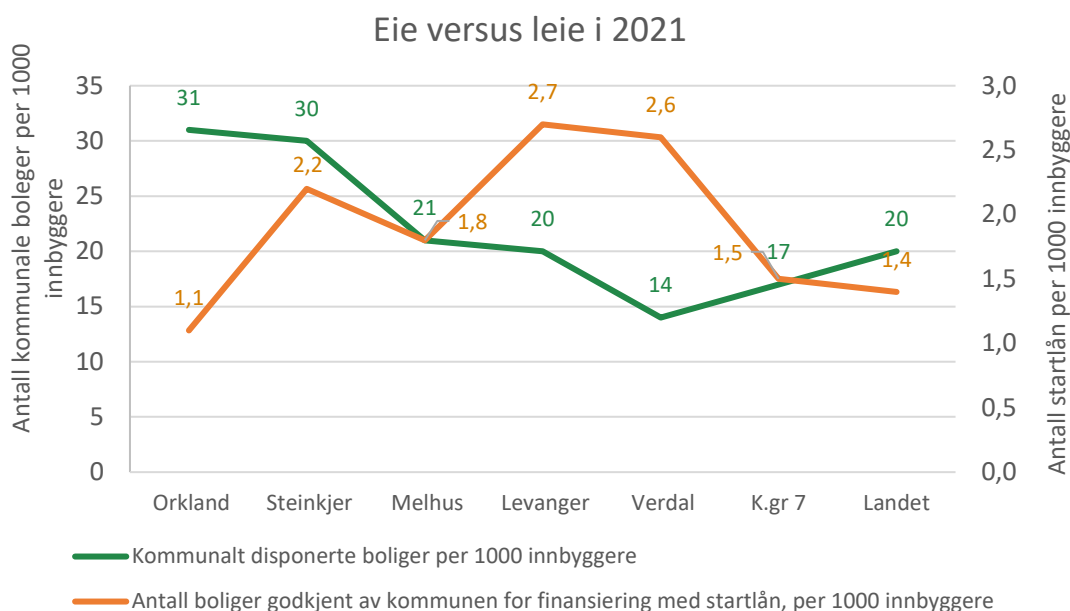

*Tallene er ikke korrigert for arbeidsgiveravgift, som er lavere i deler av Orkland enn i sammenligningskommuner

**Følgende tjenester er inkludert i oversikten: Helse- og omsorgstjenester i institusjon; Institusjonslokaler

11.5 Supplerende nøkkeltall

11.5.1 Kommunalt disponerte boliger

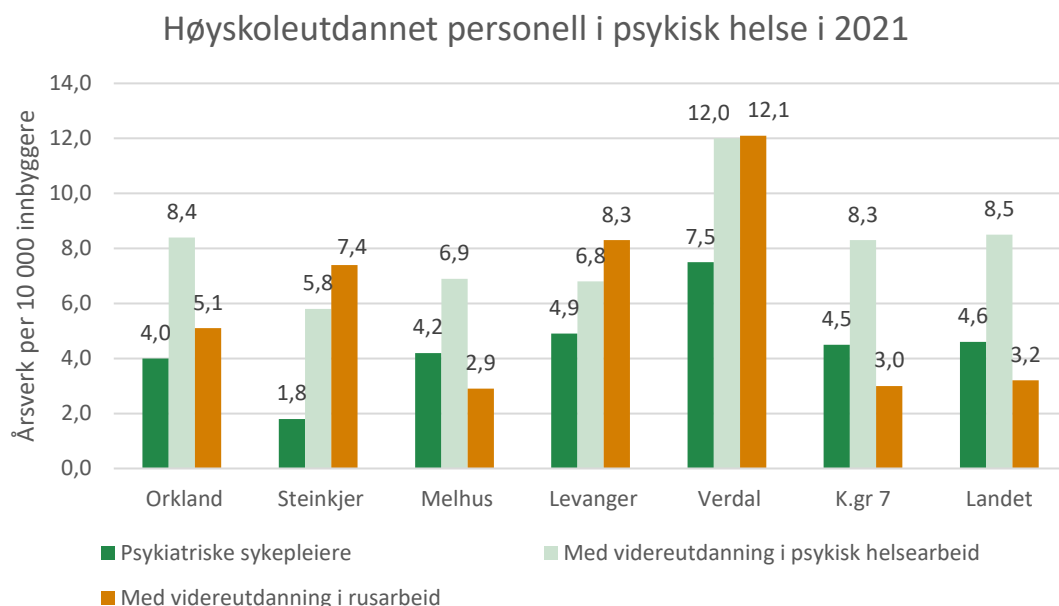
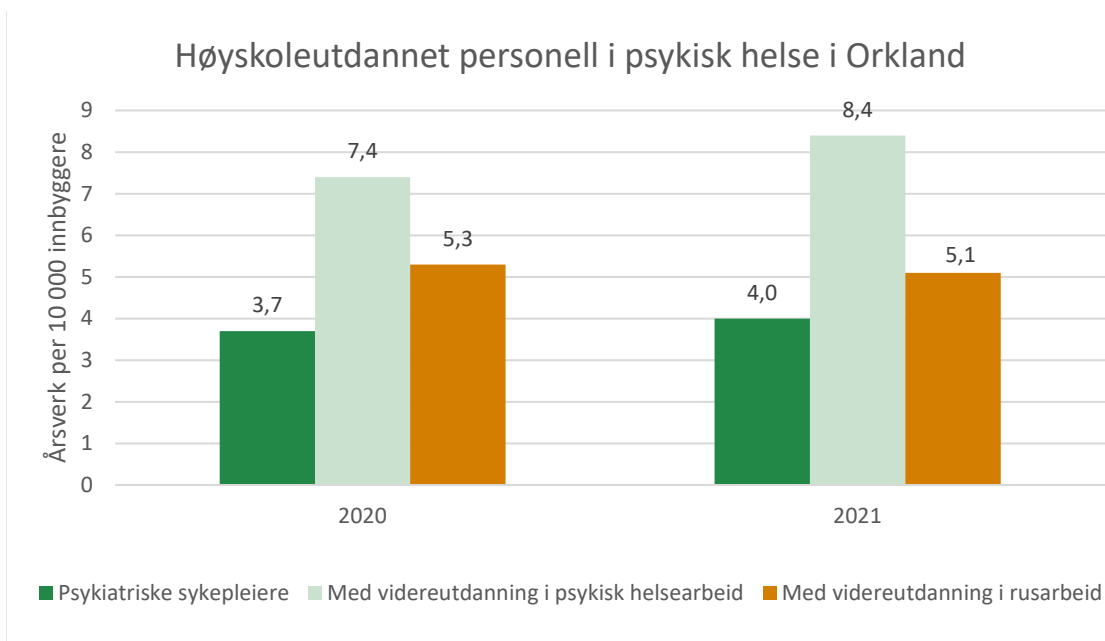

Orkland innvilget færre søknader om startlån enn sammenligningskommunene og disponerte flere boliger for utleie. Orkland valgte å øke potten til startlån fra 2022. Effekten av dette vil vises i nøkkeltallsdokument i 2023.

Husbankens anbefaling for mellomstore kommuner er om lag én bolig godkjent for startlån årlig per 1 000 innbyggere. Tilsvarende anbefaling for kommunale boliger er 20 per 1 000 innbyggere, og dette antallet skal både gi et godt tilbud og en god forvaltning av boligene.

11.5.2 Psykisk helse

Orkland øker satsingen på psykisk helse:

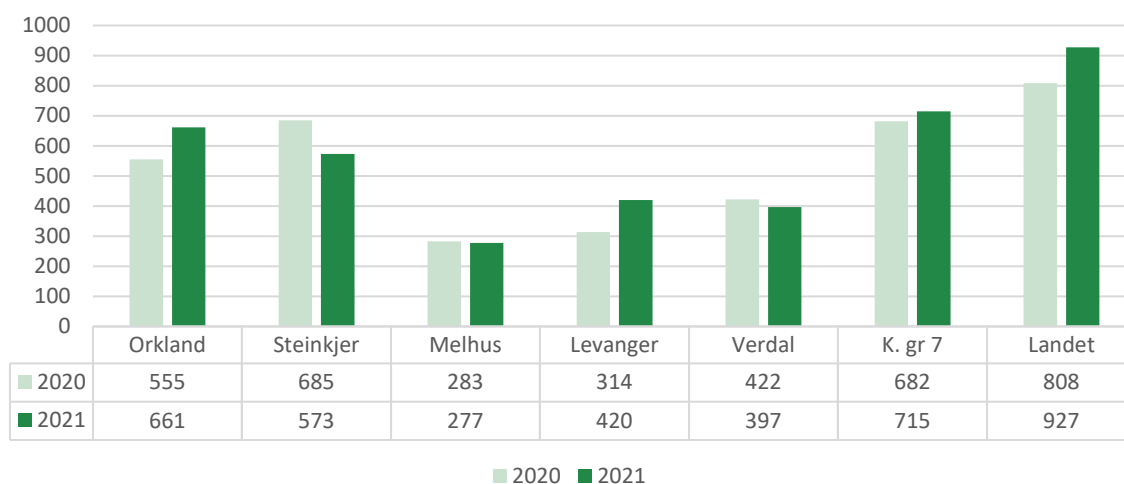
Indikatorer viser høyskoleutdannet personell med tverrfaglig videreutdanning i psykisk helsearbeid i kommunal virksomhet, målt i forhold til antall innbyggere. Verdal er den minste av sammenligningskommunene (14 955 innbyggere per 31.12.2021), og dette kan være en del av forklaringen på høyere antall årsverk per 10 000 innbyggere.

12 Plan og byggesak

12.1 Prioritering

Av totale netto driftsutgifter brukte Orkland i 2021 én prosent, tilsvarende 661 kroner per innbygger, til plan, byggesak, kart og oppmåling. I forhold til 2020 har kostnadene økt med 106 kroner per innbygger. Det er store forskjeller i kostnadene mellom kommunene. Sammenlignet med Melhus, Levanger og Verdal er kostnadene høye, men i forhold til kommunegruppe 7 og landet er kostnadene lave. Årsaken til dette kan være forskjeller i gebyrsatsene, men det kan også ha sammenheng med planarbeid i de enkelte kommunene.

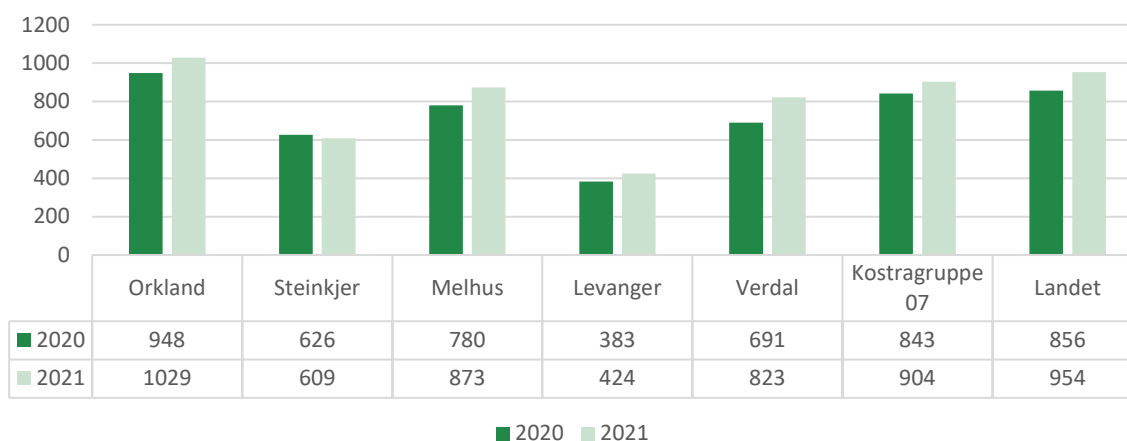
Netto driftsutgifter plan, kart og byggesak per innbygger

12.2 Produktivitet

I Orkland utgjorde brutto driftsutgifter 1 029 kroner per innbygger, som er en økning fra 948 kroner per innbygger i 2020. Orkland ligger over øvrige sammenligningskommuner, men ligger nærmere Kostra-gruppen og landet enn de øvrige trønderkommunene. Det er trolig som følge av høyere aktivitet. Mye av økningen, både for Orkland og øvrige kommuner, er knyttet til økte pensjonskostnader. Tallene for Levanger er trolig feil.

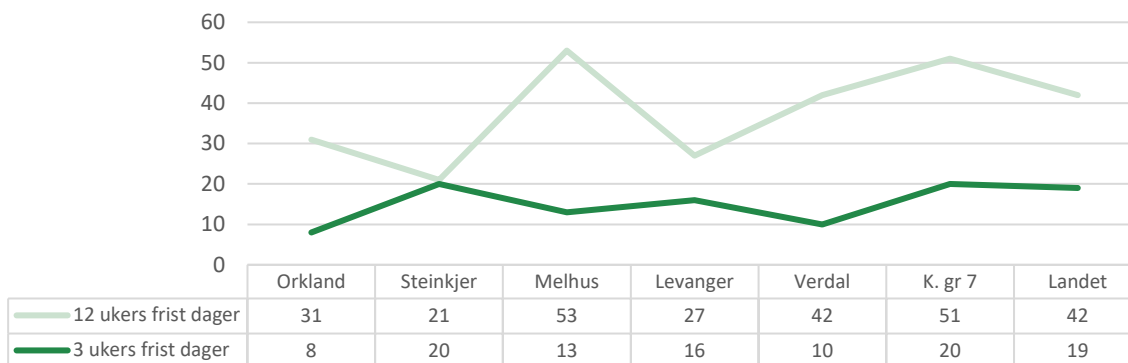
Korrigerede brutto driftsutgifter plan, kart og byggesak per innbygger

12.3 Kvalitet

Saksbehandlingstiden for byggesaker er blant de laveste både når det gjelder saker med 3 ukers og 12 ukers frist.

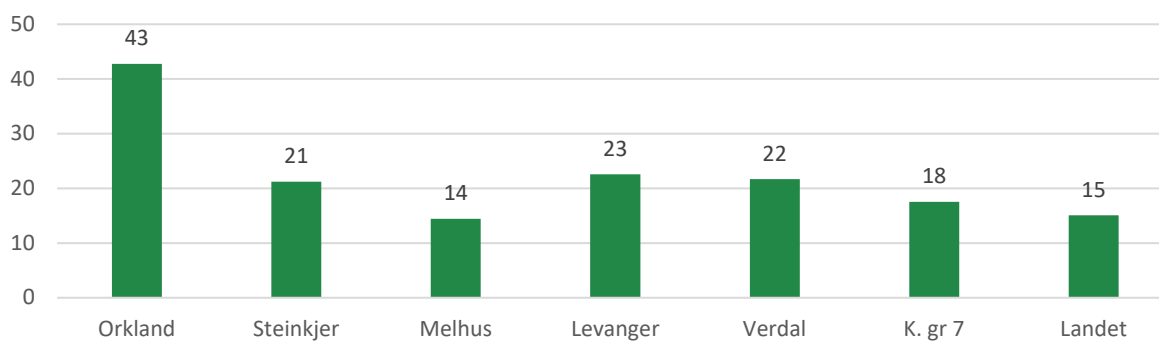
Saksbehandlingstid byggesaksbehandling - dager

Når det gjelder antall byggesaker til behandling ligger Orkland høyest. Totalt hadde Orkland 791 saker til behandling i 2021 (570 saker i 2020), og dette tilsvarer 43 behandlede saker per 1 000 innbygger (28 saker i 2020). Snittet for landet var 15 saker per 1 000 innbygger i 2021.

En av årsakene til dette kan være at Orkland er den største hyttekommunen i Trøndelag, og blant de største hyttekommunene i landet med totalt cirka 4 600 hytter innenfor kommunens grenser. Til sammenligning har kommunen cirka 9 200 boliger.

Behandlede byggesøknader per innbygger 2021

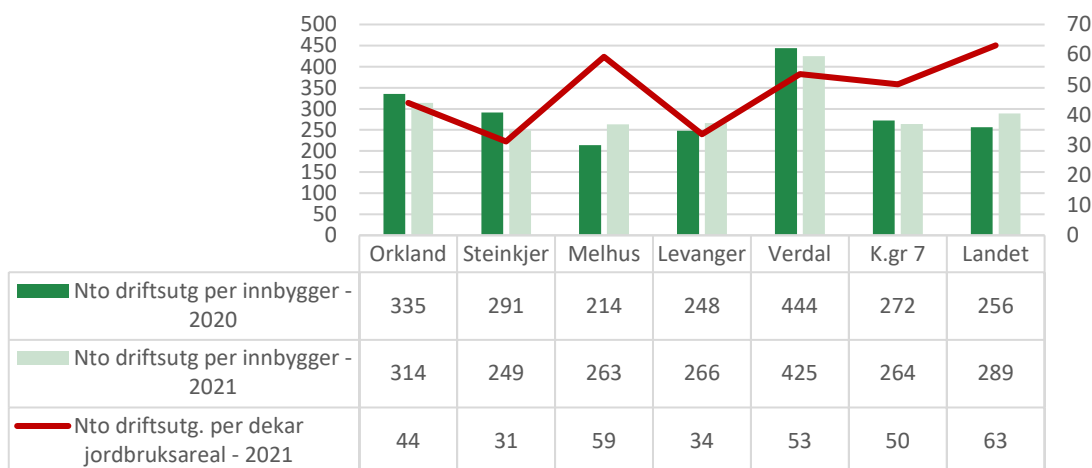

13 Landbruk, naturforvaltning og friluftsliv

Landbruk består av områdene landbruk og naturforvaltning.

Ettersom Orkland er en ung kommune er det vanskelig å si hvorvidt tallene som viser utviklingen i landbruket kun er påvirket av tilfeldige variasjoner mellom år, eller om det er en trend.

Landbruk, naturforvaltning og friluftsliv

Orkland har redusert netto driftsutgifter per innbygger i 2021, men fortsatt er det kun Verdal som har høyere utgifter enn Orkland. Differansen til øvrige kommuner og landet er imidlertid redusert. For dette parameter vil sammenligning med andre være misvisende i og med at landbruksområdene per kommune er svært varierende.

Kostnad per dekar jordbruksareal gir en bedre indikasjon på ressursbruken. Her ligger Orkland lavere enn landet og kommunegruppe 7, mens det er større variasjon blant trønderkommunene.

Jordbruksbedrifter	Orkland	Steinkjer	Melhus	Levanger	Verdal	K.gr 7	Landet
Jordbruksbedrifter (antall) i 2021	318	520	245	404	303	6 357	38 164
Jordbruksbedrifter - endring fra 2020	-8	-18	2	-16	-5	-90	-464
Endring i prosent fra 2020	-2,45 %	-3,35 %	0,82 %	-3,81 %	-1,62 %	-1,40 %	-1,20 %

I tabellen over vises utviklingen i antall jordbruksbedrifter fra 2020 til 2021. I 2021 var det 318 jordbruksbedrifter i Orkland. Dette er en nedgang på 8 bedrifter i forhold til 2020, tilsvarende en reduksjon på 2,45 prosent. For sammenligningskommunene er trenden generelt en nedgang, og dette gjelder også landet totalt som har en reduksjon på 1,2 prosent i løpet av 2021.

Jordbruksareal i drift	Orkland	Steinkjer	Melhus	Levanger	Verdal	K.gr 7	Landet
Jordbruksareal i drift (dekar) i 2021	95 518	171 748	70 033	135 695	84 345	1 696 131	9 854 914
Jordbruksareal - endring fra 2020	904	-507	695	1 634	-232	-1 297	-8 481
Endring i prosent fra 2020	0,96 %	-0,29 %	1,00 %	1,22 %	-0,27 %	-0,08 %	-0,09 %

Utviklingen i antall dekar jordbruksareal i drift har for Orkland vist en økning på 904 dekar, tilsvarende 0,96 prosent økning fra 2020. Totalt 95 518 dekar var i 2021 jordbruksareal i drift i kommunen. For landet er det en liten nedgang på 0,09 prosent.

14 Eiendomsforvaltning

Eiendomsforvaltningen omfatter formålsbygg som er følgende kategorier:

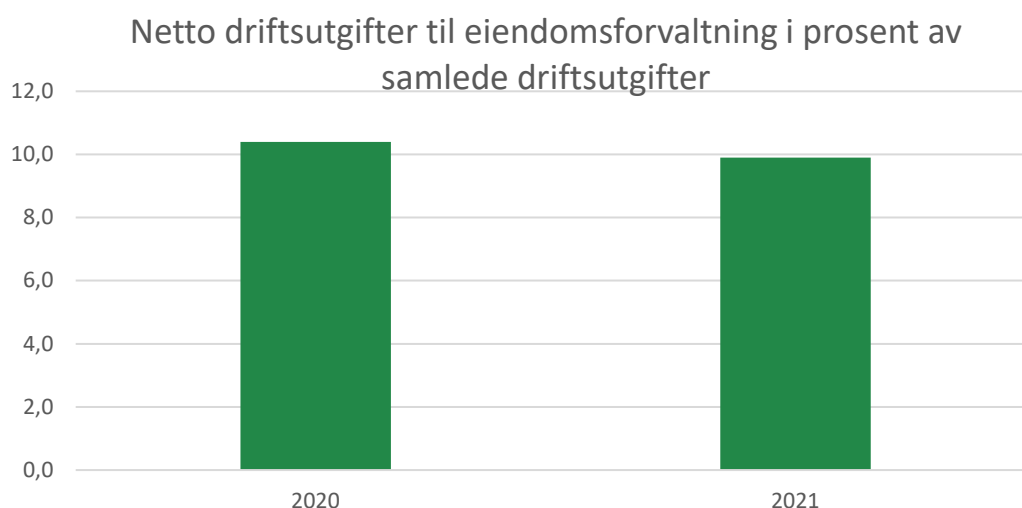
- Administrasjonsbygg
- Barnehagelokaler
- Skolelokaler
- Institusjonslokaler
- Kommunale idrettsbygg/-anlegg
- Kommunale kulturbygg

14.1 Areal for kommunale formålsbygg etter funksjon (m²)

	Orkland	Steinkjer	Melhus	Levanger	Verdal
Administrasjonslokaler	13 483	16 312	5 860	10 727	7 800
Barnehagelokaler	10 846	4 792	8 999	7 196	5 180
Skolelokaler	37 147	50 259	45 403	42 182	38 520
Institusjonslokaler	24 066	37 062	22 790	10 740	10 600
Kommunale idrettsbygg og idrettsanlegg	22 588	0	11 337	17 235	1 500
Kommunale kulturbygg	1 971	6 731	2 842	6 343	10 200

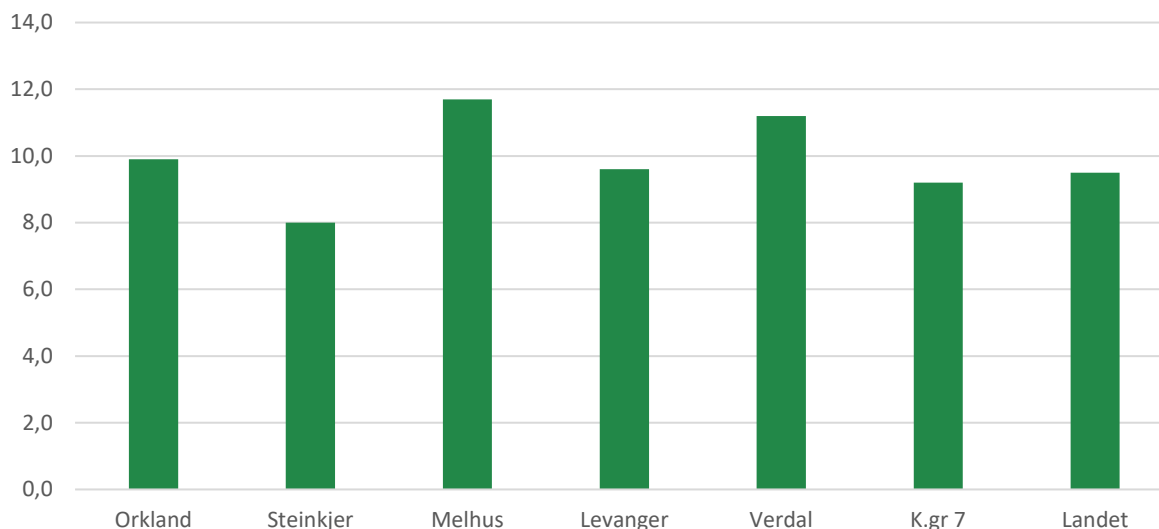
Orkland kommune har store arealer til kommunale idrettsbygg og idrettsanlegg. Hovedårsaken til dette er at arealet i Orklandsbadet er med i tallene for Orkland kommune.

14.2 Prioritering

Andelen av netto driftsutgifter til formålsbygg har gått noe ned, fra 10,4 prosent i 2020 til 9,9 prosent i 2021.

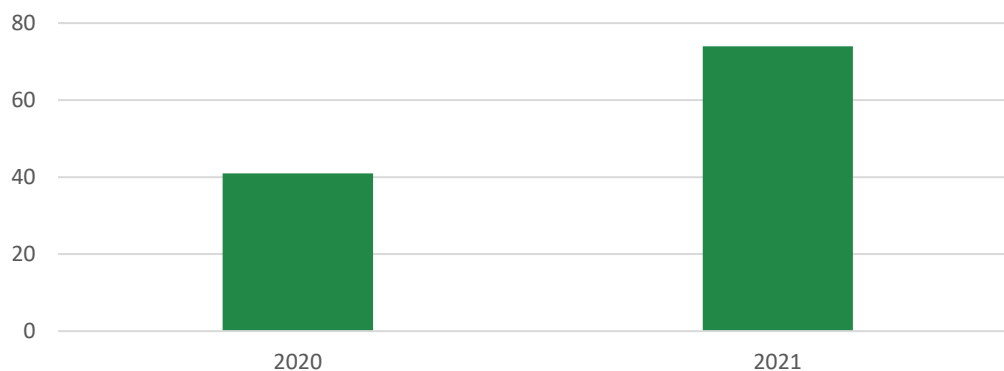
Netto driftsutgifter til eiendomsforvaltning i prosent av samlede driftsutgifter (prosent)

Tabellen viser at Orkland ligger like over landssnittet og kommunegruppen for andelen av netto driftsutgifter til eiendomsforvaltning, med en andel på 9,9 prosent. Av sammenligningskommunene er Steinkjer lavest med 8 prosent og Melhus høyest med 11,7 prosent.

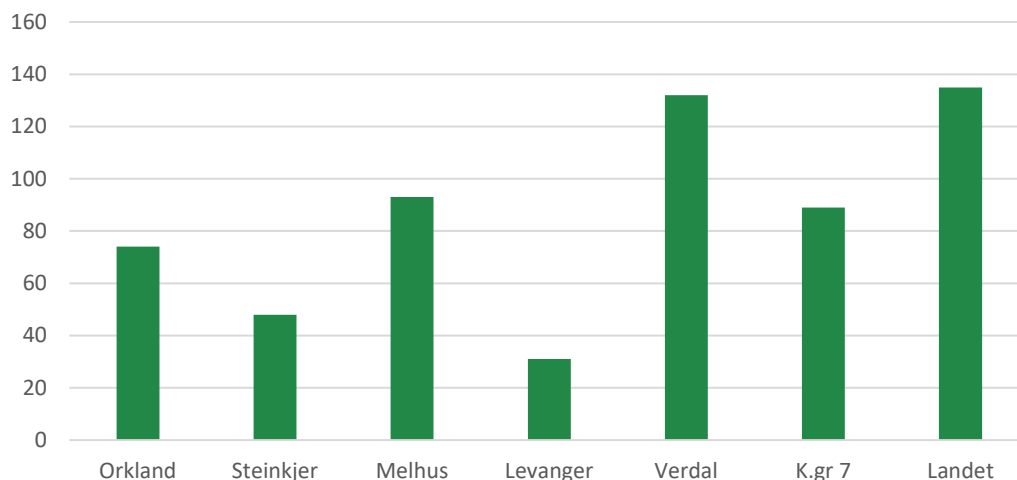
14.3 Kvalitet

Utgifter til vedlikehold per kvadratmeter

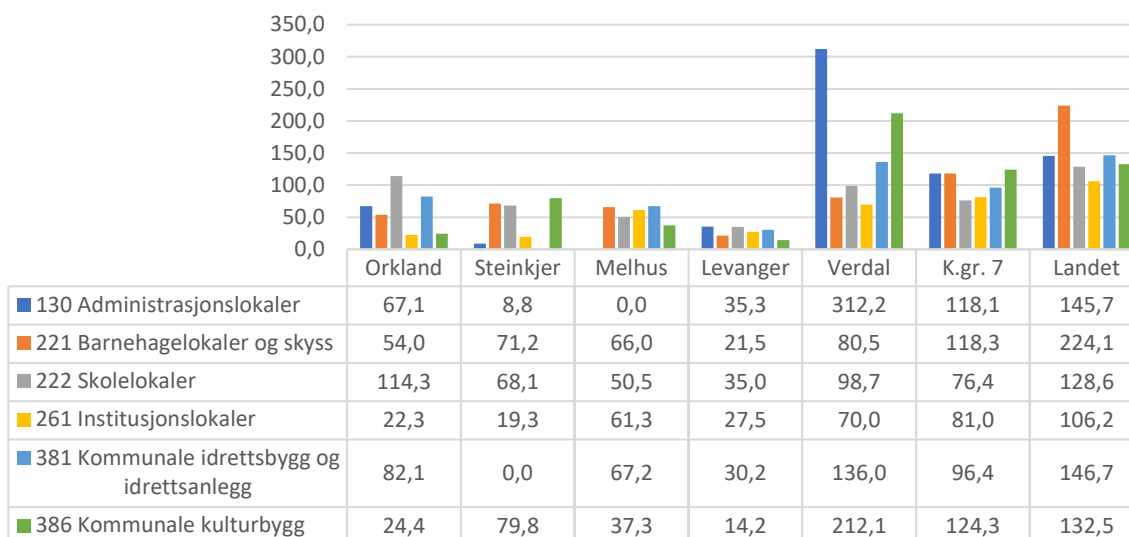
Utgiftene til vedlikehold per kvadratmeter for formålsbygg har økt betydelig, fra 41 kroner per kvadratmeter i 2020 til 74 kroner per kvadratmeter i 2021. Størst har økningen vært innenfor skolebygg. Dette skyldes økt satsing på vedlikehold av skolebygg, i tillegg til at det har vært en forsikrings sak på en skole som utgjorde 1,2 millioner kroner.

Utgifter til vedlikehold per kvadratmeter (kr)

Utgifter til vedlikehold per kvadratmeter er på 74 kroner. Av sammenligningskommunene er Levanger lavest med 31 kroner. Verdal ligger høgest med 132.

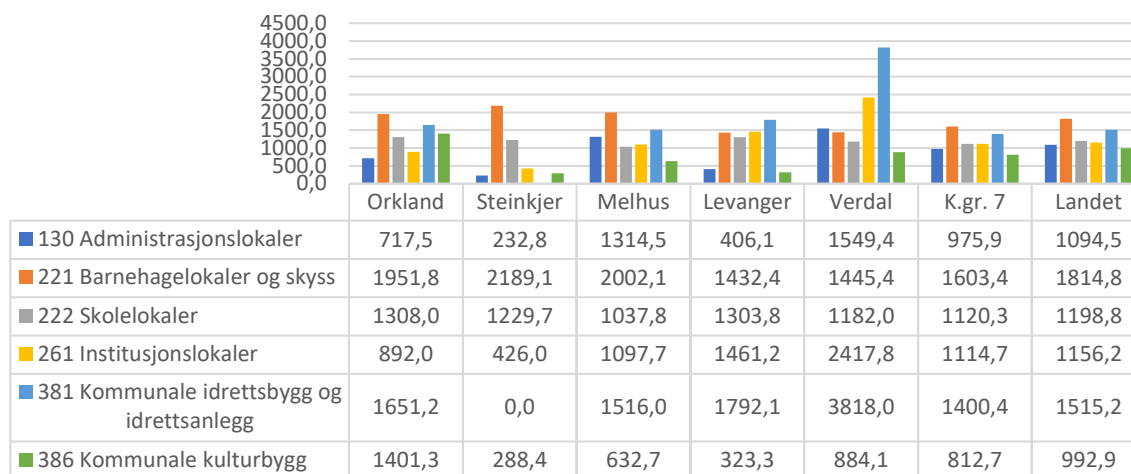
Vedlikehold per m² for ulike formålsbygg

Når vi fordeler vedlikeholdsutgiftene på de ulike formålsbyggene, varierer det mye mellom de enkelte kommunene. Vi ser at Orkland ligger lavt på alle gruppene med unntak av skolelokaler.

14.4 Produktivitet

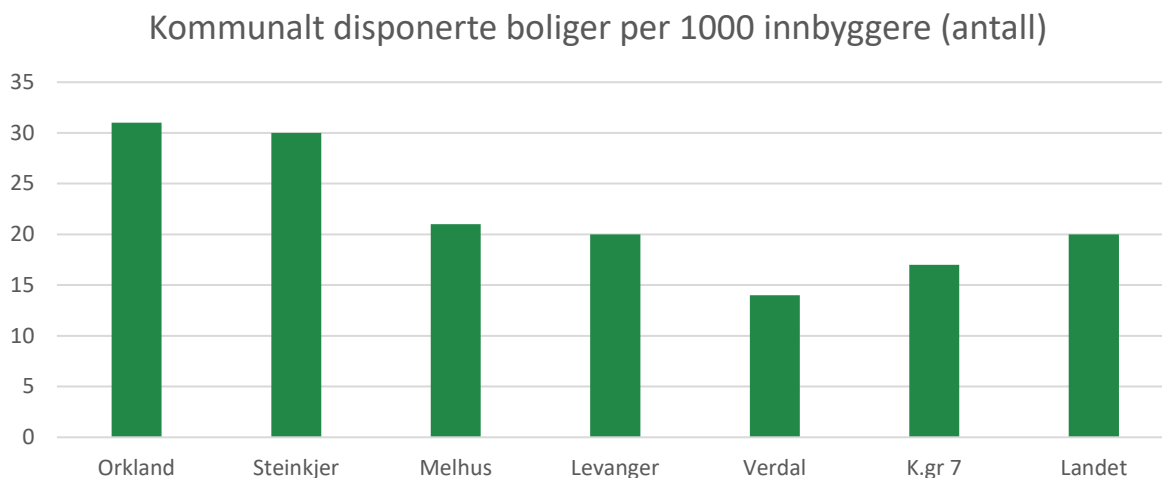
Brutto driftsutgifter per m² for ulike formålsbygg

Totalt ligger sammenligningskommunene forholdsvis samlet med unntak av Steinkjer som ligger vesentlig lavere. Mellom de ulike gruppene av bygg varierer det.

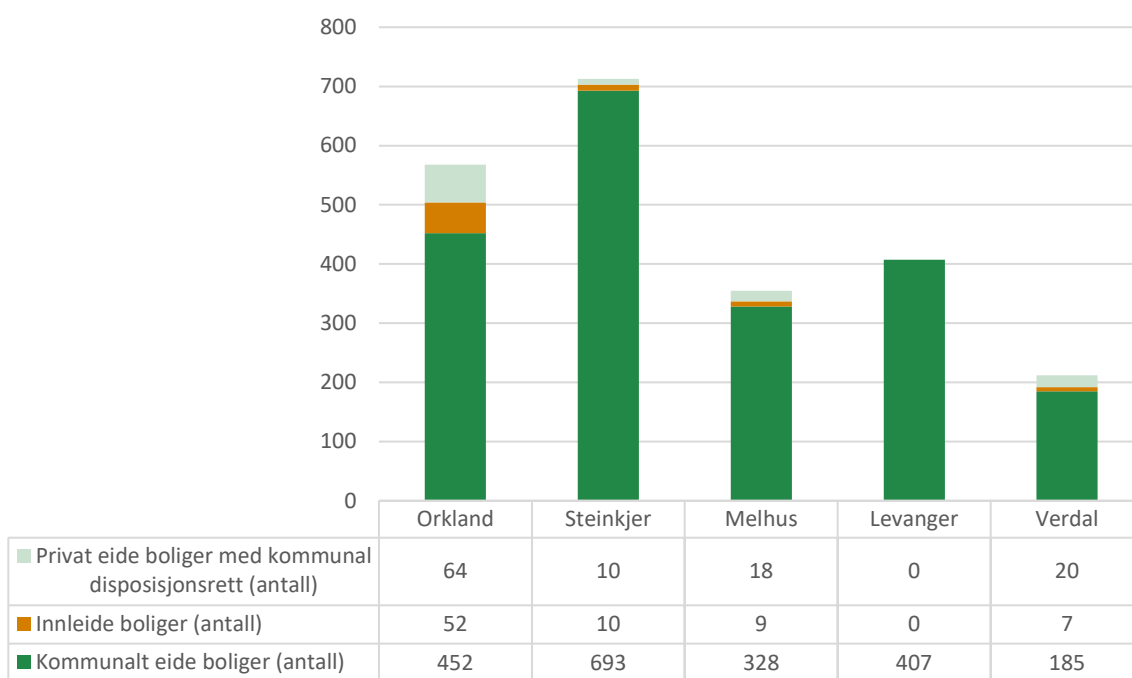
15 Bolig

15.1 Oversikt over disponerte boliger

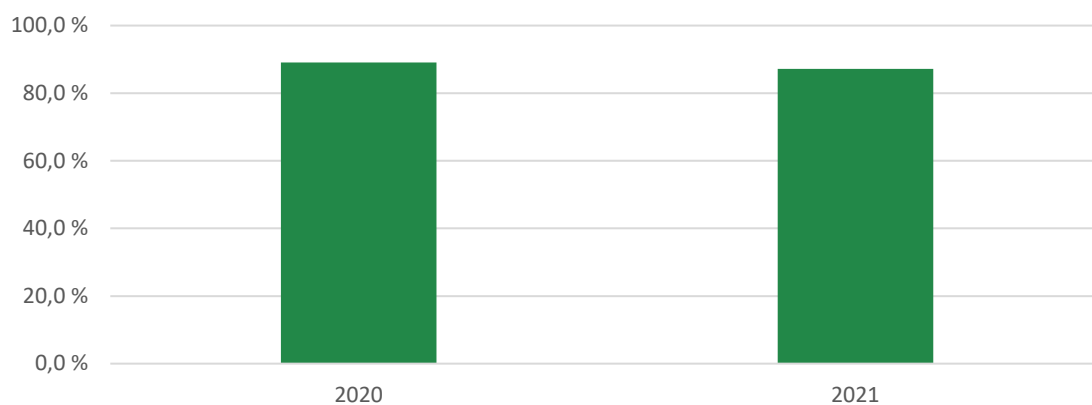
Orkland kommune har en stor andel kommunalt disponerte boliger. Steinkjer er på omtrent samme nivå. Ellers ligger sammenligningskommunene vesentlig lavere.

Antall kommunalt disponerte boliger etter eierform

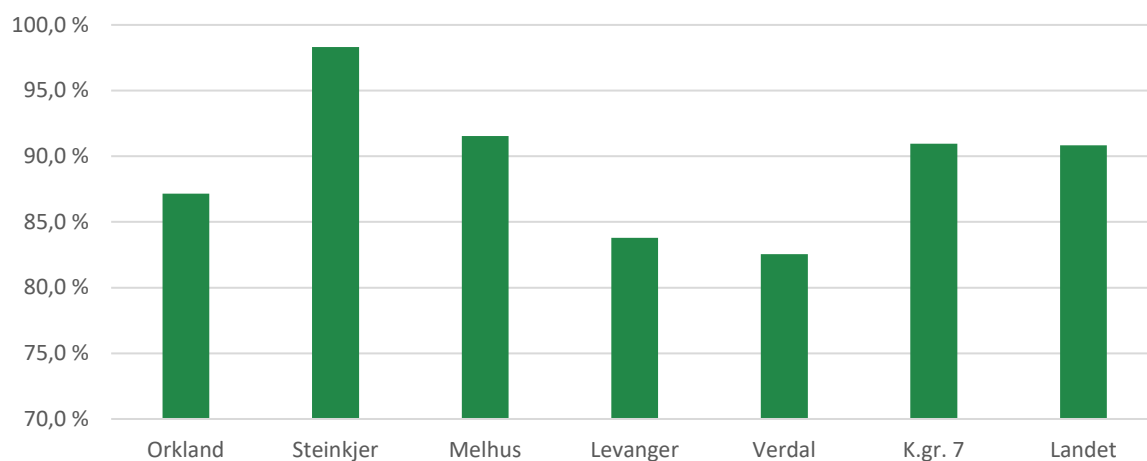
Orkland kommune har forholdsvis mange innleide og private boliger med disposisjonsrett som gjør at totalt antall disponerte boliger blir høyt sammenlignet med de andre kommunene.

Andel utleide boliger

Andelen utleide boliger har gått ned fra 89,1 prosent i 2020 til 87,1 prosent i 2021.

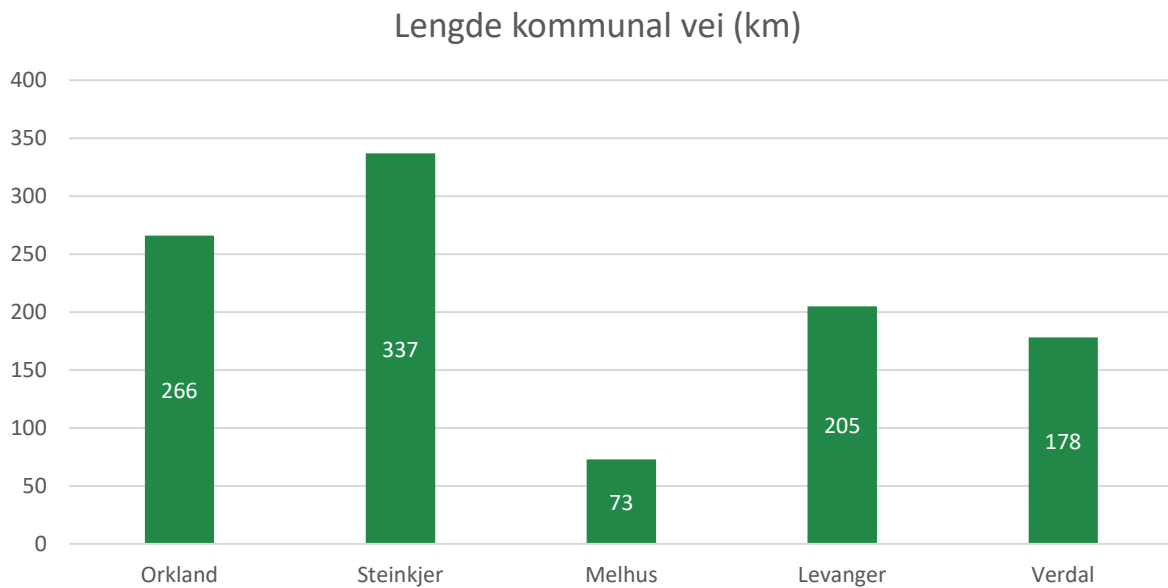
Andel utleide boliger per 31.12.2021

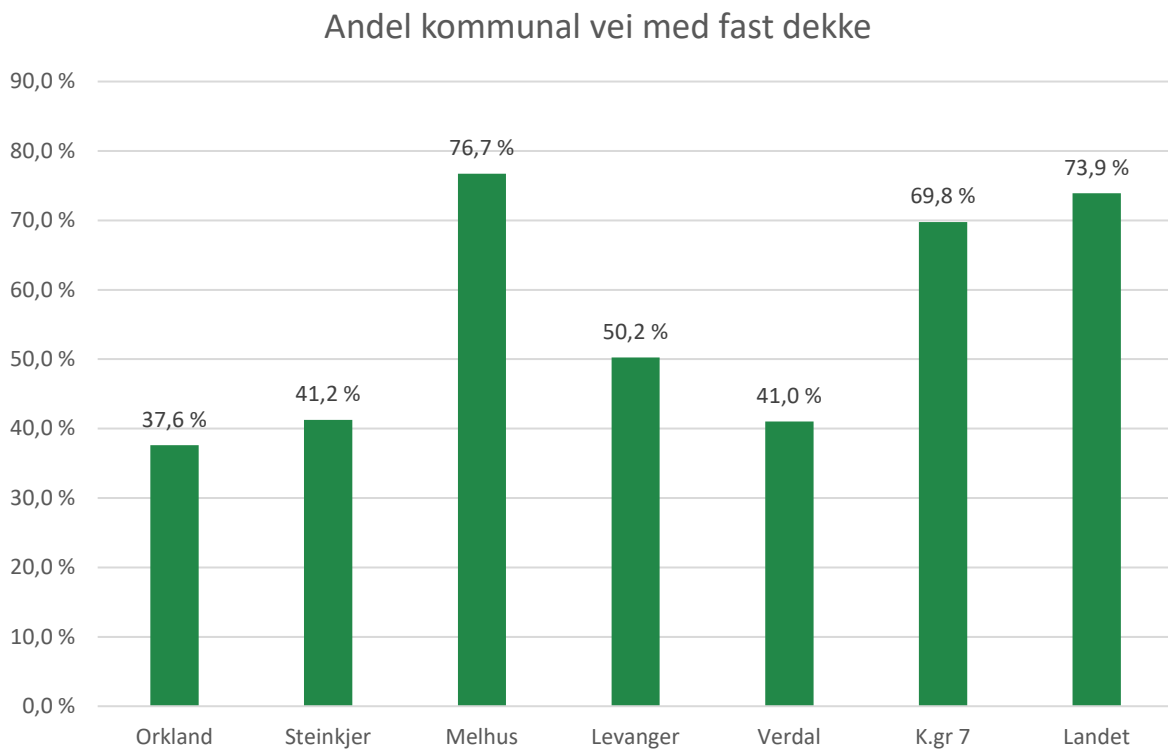
Orkland kommune har en utleiegrad på 87 prosent ved årsskiftet. Steinkjer og Melhus har en betydelig høyere utleiegrad, mens Levanger og Verdal er lavere enn oss.

16 Samferdsel

16.1 Kommunale veier

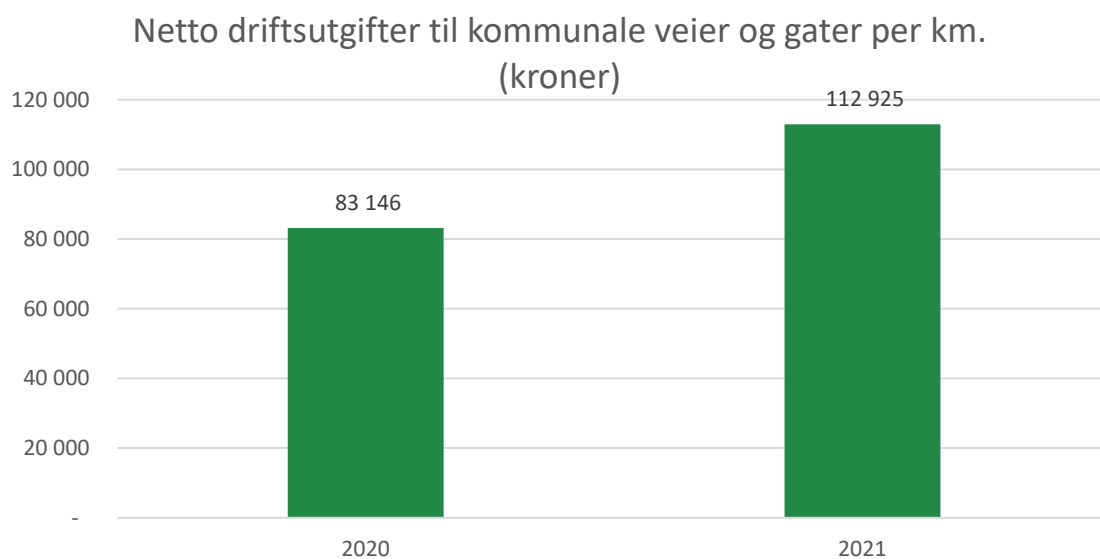

Orkland kommune har 266 kilometer med kommunal vei. Dette er vesentlig mer enn sammenligningskommunene, med unntak av Steinkjer som har 337 kilometer.

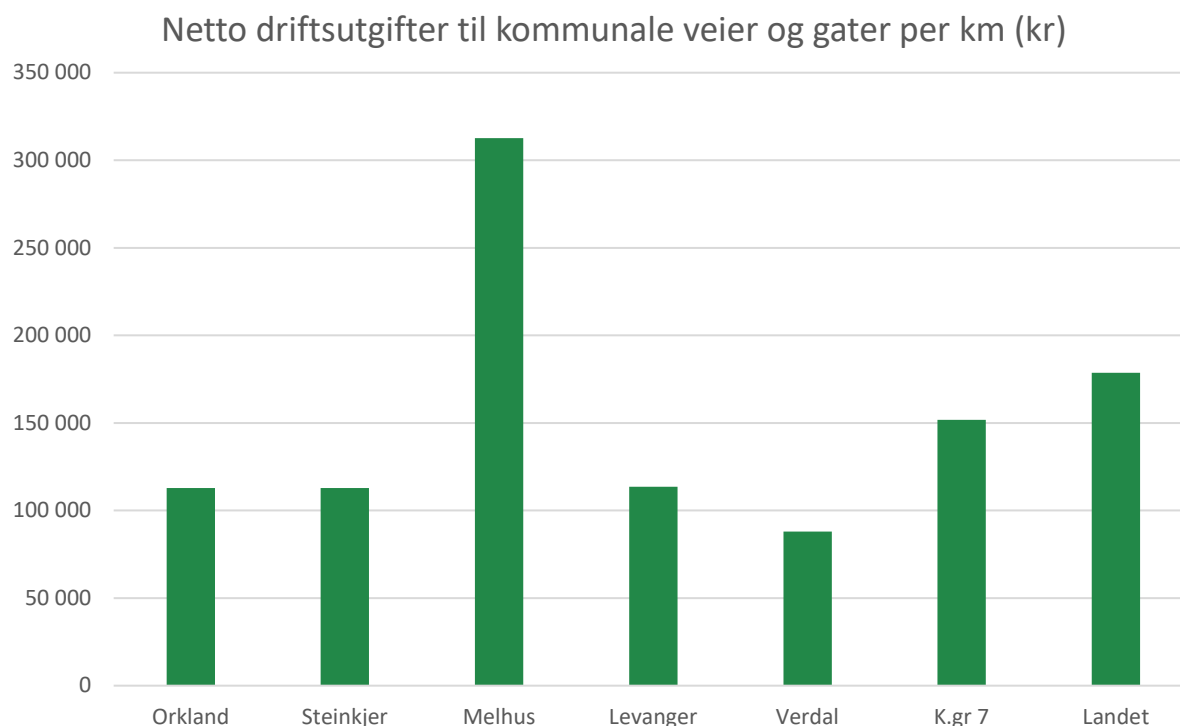

Orkland kommune har en lav andel kommunal vei med fast dekke.

16.2 Prioritering

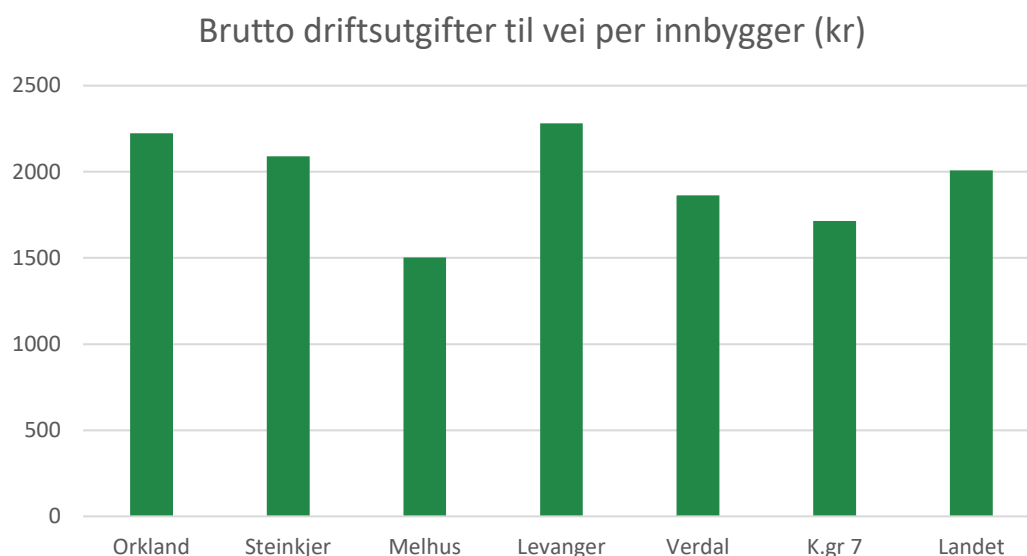

Orkland kommune har brukt mer på vedlikehold av kommunale veier i 2021 enn i 2020. Økningen er på nesten 30 000 kroner per kilometer. Hovedårsaken er at det ble brukt 4,4 millioner kroner til asfaltering. I tillegg var det var en betydelig økning i utgiftene til vintervedlikehold som følge av nye brøyteavtaler.

Orkland kommune ligger omtrent på samme nivå som sammenligningskommunene til drift av kommunale veier per kilometer, med unntak av Melhus som ligger vesentlig høyere. Men Orkland kommune ligger lavere enn kommunegruppen og landet.

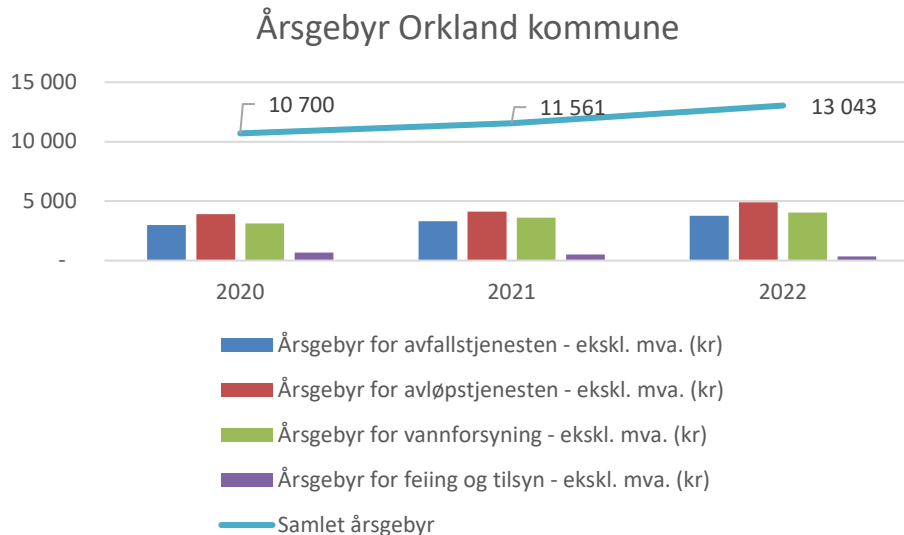
16.3 Produktivitet

Orkland kommune bruker omtrent det samme som sammenligningskommunene til drift av vei per innbygger. Det er bare Melhus, som har lite kommunal vei, som ligger vesentlig lavere. Vi ligger over landet som helhet.

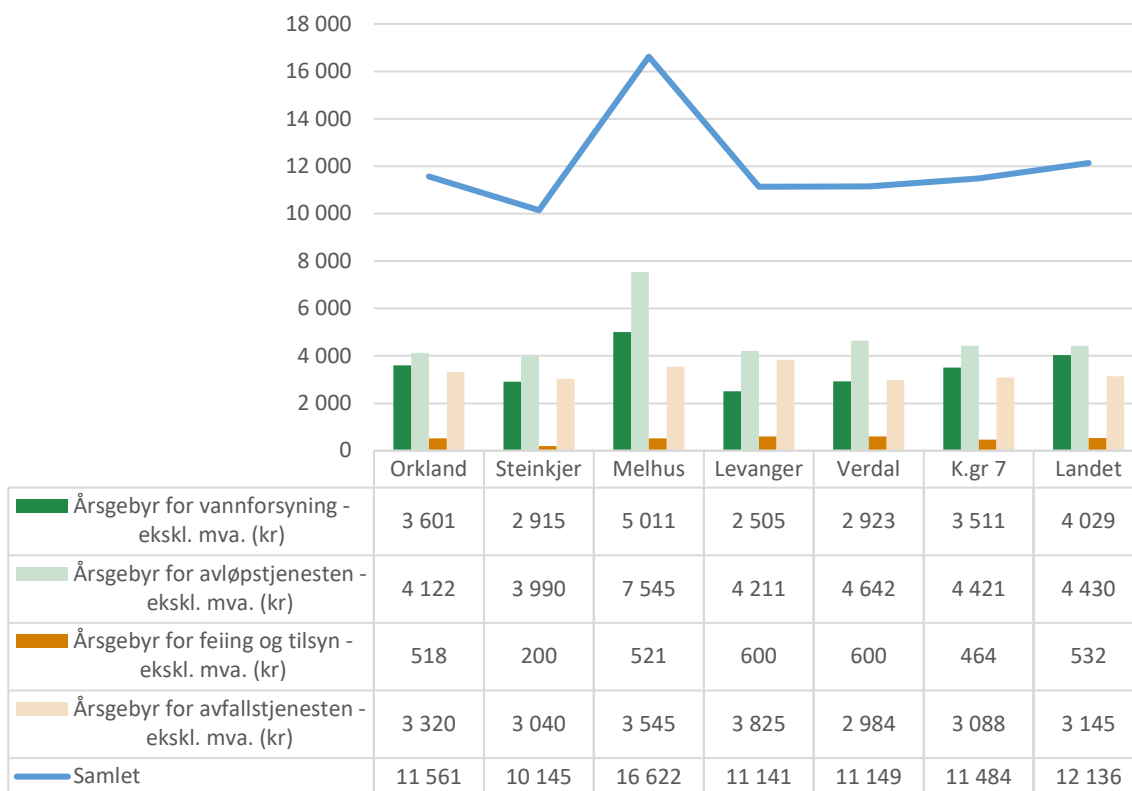
17 Selvkosttjenester

17.1 Oversikt årsgebyr

De kommunale årsgebyrene for selvkosttjenestene i Orkland kommune har samlet økt fra 10 700 kroner i 2020 til 13 043 kroner i 2022. Dette er en økning på 21,9 prosent. Størst økning har det vært på årsgebyret for vann. Det er kun årsgebyret for feiing og tilsyn som har hatt en nedgang.

Årsgebyr 2021 eksklusive mva (kr)

For selvkosttjenestene samlet (vann, avløp, feiing og renovasjon) ligger vi noe under landet og litt over kommunegruppen samlet. Av sammenligningskommunene er det bare Melhus som er høyere enn oss.

Orkland kommune har lavere gebyr enn gjennomsnittet for landet, med unntak av renovasjon hvor vi ligger over.

Innen vannforsyning ligger Steinkjer, Levanger og Verdal lavere. Når det gjelder årsgebyret for avløp er Steinkjer lavere, de øvrige er høyere. Årsgebyret for renovasjon er lavere i Steinkjer og Verdal. Når det gjelder feieavgiften er Orkland høyere enn kommunegruppen. Av sammenligningskommunene er bare Steinkjer lavere.

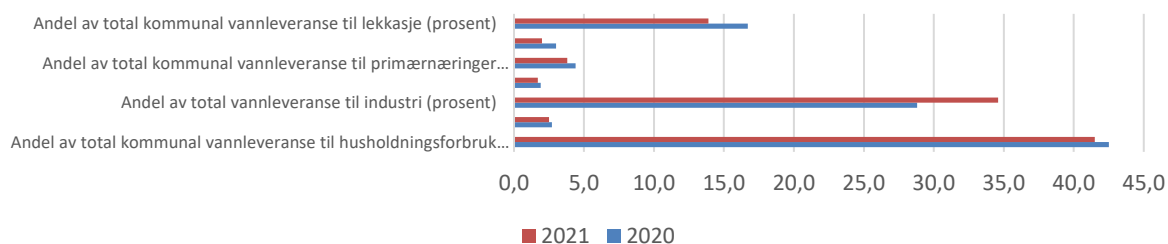
17.2 Kommunal vannforsyning

	Orkland	Steinkjer	Melhus	Levanger	Verdal	Landet
Antall kommunale vannverk (antall)	6	4	3	2	1	1 089
Antall innbyggere tilknyttet kommunal vannforsyning (antall)	13 700	20 896	13 844	17 981	12 498	4 715 371
Lengde kommunalt ledningsnett totalt (m)	443 870	342 370	159 712	310 419	271 790	50 340 260
Antall meter fornyet kommunalt ledningsnett, gjennomsnitt siste tre år (m)	1 319	1 740	543	1 072	0	340 238
Andel av befolkningen som er tilknyttet kommunal vannforsyning (prosent)	69,5	85,5	66,6	85,5	80,2	83,3
Andel fornyet kommunalt ledningsnett, gjennomsnitt for siste tre år (prosent)	0,30	0,51	0,34	0,35	0,00	0,68
Beregnet gjennomsnittsalder for det kommunale vannledningsnett med kjent alder (år)	24,0	39,0	28,0	28,0	29,0	34,0
Tilknytningstetthet på det kommunale distribusjonsnett (innbyggere/km) (antall)	29	60	71	56	44	90
Estimert vannlekkasje per meter kommunal ledning per år (m ³ /m/år) (m ³)	1,0	2,5	3,2	3,1	1,3	4,3

Tall for kommunegruppen er ikke tilgjengelig

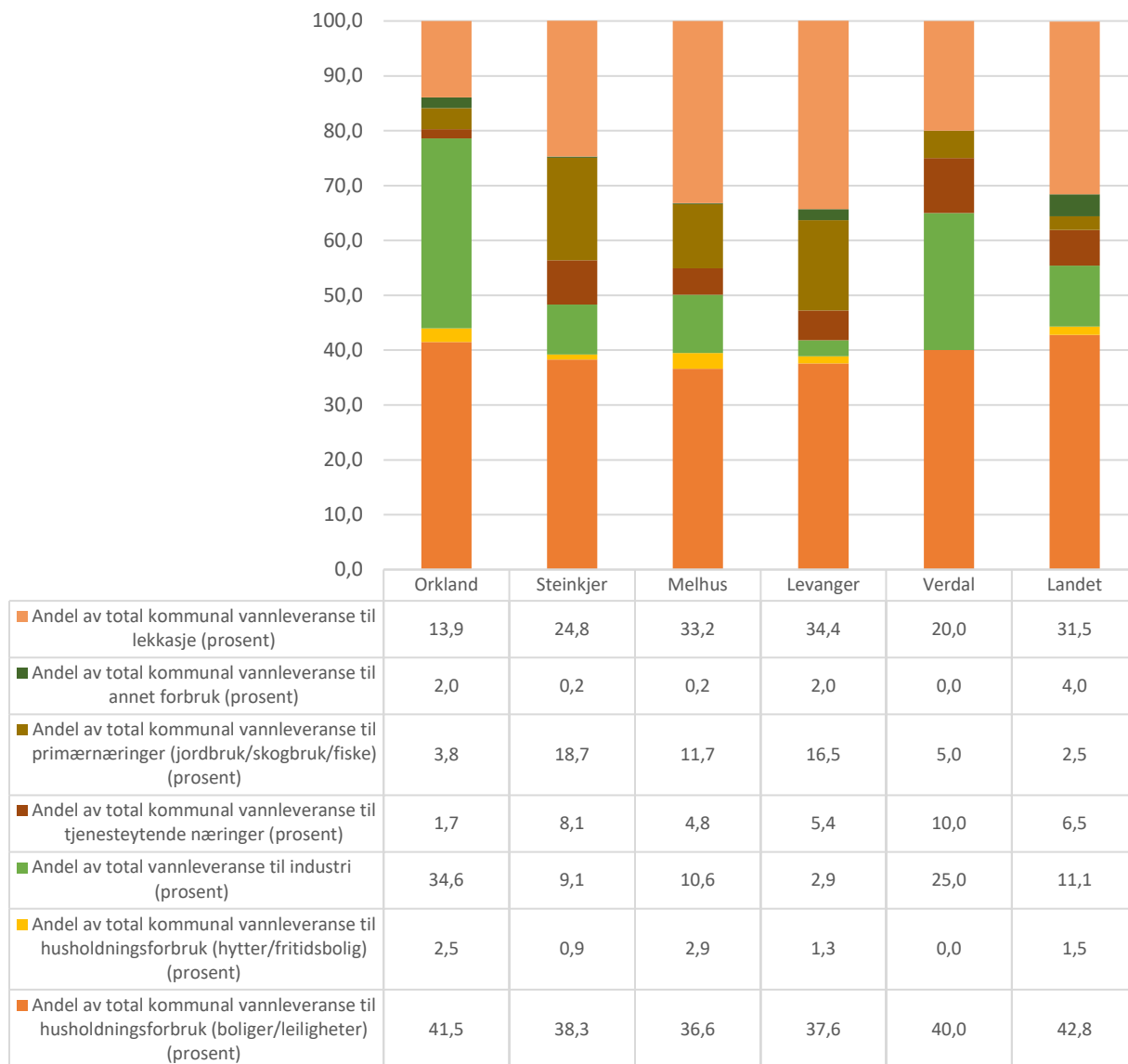
69,5 prosent av befolkningen i Orkland er tilknyttet kommunal vannforsyning. Her er vi vesentlig lavere enn sammenligningskommunene, med unntak av Melhus som er lavere enn oss. Selv om lengden på vårt ledningsnett er vesentlig lenger enn sammenligningskommunene, så har vi en lavere dekningsgrad. Årsaken til dette er at vi har en lavere tetthet (innbyggere per kilometer) på ledningsnett. Vi har 29 innbyggere per kilometer, mens sammenligningskommunene ligger i intervallet 44 til 71 innbyggere per kilometer.

Andel vannleveranse i Orkland kommune

Samlet er det vannforbruket i boliger og leiligheter som har den største andelen av vannleveransen med 41,5 prosent i 2021. Det er en nedgang på én prosent fra året før. Andelen vannleveranse til industrien har økt fra 28,8 prosent i 2020 til 34,6 prosent i 2021. Andelen til lekkasje er redusert fra 16,7 prosent til 13,9 prosent.

Andeler av vannleveranse

Orkland kommune har den laveste andelen av produsert vann som forsvinner i lekkasje. Dette indikerer at det er et godt vedlikeholdt nett. Kommunen har også den største andelen av vann som leveres til industri.

17.3 Kommunalt avløp

	Orkland	Steinkjer	Melhus	Levanger	Verdal	Landet
Septiktømming - antall tilknyttede innbyggere (antall)	3 564	5 957	3 348	51	2 305	674 827
Antall kommunalt eide avløpsanlegg (=>50 pe) (antall)	14	14	7	5	4	2 719
Antall innbyggere tilknyttet kommunalt avløp (=>50 pe) (antall)	14 487	21 480	10 990	16 141	12 500	4 617 452
Antall pumpestasjoner (antall)	55	98	44	73	69	11 153
Andel av befolkningen som er tilknyttet kommunal avløpstjeneste	78,5 %	89,7 %	64,2 %	80,0 %	83,6 %	86,0 %
Estimert gjennomsnittsalder for kommunalt spillvannnett med kjent alder (år)	29,0	37,0	28,0	30,0	30,0	34,0
Andel kommunalt spillvannnett med ukjent alder	21 %	21 %	14 %	30 %	4 %	15 %
Andel fornyet kommunalt spillvannnett, gjennomsnitt for siste tre år	0,36 %	0,04 %	1,69 %	0,56 %	0,00 %	0,66 %
Tilknytningstetthet på det kommunale distribusjonsnettet (avløp) (innb/km) (antall)	74	56	95	77	62	118
Tetthet av pumpestasjoner (antall/km kommunalt spillvannnett) (antall)	0,28	0,26	0,38	0,35	0,34	0,28

I Orkland er 78,5 prosent av befolkningen tilknyttet kommunal avløpstjeneste. Kommunal avløpstjeneste omfatter både dem som er tilknyttet ledningsnettet og de som får tømming av slamavskillere. Vi ligger under sammenligningskommunene, med unntak av Melhus som har en lavere andel.

17.4 Feiing

	Orkland 2020	Orkland 2021	Steinkjer 2021	Melhus 2021	Levanger 2021	Verdal 2021	K. gr 7 2021	Landet 2021
Antall piper	12 451	13 769	10 272	6 291	9 391	7 101	246 284	2 019 072
Antall piper per innbygger	0,68	0,74	0,43	0,37	0,47	0,47	0,43	0,37
Antall piper feiet	3 842	4 865	4 022	1 205	2 797	2 066	63 059	452 410
Andel piper feiet	30,9 %	35,3 %	39,2 %	19,2 %	29,8 %	29,1 %	25,6 %	22,4 %
Årsverk av feier per 1 000 innbyggere	0,30	0,37	0,20	0,22	0,23	0,23	-	0,14

Tallene for årsverk per innbygger omfatter totale årsverk fordelt på innbyggertallet til Orkland og Skaun til sammen. Dette skyldes at vi også driver tjenesten for Skaun kommune.

Orkland kommune har en stor andel piper per innbygger sammenlignet med de øvrige kommunene. I totalt antall piper er også fritidsboliger med, og dette er nok hovedårsaken til vår høye andel. Dette medfører også at årsverk til feiing per innbygger blir høyt.

Årsaken til økningen i antall piper fra 2020 til 2021 har sammenheng med oppstart av feiing av fritidsboliger og innlemming av fritidsboliger i fagsystemene.

18 Brann og ulykkesvern

	Orkland 2020	Orkland 2021	Steinkjer 2021	Melhus 2021	Levanger 2021	Verdal 2021	K.gr 7 2021	Landet 2021
Antall boligbranner	7	9	3	8	6	7	195	1 979
Boligbranner per 1000 innbygger	0,38	0,49	0,12	0,47	0,30	0,47	0,34	0,36
Antall bygningsbranner	14	16	10	11	14	10	329	3 238
Antall bygningsbranner per 1000 innbyggere	0,8	0,9	0,4	0,6	0,7	0,7	0,6	0,6
Antall utrykninger	196	283	329	199	281	168	8 830	90 605
Antall utrykninger til branner og andre utrykninger per 1000 innbyggere	10,7	15,3	13,7	11,6	13,9	11,2	15,5	16,7
Årsverk i brann- og ulykkesvern per 1 000 innbyggere	0,46	0,54	0,71	0,38	0,45	0,45	..	0,74

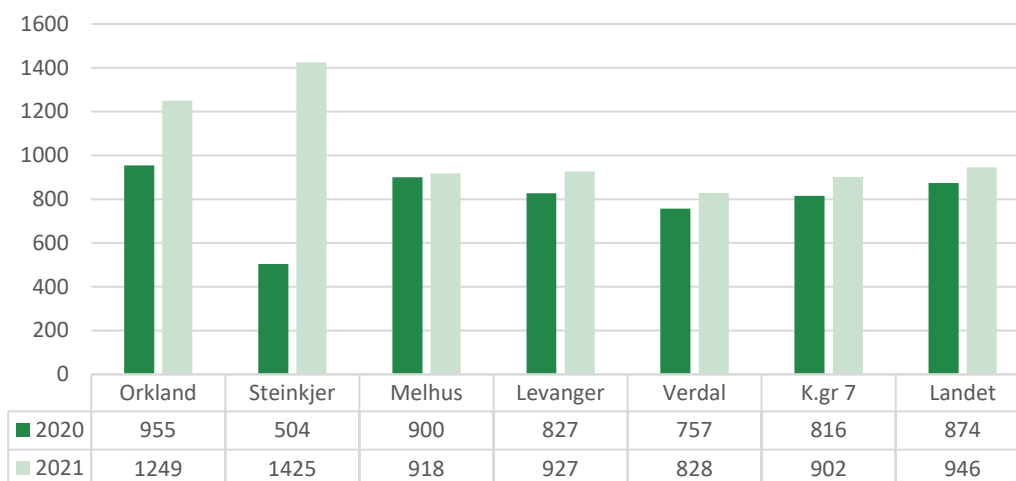
I tabellen går det fram at alle parametere for Orkland har økt i 2021, sammenlignet med 2020. Antall utrykninger totalt har økt med 87, som er en økning på nesten 50 prosent i forhold til året før.

I forhold til øvrige kommuner er det store variasjoner, men spesielt på bolig- og bygningsbranner ligger Orkland høyt i 2021.

Tallene for årsverk per innbygger omfatter totale årsverk fordelt på innbyggertallet i Orkland og Skaun til sammen. Dette skyldes at vi også driver tjenesten for Skaun kommune.

18.1 Prioritering

Netto driftsutgifter per innbygger

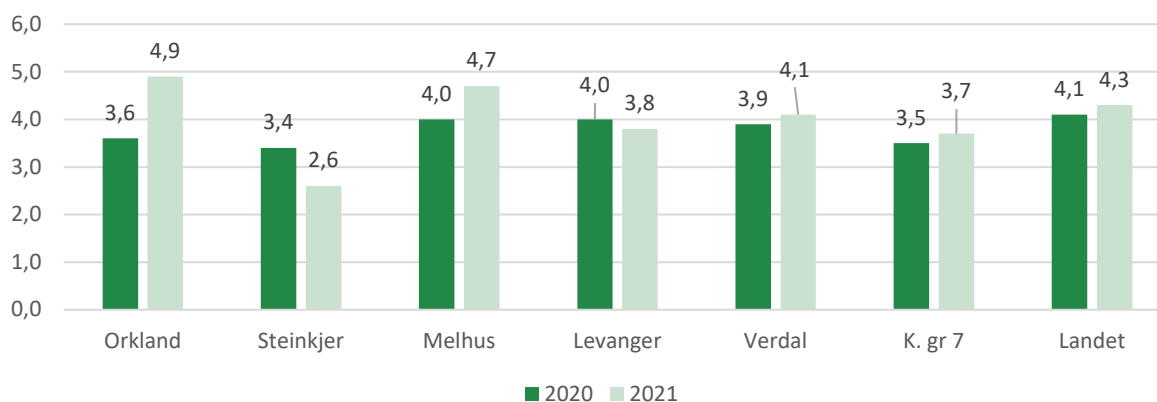

Orkland kommune har høyere netto driftsutgifter per innbygger enn øvrige kommuner per innbygger, med unntak av Steinkjer.

19 Kultur/barne- og ungdomstiltak

19.1 Prioritering

Netto driftsutgifter til kultur i prosent

Orkland har en stor økning i kostnader til kultursektoren i 2021 i forhold til 2020. Årsaken til denne økningen er bidraget til Orkla Industrimuseum med 20 millioner kroner i 2020. Uten dette tilskuddet ville kostnaden ligget på omtrent samme nivå som i 2020, det vil si 3,6 prosent.

Med unntak av Steinkjer ligger Orkland, basert på revidert tall for 2021, på 3,6 prosent. Det er lavest i forhold til sammenligningskommunene. I likhet med Orkland vil imidlertid spesielle tilskudd og tiltak innenfor den enkelte kommune gi store utslag år for år også for sammenligningskommunene.

	Orkland 2020	Orkland 2021	Steinkjer	Melhus	Levanger	Verdal	K. gr 7	Landet
Netto driftsutgifter til idrett i prosent	1,60 %	1,40 %	0,40 %	2,10 %	2,00 %	1,10 %	1,30 %	1,50 %
Netto driftsutgifter til barn og unge i prosent	0,70 %	0,80 %	0,60 %	1,30 %	0,60 %	1,00 %	0,90 %	0,90 %
Netto driftsutgifter til kultursektoren per innbygger (kr)	2 240	3 312	1 702	2 937	2 475	2 573	2 321	2 895
Netto driftsutgifter til allmenn kultur per innbygger (kr)	784	1 808	1 016	815	786	1 255	974	1 303
Netto driftsutgifter til folkebibliotek per innbygger (kr)	232	251	273	197	255	241	288	322
Investeringsutgifter kultursektoren per innbygger (kr)	2 734	113	3 801	2 732	83	127	1 232	1 238

I tabellen er tallene for Orkland vist for både 2020 og 2021, mens det for de øvrige kommuner kun vises tall for 2021.

Orkland ligger høyest både på NDU til kultursektoren og til allmenn kultur per innbygger, og har på disse områdene en stor økning fra 2020. Begge disse forholdene kan knyttes til tilskuddet til Orkla Industrimuseum.

Driftsutgiftene til bibliotek ligger på relativt samme nivå i sammenligningskommunene, med unntak av Melhus. Alle bibliotekene ligger under gjennomsnittet i kommunegruppe 7 og landet. Det som er spesielt for Orkland bibliotek er at vi har fire bibliotek som til sammen driftes innenfor denne kostnaden, mens Melhus, Levanger og Verdal har ett bibliotek og Steinkjer har to. Investeringsutgiftene i Orkland er kraftig redusert. Dette har sammenheng med ferdigstillelsen av Orklandbadet i 2020.

19.2 Dekningsgrad

	Orkland 2020	Orkland 2021	Steinkjer	Melhus	Levanger	Verdal	K. gr 7	Landet
Besøk i folkebibliotek per innbygger (antall)	1,6	1,6	2,4	3,8	2,3	2,8	3,3	3,2
Utlån per innbygger (antall)	1,6	1,6	2,7	2,3	1,6	2,9	2,5	2,3
Besøk per kinoforestilling (antall)	31,6	25,6	10,9	20,6	..	19,7	15,6	18,1

I tabellen er tallene for Orkland vist for både 2020 og 2021, mens det for de øvrige kommuner kun vises tall for 2021. Tallene for Orkland er uforandret fra 2020 til 2021, bortsett fra for besøk per kinoforestilling som er redusert.

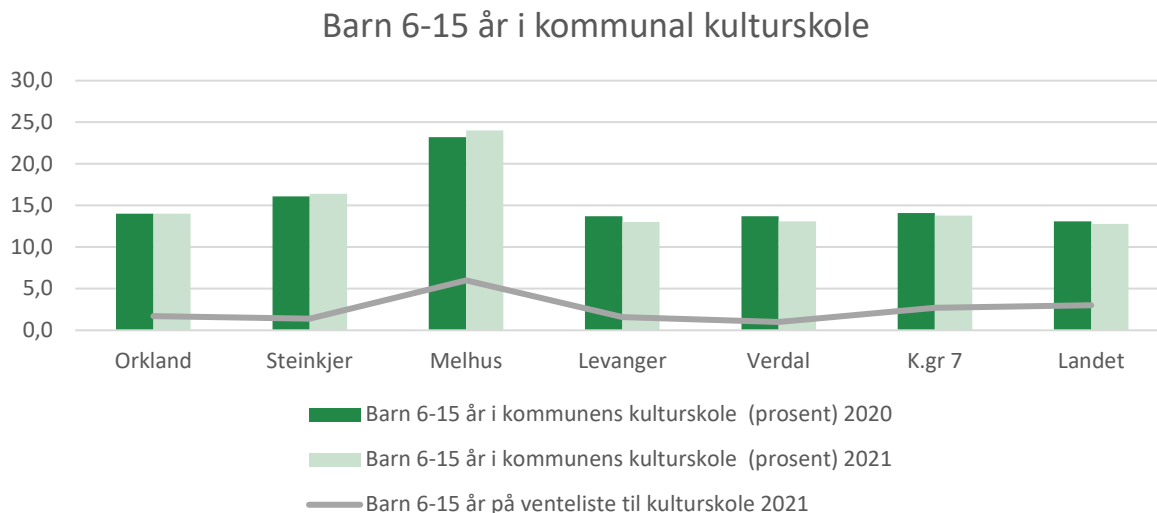
I tallmaterialet for bibliotekene så må besøkstall og utlån sees i sammenheng med at Orkland har fire bibliotek med begrenset åpningstid og kundegrnlag, mens sammenligningskommunene har ett stort bibliotek med lange åpningstider og forholdsmessig høyere bemanning. Biblioteket byttet fagsystem i 2021 som medførte en periode der utlånstall ikke inngår i det registrerte tallgrunnlaget.

Orkland kino har hatt et høyere besøkssnitt enn sammenligningskommunene, men det budsjettmessige driftsgrunnlaget for kinoen medfører at kinoen må opp igjen på et snittbesøk på rundt 50 personer per forestilling for å kunne drive i balanse. Orkland kino har faste kinovisninger i Orkland kulturhus søndager og torsdager gjennom skoleåret, og Bygdekino i Løkken kulturhus annenhver fredag.

19.3 Kulturskole

Kulturskolens drift har både i 2020 og 2021 vært påvirket av smittevernstiltak i forbindelse med pandemien og det kan ikke sies å ha vært normal drift disse årene.

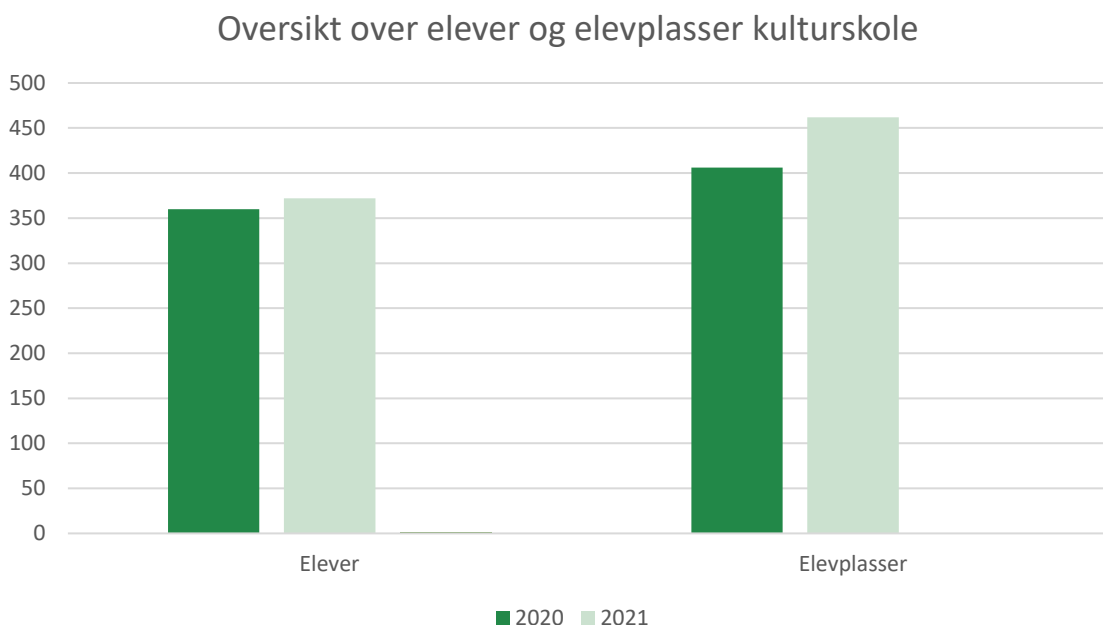
Elevtall, ventelister og dekningsgrad

14 prosent av barna i aldersgruppen er elev i kommunal kulturskole i Orkland. Dette ligger omtrent på snittet for øvrige kommuner. 1,7 prosent av barna står på venteliste, som også ligger på snittet.

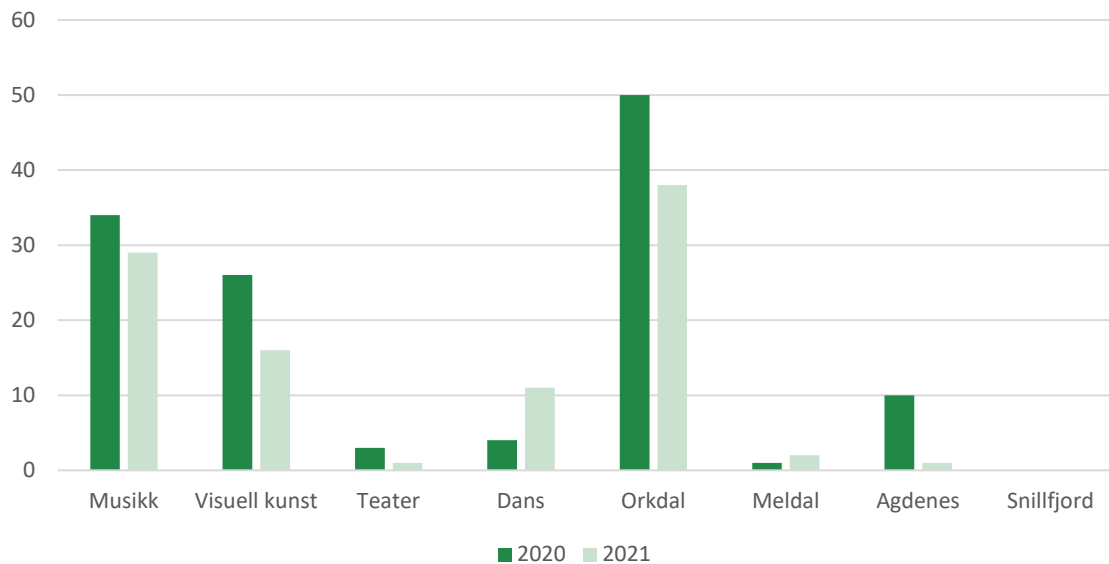
Melhus skiller seg ut ved både å ha størst deltakelse og høyest antall på venteliste. Dette kan indikere at økt tilbud i kulturskolen også trigger etterspørselen etter tilbudet.

Dekningsgraden viser en langsiktig nedadgående trend over tid både i Orkland og for landet.

Orkland har hatt en svak økning i elevtallet i kulturskole i 2021, men flere elever har mer enn ett tilbud i kulturskolen og dermed er økningen i antall elevplasser markant og på høyde med året før kommunesammenslåingen. Sviktende rekruttering som følge av pandemien i 2020 og våren 2021 er i stor grad tatt igjen høsten 2021.

Ventelister pr disiplin og tidligere kommune

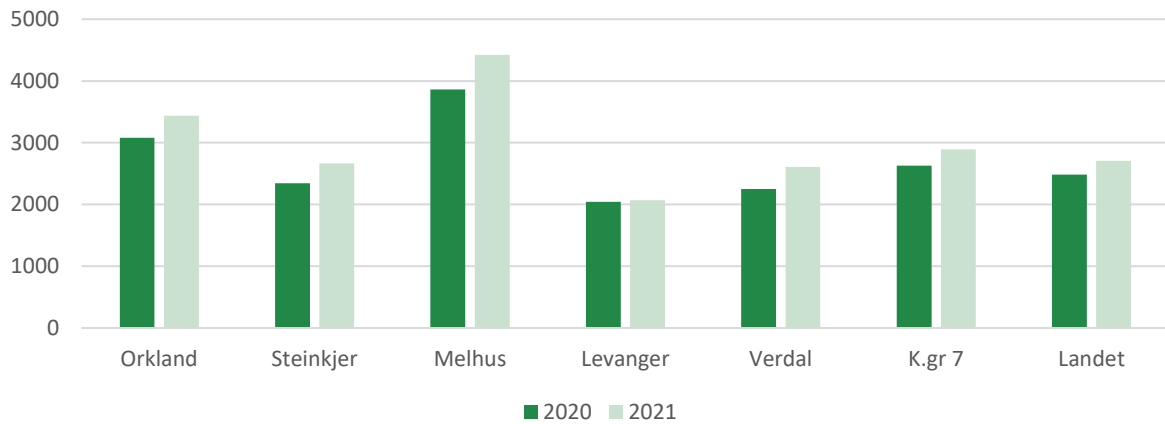

Ventelister skyldes manglende kapasitet på den disiplinen/undervisningsstedet eleven har søkt på eller at eleven har søkt etter søknadsfrist 1. juni, og derfor ikke fått plass innen telledato 1. oktober. Den markante nedgangen på visuell kunst skyldes opprettelse av en ny gruppe. De fleste elever på venteliste har søkt seg til et av undervisningsstedene i gamle Orkdal kommune. Ved de øvrige undervisningsstedene har vi stort sett klart å gi tilbud til elever som har søkt plass.

I Orkland er elevtallet synkende i de skolekretsene som ligger lengst unna Orkanger. Nedgangen i elevtall skyldes både en nedgang i elevtall i grunnskolen og en lavere dekningsgrad når tallene brytes ned på skolekrets nivå. Kulturskolen har opprettholdt de tilbud som var på det enkelte undervisningssted før 1. januar 2020.

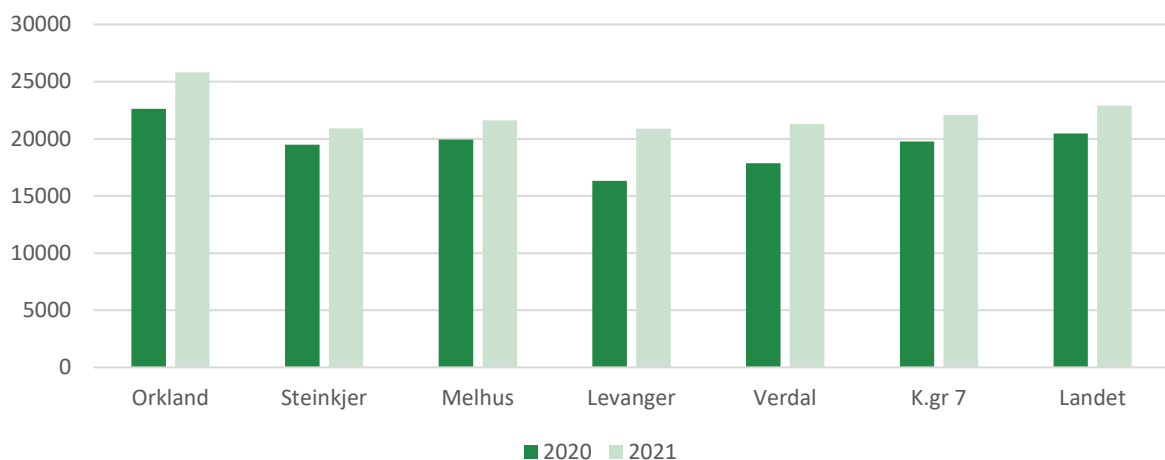
19.4 Prioritering og produktivitet

Netto driftsutgifter til kulturskoler
per innbygger 6-15 år

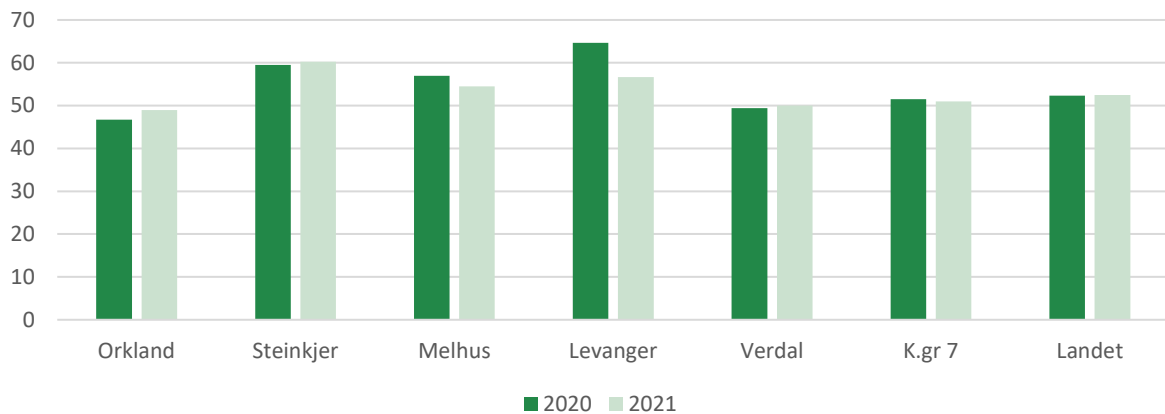

Tabellen viser den økonomiske prioriteringen av kulturskolen, og vil ha sammenheng med dekningsgraden (som forklart i forrige avsnitt) og innretning av tilbudet (som forklart lenger ned i dette avsnittet). Orkland bruker i snitt mer på kulturskole per innbygger i formålsgruppen i forhold til tilsvarende kommuner og landet, med unntak av Melhus.

Korrigert brutto driftsutgifter kulturskoler per elev

Elever per årsverk i kulturskole

Orkland har høyere brutto driftsutgifter per elev enn sammenligningskommunene. Den viktigste faktoren for å forklare utgifter per elev er hvilke fag overvekten av tilbudet er på, og om kulturskolens profil er innen rammeplanens breddeprogram med store grupper, eller kjerne- og fordypnings-program som er betydelig mer ressurskrevende. Orkland har hovedvekt på kjernetilbud innen musikk og har også satt av ressurser til et fordypningsprogram. Orkland har lavere andel elever på dans.

Det er vanskelig å utnytte alle undervisningsressurser fullt ut til enhver tid. En lavere utnyttelse av undervisningsressurser til elevplasser har sammenheng med et desentralisert tilbud med mye reising i arbeidstid og komplekse timeplaner, sviktende rekruttering som følge av smittevernstiltak og pandemi, og raske skifter i hvilke disipliner det søkes på og hvor i kommunen søknadene om elevplass kommer.

Kulturskolen har i 2021 brukt betydelige økonomiske ressurser til innkjøp av utstyr som skal gi bedre undervisningskvalitet og mulighet for å gå i kulturskolen for flere gjennom gunstige utleieinstrumenter. Dette har bidratt til å øke kostnadene per elev.

Antall elever per årsverk i kulturskolene er lavere i Orkland enn i tilsvarende kommuner. Dette tilsier at kostnadene for Orkland er tilsvarende høyere, noe som kan forklares med hvilken faglig profil kulturskolen har. I motsetning til i de fleste andre kommuner har imidlertid Orkland hatt en liten økning i antall elever per årsverk i 2021. Dette kan skyldes både en dreining av tilbudet og en bedre utnyttelse av den totale undervisningsressursen.

Tabellen under viser tall fra GSI (grunnskolens informasjonssystem) for Orkland og tre av sammenligningskommunene. Tabellen viser forskjeller som kan forklare årsaker til kostnadsforskjellene.

Bakgrunnstall GSI	Orkland	Melhus	Levanger	Verdal
Andel elever dans	11 %	18 %	26 %	11 %
Andel elever musikk	74 %	68 %	62 %	85 %
Andel av personale med master	38 %	29 %	24 %	14 %
Andel av personale med toårig eller mer	81 %	96 %	94 %	93 %
Stilling til administrasjon	1,8	1,31	1,6	1,19
Gjennomsnittlig stillingsstørrelse	40 %	61 %	42 %	42 %

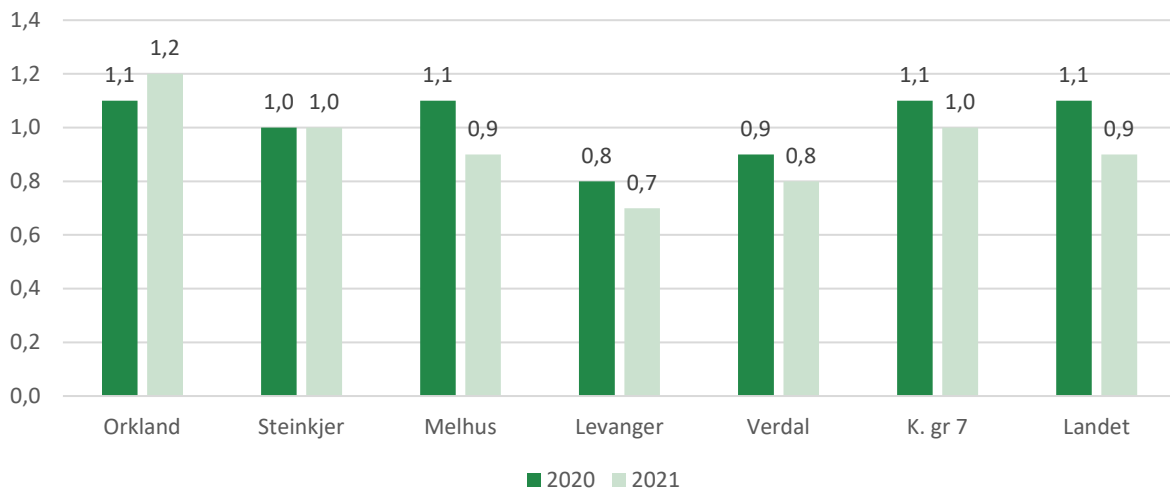
Orkland har store avstander, mange undervisningssteder og mange små stillinger med dertil større behov for administrative ressurser. Det arbeides med å øke den gjennomsnittlige stillingsstørrelsen, men kombinasjonen av at dette må skje ved naturlig avgang samtidig som det er raske endringer i hvilke tilbud som etterspørres og hvor, gjør at dette arbeidet tar tid. Andre forklaringer kan være at en stor andel av personalet har utdanning på masternivå og kulturskolen har større andel av elevene på musikk og mindre på dans enn mange av de andre kulturskolene, noe som skaper en høyere utgift per elev.

Stilling til administrasjon er relativt høyt for Orkland og er en konsekvens av at kulturskolens drift ikke er vesentlig endret som følge av kommunesammenslåing. Dette vil være tema for enhetens organisasjonsgjennomgang.

20 Kirken og andre religiøse formål

20.1 Prioritering

Netto driftsutgifter i prosent av totale netto driftsutgifter

Orkland har, i motsetning til de øvrige kommunene, hatt en økning i netto driftsutgifter til kirken fra 2020 til 2021 og har det høyeste kostnadsnivået. En årsak til denne økningen er at det i 2021 ble bevilget ekstra tilskudd til kirken på én million kroner. Netto driftsutgifter til kirken var 14,6 millioner kroner i 2021.

Produktivitet

Når det gjelder brutto driftsutgifter til kirke per innbygger viser tallene at Orkland bruker mer enn alle de øvrige kommunene i sammenligningsgrunnet. Avstanden til de øvrige kommunene har økt i løpet av 2021.

Netto driftsutgifter i kroner per innbygger

